

Bulletin slovenskej advokácie

Jubilant
Štefan Detvai

**Nepredloženie
prejudiciálnej otázky
a zodpovednosť
za výkon verejnej
moci súdmi;**
Súdny dvor EÚ
sa užitočne opakuje

**Uplatňovanie
režimu tzv. doložky
neplatnosti
v pracovnom práve**
(občianskoprávne
aspekty)

**Behaviorálna
reklama** a jej vplyv
na ochranu súkromia
v modernej spoločnosti

AKTUÁLNE

- 2 **ROZHOVOR**
Advokátom želim trpezlivosť s verejnosťou
- 3 **DISKUSIA**
Ústavný súd SR na tému ústavného prieskumu rozhodnutí rozhodcovských súdov
- 6 Oznámenie SAK o povinných platbách advokátov

ČLÁNKY, ŠTÚDIE

- 8 Nepredloženie prejudiciálnej otázky a zodpovednosť za výkon verejnej moci súdmi: Súdny dvor Európskej únie sa užitočne opakuje prof. JUDr. Ján Mazák, PhD.
- 14 Uplatňovanie režimu tzv. doložky neplatnosti v pracovnom práve (občianskoprávne aspekty) Ivan Kundrát
- 23 Behaviorálna reklama a jej vplyv na ochranu súkromia v modernej spoločnosti
Mgr. Daniela Čičánová, PhD.

JUDIKATÚRA

- 34 Od ktorého okamihu počítať úrok z omeškania pri vrátení nadmerného odpočtu DPH?
- 36 K aktívnej legitímácii pri porušení zákonného predkupného práva

ADVOKÁCIA**SAK**

- 38 Zo zasadnutia predsedníctva SAK
- 38 Pýta(j)te sa predsedníctva
- 38 Advokátske preukazy – UPOZORNENIE
- 39 Poskytovanie právnych služieb v rozpore so záujmami klienta
- 44 Slávnostné odhalenie pamätnej tabule v Martine

ZAHRANIČIE

- 48 Konferencia o histórii advokácie 2015
- 49 Historie branných cvičení stredočeských advokátů
JUDr. Jan Luhan
- 53 Poľští advokáti – filozofové, umelci, spisovatelé
Ewa Stawicka
- 54 Multilaterálny hospitačný program v Nemecku
- 55 Povinnosť advokáta vydať klientovi doklady po skončení zastupovania
- 58 Aktuálne dianie na pôde CCBE
- 59 *Bulletin advokacie* prináša...

ZAUJÍMAVOSTI

- 61 **LITERATÚRA**
V čele občanských elit Advokáti a spoločnosť na Moravě v letech 1869 – 1914
JUDr. Peter Kerecman, PhD.
- 63 Advokáti Davisti: Ján Poničan (2. časť)
JUDr. Peter Kerecman, PhD.

**Milé kolegyně,
milí kolegovia,**

po roku prichádza čas, keď sa na pár dní zmierni zhon v našich advokátskych kanceláriách, utíchnu telefóny a v pošte sa objavujú viac pozdravy od blízkych ako nástojčivé úlohy od klientov, či predvolania súdov. Jednoducho, je tu čas vianočných a novoročných sviatkov, kedy sa tešíme na chvíle prežité v kruhu našich rodín a najbližších.

Dovolím si skonštatovať, že rok 2015 bol z pohľadu komory ako aj profesijného stavu úspešný. Oslávili sme 25. výročie obnovenia slobodnej a nezávislej advokácie celým radom podujatí, ktorými sme pripomenuli širokej odbornej aj laickej verejnosti, že povolanie advokát je z historického i súčasného pohľadu nezastupiteľné v prostredí justície a Slovenská advokátska komora je dôstojným reprezentantom názorov advokátov na vývoj a smerovanie celej spoločnosti. Prvýkrát v histórii advokácie SAK vydala Komentár k vyhláske o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb. Slovenskom putuje expozícia o histórii advokácie vo forme putovnej výstavy prístupnej verejnosti v krajských mestách. Osobnosti, fakty a udalosti prezentované výstavou posilňujú vážnosť advokátskeho stavu a podporujú sebavedomie advokátov, že advokácia má hlboké korene v dávnejších obdobiach formovania štátnosti a národného povedomia v našom zemepisnom priestore.

Som presvedčený, že v odchádzajúcom roku sa nám podarilo naplniť ciele a predsavzatia smerujúce jednak do plnenia každodenných úloh, ale aj do vytvárania dlhodobejšej perspektívy a cesty, ktorou sa advokácia bude v najbližších rokoch uberať. Posilnili sme vnímanie komory v medzinárodnom meradle aktívnou účasťou a prácou v orgánoch CCBE a na medzinárodných konferenciách či seminároch. Kancelária komory veľmi dôslednou prácou jej pracovníkov realizovala rozhodnutia orgánov komory a uvádzala ich do každodenného života advokátov. Vyjadrujem úprimné poďakovanie všetkým pracovníkom komory za plnenie úloh, bez ktorých by rozhodnutia orgánov zostali len neživotným rozhodovacím aktom bez príslušnej aplikácie v praxi.

Vážené kolegyně, vážení kolegovia, som presvedčený, že sa aj Vám podarilo splniť vlastné predsavzatia a záväzky, ktoré ste si dali na prahu tohto roka.

Prajem Vám príjemné prežitie vianočných sviatkov naplnených blízkosťou pre Vás najdôležitejších ľudí. Do nadchádzajúceho roka 2016 želim dobré zdravie, dostatok nových zaujímavých pracovných výziev a verím, že budeme všetci spolu pokračovať v posilňovaní dobrého mena advokácie a upevňovať postavenie advokátskej komory na všetkých úrovniach, v ktorých sa prezentujeme ako advokáti.

JUDr. Ľubomír Hreždovič
predseda SAK

ROZHOVOR

Advokátom želám trpezlivosť s verejnosťou

Na záver roka sme oslovili predsedu vlády Slovenskej republiky **Roberta Fica** a spýtali sme sa ho na jeho názor na právnikov a osobitne na jeho vzťah k advokácii.

■ Aký je Váš vzťah k právnickým povolaniam a osobitne k advokácii?

Obrovský počet absolventov právnických fakúlt má tendenciu vyvolávať nihilizáciu právnického vzdelania a profesií. Možno by sme sa mali spolu zamyslieť nad stanovením maximálneho počtu študentov prijímaných na právo. Táto iniciatíva by však nemala prísť od úradníckeho stola, ale priamo z praxe, ktorej by malo záležať na tom, aby sa právnickým profesiám vrátila spoločenská dôstojnosť, ktorá im patrí. Byť sudcom, prokurátorom, notárom, či advokátom by malo byť prestížnou záležitosťou.

■ Ako vnímate postavenie a význam advokácie v modernej spoločnosti?

Laická verejnosť je konfrontovaná s často nerealistickými filmovými príbehmi o advokátoch. Ich základné poslanie zostáva nezmenené a nezastupiteľné, ale v modernej dobe sa od nich očakáva nielen schopnosť sledovať neprehľadný legislatívny proces (teraz si sypem popol na hlavu), ale aj reagovať na zásadné zmeny, ktorými malá spoločnosť ako Slovensko pod tlakom globálnych posunov prechádza. Očakával by som však od advokátov ako od mimoriadne skúsených právnikov, aby sa viac delili s právnickou rodinou o svoje skúsenosti. Viem, že pri dennej advokátskej agende je to ťažké, ale privítal by som podstatne aktívnejšiu publikačnú činnosť.

■ Koľko vo Vás „ostalo z právnika“ a čo všetko už „vytesnila“ vrcholová politika?

Právnik v pravom zmysle som robil iba do určitého obdobia. Druhú univerzitu som absolvoval pri sedemročnom zastupovaní Slovenskej republiky pred Európskym súdom pre ľudské práva. Veľmi som sa zaujímal o zastupovanie obetí pred medzinárodnými trestnými tribunálmi. V súčasnosti som profesionálny politik so všetkými pozitívami a negatívami, ktoré táto práca prináša a právo sledujem už len z boku. Dávam si pozor, aby mi neunikli najvýznamnejšie trendy a rozhodnutia, ale do detailov už objektívne nemôžem ísť.

■ V tomto roku si pripomíname 25. výročie slobodnej advokácie. Ako vnímate rozdiel medzi pôvodnou a novodobou advokáciou?

Štúdium práva som ukončil v roku 1986, potom nasledovala ročná vojenská služba, ťažko by som vedel urobiť kvalifikované zhodnotenie a porovnanie. Myslím si, že do roku 1989 bola advokácia vnímaná spoločnosťou ako prestížne povolanie, čo dnes neplatí. Nechcem vnášať do porovnania ideologické a politické aspekty, a preto si myslím, že boli výborní advokáti pred rokom 1989 aj po ňom. To platí aj o zlých.

Možno dnes hovoriť o postupnom nasycovaní trhu právnych služieb a o poklese atraktivity advokátskeho povolania?

Znova sa vrátim k prestíži. Dnes právo končia študenti, ktorí by sa v minulosti nedostali na žiadnu vysokú školu a po získaní stredoškolského vzdelania by nastúpili do zamestnania. Ale to je osud mnohých povolání. Možno ešte potrebujeme jednu generáciu a dôjde k prirodzenej samoregulácii, ak nie sme schopní ju zorganizovať úmyselne.

Čo dnes vo všeobecnosti chýba justičnému priestoru na to, aby sa zastavil prepád dôveryhodnosti a aby došlo k nárastu jeho verejnej kredibility?

Keď niekto nemá argument a chce za každú cenu kritizovať, tak povie, že všetko je skorumpované. Z tejto inflácie vyhlásení o korupcii a netransparentnosti sa budeme dostávať veľmi dlho. Odporúčam sudcom, prokurátorom a advokátom trpezlivosť, dôsledný a profesionálny výkon a ich postavenie sa o nejaký čas vráti tam, kam patrí.

Čo by ste zaželeli Slovenskej advokátskej komore a jej členom do nového roku 2016?

Nuž, asi tú trpezlivosť s verejnosťou. A samozrejme, pokojné Vianoce, veľa pohody, aby sme sa na začiatku roka 2016 vrátili k svojim povinnostiam, ako hovoríme na Slovensku, vo väčšom klude.

DISKUSIA

Ústavný súd SR na tému ústavného prieskumu rozhodnutí rozhodcovských súdov

*Svoje námety na nové témy, krátke glosy, prípadne stručné a heslovité poznámky do kontaktnej rubriky zasielajte na e-mailovú adresu office@sak.sk.
Vaše podnety publikačne spracuje JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.*

Od prijatia pôvodného zákona o rozhodcovskom konaní z roku 1996 (zákon č. 218/1996 Z. z.) a najmä po zásadnej novelizácii Ústavy SR ústavným zákonom č. 90/2001 Z. z. je v rámci odbornej verejnosti viac či menej intenzívne vedená diskusia o eventúálnom ústavnom prieskume postupu a rozhodnutí, ktoré vydali rozhodcovské súdy. Z hľadiska subsidiárnej právomoci Ústavného súdu SR možno v teoretickej rovine uvažovať o sťažnosti v zmysle čl. 127 ods. 1 Ústavy SR, ktorej úspešnosť je podmienená porušením základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom.

Samotný čl. 127 ods. 1 Ústavy SR je od roku 2001 (účinnosť 1. 1. 2002) nezmenený. K početným zmenám pritom došlo v oblasti arbitrážnej legislatívy a v súčasnosti je popri zákone č. 244/2002 Z. z. o rozhodcovskom konaní v znení

neskorších predpisov (ďalej len „ZRK“) platným a účinným aj pomerne nový zákon č. 335/2014 Z. z. o spotrebiteľskom rozhodcovskom konaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „ZSRK“). Žiadny z týchto predpisov, vrátane citovaného čl. 127 Ústavy SR, však výslovne nepredpokladá prieskum postupu rozhodcovského súdu alebo jeho rozhodnutia ústavným súdom na základe individuálnej sťažnosti.

Pokiaľ ide o rozhodovaciu prax, Ústavný súd SR už v uznesení zo dňa 9. 3. 2010, sp. zn. III. ÚS 95/2010, naznačil trend smerujúci k prípustnosti ústavného prieskumu meritórnych rozhodnutí rozhodcovských súdov. Následne v inej veci dňa 31. 5. 2011 vydal nález pod sp. zn. III. ÚS 162/2011, ktorým na základe sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy SR konštatoval porušenie čl. 46 ods. 1 a čl. 20 ods. 1 Ústavy SR, ako aj porušenie čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 1 Dodatkového protokolu

k tomuto dohovoru rozhodcovským rozsudkom Rozhodcovského súdu pri Slovenskej arbitrážnej komore, s. r. o., tento rozhodcovský rozsudok zrušil a vec vrátil rozhodcovskému súdu na ďalšie konanie.

Uvedený nález bol publikovaný v Zbierke nálezov a uznesení Ústavného súdu SR 2011 pod č. 40/2011 s touto právnu vetou: „1. Pokiaľ po skončení jednoinštančného konania pred rozhodcovským súdom nie je žiadna účinná možnosť nápravy prostredníctvom všeobecných súdov, ústavný súd je oprávnený posudzovať zákonnosť a ústavnosť rozhodnutia rozhodcovského súdu. 2. Ak rozhodcovský súd rozsudok riadne neodôvodnil, nesprávne vykladal aplikovanú právnu normu, ale i obmedzil možnosť fyzickej osoby uplatňovať svoje zákonné nároky, porušil nielen jej základné právo na inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, právo na spravodlivé konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ale zasiahol aj do jej základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na pokojné užívanie svojho majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.“

V nadväznosti na citované rozhodnutie ústavného súdu bol následne vydaný obdobný kasačný nález aj pod sp. zn. III. ÚS 547/2013, ktorým bolo zrušené (dokonca) uznesenie Stáleho rozhodcovského súdu Slovenskej bankovej asociácie o trovách rozhodcovského konania. Odôvodnenia obidvoch týchto nálezov vychádzajú z rovnakých princípov, ktorým dominuje záver o právomoci ústavného súdu vo vzťahu k rozhodnutiam rozhodcovských súdov na základe záväzku právneho štátu zabezpečiť ochranu základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR. Podľa názoru ústavného súdu musí byť tento pozitívny záväzok splnený aj v prípadoch, keď sa poskytuje právna ochrana ohrozeným alebo porušeným právam v konaní pred „nesúdnym“ orgánom, na ktorý účastníci (zmluvné strany) dobrovoľne preniesli právomoc všeobecného súdu, pričom štát legislatívne takúto delegáciu súdnej moci na súkromné osoby umožnil.

Po prijatí nálezu III. ÚS 162/2011, a najmä po jeho publikovaní v Zbierke nálezov a uznesení Ústavného súdu SR, sa odborná diskusia na danú tému výrazne zintenzívnila. Samotný nález totiž neposkytuje odpovede na niektoré zásadné koncepčné otázky, ktoré bezprostredne súvisia s eventuálnou právomocou súdneho orgánu ochrany ústavnosti vo vzťahu k rozhodnutiam rozhodcovských súdov v režime ZRK (ZSRK zatiaľ bokom). Predovšetkým treba zdôrazniť, že ZRK upravuje v tretej hlave druhej časti s názvom „Zrušenie rozhodcovského rozsudku“ vlastný proces preskúvania rozhodcovských rozsudkov všeobecnými súdmi na základe žaloby podľa § 40 ZRK. Za osobitne významnú je nevyhnutné považovať aj námietku, že rozhodcovský súd nie je orgánom verejnej moci, voči ktorému by bolo možné uplatniť právomoc ústavného súdu v zmysle čl. 127 Ústavy SR. Súkromnoprávny charakter a zákonný status rozhodcovského súdu navyše presúva vzájomný pomer medzi prípadným sťažovateľom a porušovateľom základného práva alebo slo-

body do tzv. horizontálnej ústavnej roviny, čo narúša celkový princíp konania o individuálnych sťažnostiach. Nemožno opomenúť ani fakt, že rozhodcovský súd ako taký nemá právnu subjektivitu, v dôsledku čoho je procesne viac než otázná jeho účasť v konaní pred ústavným súdom.

Vzhľadom na to, že v rámci aktuálnej rozhodovacej činnosti dospel iný senát Ústavného súdu SR pri predbežnom prerokovaní sťažnosti proti rozhodnutiu rozhodcovského súdu k názoru odlišnému od právnych záverov prezentovaných v uvedených nálezoch sp. zn. III. ÚS 162/2011 a III. ÚS 547/2013, predložil plénu ústavného súdu návrh na zjednotenie odchylných právnych názorov v zmysle § 6 zákona č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov. Ústavný súd SR prijal v tejto súvislosti dňa 18. 11. 2015 pod sp. zn. PLz. ÚS 5/2015 zjednocujúce stanovisko v tomto znení „Ústavný súd Slovenskej republiky nemá právomoc rozhodovať o sťažnostiach proti postupu alebo rozhodnutiam rozhodcovských súdov.“

Aj vzhľadom na načrtnuté argumenty je objektívne možné považovať záver pléna ústavného súdu za správny a opodstatnený. Z odborného hľadiska bude nepochybne zaujímavým aj znenie odôvodnenia tohto zjednocujúceho stanoviska, ktoré však pred uzávierkou decembrového čísla Bulletinu slovenskej advokácie ešte nebolo na internetovej stránke Ústavného súdu SR zverejnené. Záujemcom o danú problematiku ho rozhodne možno vopred odporúčať.

Deklarovaný nedostatok právomoci Ústavného súdu SR vo vzťahu k ústavnému prieskumu postupu a rozhodnutí rozhodcovských súdov odôvodňuje odmietnutie sťažnosti na predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 2 zákona č. 38/1993 Z. z. To sa vzťahuje tak na rozhodcovské, ako aj na spotrebiteľské rozhodcovské konania. Pre rozhodcovské rozsudky v spotrebiteľských veciach navyše platí, že právoplatnosť nadobúdajú až po uplynutí lehoty na podanie žaloby o zrušenie rozhodcovského rozsudku, a ak bola takáto žaloba podaná, až po právoplatnosti rozhodnutia súdu v konaní o zrušenie rozhodcovského rozsudku (§ 46 ods. 2 ZSRK). Je súčasne potrebné zdôrazniť, že právoplatné rozhodnutie všeobecného súdu o žalobe o zrušenie rozhodcovského rozsudku podľa ZSRK alebo ZRK už nie je *en bloc* vylúčené z právomoci ústavného súdu a vo vzťahu k jeho ústavnému prieskumu sa uplatní štandardný postup, rovnako ako v prípade iných rozhodnutí všeobecných súdov. ■

Oznámenie SAK o povinných platbách advokátov

Upozornenie k prihlasovaniu na semináre advokátskych koncipientov

Pre riadne vedenie účtovnej evidencie je nevyhnutné korektné vyplňanie požadovaných údajov a to aj **presných** identifikačných údajov **zamestnávateľa** advokátskeho koncipienta (IČO, DIČ, IČ DPH). V prípade, že **advokáti vyplnia potrebné údaje** priamo prostredníctvom žiadosti na webovom sídle Slovenskej advokátskej komory, tieto budú v prihlasovacom formulári doplnené systémom automaticky pre účely fakturácie.

Upozornenie k všetkým platbám

Dovoľujeme si požiadať advokátov o **dodržanie účtovných údajov** uvedených pri jednotlivých platbách z dôvodu ich presnej identifikácie. Upozorňujeme, že **každá z nižšie uvedených platieb sa vykonáva na iné číslo účtu**. Ako variabilný symbol sa požaduje registračné číslo advokáta, teda číslo, pod ktorým je **advokát – fyzická osoba** zapísaný v zozname vedenom komorou. Aj advokáti – konatelia obchodnej spoločnosti založenej na poskytovanie právnych služieb podľa zákona o advokácii používajú pri platbách uvedených pod bodom 1. a 2. ako variabilný symbol registračné číslo, pod ktorým sú ako advokáti – fyzické osoby zapísaní v zozname vedenom komorou (s výnimkou príspevku na výchovu a vzdelávanie advokátskych koncipientov zamestnaných právnickou osobou a poistného výkonu povolania právnickej osoby – v týchto prípadoch je variabilným symbolom IČO spoločnosti). **Upozorňujeme, že číslo uvedené na preukaze spoločníka - konateľa obchodnej spoločnosti sa pri platbách komore nepoužíva (ak je iné ako registračné číslo advokáta – fyzickej osoby)**. V prípade pochybností o registračnom čísle je možné informáciu si overiť na oddelení matriky na telefónnom čísle 02/204 227 38, prípadne na e-mailových adresách matrika@sak.sk alebo office@sak.sk.

Bankové účty má Slovenská advokátska komora zriadené v Poštovej banke, a. s. Prosím o úhradu poplatkov na rok 2016 na uvedené čísla účtov.

I.

Príspevok na činnosť SAK za rok 2016

- advokát aktívne vykonávajúci advokáciu 286 eur
- advokát s pozastaveným výkonom advokácie počas celého roka 2016 143 eur

- splatnosť: do 30. apríla 2016
- číslo účtu: 2031 8155/6500
- IBAN: SK60 6500 0000 0000 2031 8155
- BIC: POBN SKBA
- variabilný symbol: registračné číslo advokáta
- špecifický symbol: 2016

Pri platbách zo zahraničia prosíme uviesť do poznámky: Vaše priezvisko, registračné číslo a rok 2016.

II.

Príspevok do sociálneho fondu SAK za rok 2016

- výška: 17 eur
- splatnosť: do 30. apríla 2016
- číslo účtu: 2031 8198/6500
- IBAN: SK63 6500 0000 0000 2031 8198
- BIC: POBN SKBA
- variabilný symbol: registračné číslo advokáta
- špecifický symbol: 2016

Pri platbách zo zahraničia prosíme uviesť do poznámky: Vaše priezvisko, registračné číslo a rok 2016.

III.

Príspevok na vzdelávanie a výchovu koncipienta za rok 2015

■ výška: 96 eur za každého zamestnaného koncipienta v kalendárnom roku 2015. Ak advokát nezamestnával v roku 2015 advokátskeho koncipienta počas celého roka, platí príspevok alikvotne podľa počtu aj začatých mesiacov, kedy ho zamestnával. Tento príspevok sa **neplatí** za koncipienta, ktorému neplynie prax advokátskeho koncipienta: je na rodičovskej dovolenke, vykonáva odbornú stáž alebo úspešne vykonal advokátsku skúšku a stále je zamestnaný ako advokátsky koncipient.

- splatnosť: do 31. januára 2016
- číslo účtu: 2031 8139/6500
- IBAN: SK07 6500 0000 0000 2031 8139
- BIC: POBN SKBA
- variabilný symbol: registračné číslo advokáta alebo IČO obchod. spoločnosti, ak zamestnávala koncipienta

Pri platbách zo zahraničia prosíme uviesť do poznámky: registračné číslo advokáta alebo IČO obchodnej spol.

IV.

Poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú výkonom advokácie

Upozorňujeme na povinnosť stanovenú v § 27 ods. 1 zákona o advokácii, podľa ktorej advokát je povinný pri zápise do zoznamu advokátov a kedykoľvek na písomnú výzvu SAK do 30 dní preukázať komore samostatnú poistnú zmluvu o poistení svojej zodpovednosti za škodu spôsobenú výkonom advokácie. Poistenie musí trvať počas celého času výkonu advokácie. Nesplnenie tejto povinnosti má podľa § 7 ods. 1 písm. h) za následok vyčiarknutie zo zoznamu vedného komorou.

Slovenská advokátska komora uzavrela na účel splnenia tejto povinnosti hromadnú poistnú zmluvu s poisťovňou KOOOPERATIVA poisťovňa, a. s. Vienna Insur-ance Group, Štefanovičova 4, 816 23 Bratislava, Slovenská republika. Poistná zmluva je uverejnená na webovej stránke SAK v časti vyhradenej advokátom a advokátskym koncipientom. Advokáti vedení v zozname komory (resp. obchodné spoločnosti vykonávajúce advokáciu) sa k nej budú môcť do **31. januára 2016** pripojiť vyplnením formulára po prihlásení na webovú stránku SAK alebo zaslaním vyplneného tlačiva žiadosti o poistenie. V oboch prípadoch, kedy sa advokát rozhodne pripojiť ku komorou uzavretej hromadnej poistnej zmluve, je potrebné **v lehote do 31. januára 2016 uhradiť poistné** zodpovedajúce zvolenej poistnej sume (tabuľky sú uvedené na www.sak.sk).

■ výška

- **Advokáti – fyzické osoby:** minimálna poistná suma je 100 000 eur, zodpovedá jej **ročné poistné 40 eur**
- **Spoločnosti s. r. o.:** minimálna poistná suma je 1 500 000 eur na jedného spoločníka, zodpovedá jej **ročné poistné 794 eur na jedného spoločníka**

■ splatnosť: **do 31. januára 2016**

■ účet: **0020318171/6500**

■ IBAN: **SK16 6500 0000 0000 2031 8171**

■ BIC: **POBN SKBA**

■ variabilný symbol: **registračné číslo advokáta** alebo **IČO obchodnej spoločnosti**, ak žiada o poistenie spoločnosť

■ špecifický symbol: **2016**

■ **V prípade voľby inej poistnej sumy** je potrebné uhradiť zodpovedajúce vyššie poistné podľa tabuliek uvedených na webovej stránke komory.

Pri platbách zo zahraničia prosíme uviesť **do poznámky: Vaše priezvisko, registračné číslo a rok 2016.**

Ak nebude uhradené poistné **pripísané na účet SAK najneskôr 31. januára 2016**, poistenie výkonu povolania vznikne najskôr dňom pripísania poistného na účet komory; aj zákonná podmienka poistenia výkonu povolania bude splnená najskôr týmto dňom a môže tak dôjsť k situácii, kedy nebude časť roka krytá poistením výkonu povolania.

Ak advokát alebo obchodná spoločnosť vykonávajúca advokáciu uzavrie pre rok 2016 individuálne poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú výkonom advokácie,

môže túto skutočnosť oznámiť SAK takisto vyplnením formulára po prihlásení na webovú stránku komory a odoslaním kópie poistnej zmluvy priamo prostredníctvom webovej stránky komory, alebo môže túto skutočnosť oznámiť zaslaním samostatnej poistnej zmluvy riadnou poštou **najneskôr do 31. januára 2016.**

O poistenie len správcu konkurznej podstaty osobitne je potrebné písomne požiadať o poistenie kanceláriu SAK

Výpočtový základ

Podľa vyjadrenia Štatistického úradu Slovenskej republiky bola v I. polroku 2015 priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva SR

858 eur.

V zmysle príslušných ustanovení vyhlášky a pre ľahšiu orientáciu uvádzame zlomky výpočtového základu:

- 1/6** výpočtového základu (§ 11 ods. 2, § 12 ods. 3 písm. c) ... **143 eur**
- 1/8** výpočtového základu (§ 12 ods. 3 písm. b) ... **107,25 eur**
- 1/12** výpočtového základu (§ 12 ods. 3 písm. a) ... **71,50 eur**
- 1/13** výpočtového základu (§ 11 ods. 1) ... **66 eur**
- 1/24** výpočtového základu (§ 12 ods. 1 a 2) ... **35,75 eur**
- 1/60** výpočtového základu (§ 17 ods. 1) ... **14,30 eur**
- 1/100** výpočtového základu (§ 16 ods. 3 vyhlášky) ... **8,58 eur**

Výška výpočtového základu na účely výpočtu **tarifnej odmeny advokáta za zastupovanie klienta v trestnom konaní** a konaní o priestupkoch za rok 2012:

- 1/6** výpočtového základu (§ 12 ods. 3 písm. c) ... **127,16 eur**
- 1/8** výpočtového základu (§ 12 ods. 3 písm. b) ... **95,37 eur**
- 1/12** výpočtového základu (§ 12 ods. 3 písm. a) ... **63,58 eur**
- 1/13** výpočtového základu (§ 11 ods. 1) ... **58,69 eur**
- 1/24** výpočtového základu (§ 12 ods. 1 a 2) ... **31,79 eur**
- 1/60** výpočtového základu (§ 17 ods. 1) ... **12,71 eur**
- 1/100** výpočtového základu (§ 16 ods. 3 vyhlášky) ... **7,63 eur**

Nepredloženie prejudiciálnej otázky a zodpovednosť za výkon verejnej moci súdmi: Súdny dvor Európskej únie sa užitočne opakuje¹

prof. JUDr. Ján Mazák, PhD.

Článok sa venuje, na základe najnovšej judikatúry Súdneho dvora EÚ, otázke zodpovednosti členského štátu za škodu spôsobenú jeho najvyšším súdom, ktorý nepredložil prejudiciálnu otázku v dôsledku chybného použitia doktríny CILFIT. Z tejto judikatúry sa dajú vyvodiť viaceré poučenia, ktorých rešpektovanie by mohlo zabrániť zodpovednosti členského štátu za chybný postup jeho najvyšších súdnych orgánov pri nepredložení prejudiciálnej otázky.

Úvodné poznámky

Ak sa začítame do niektorých rozhodnutí Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len: „najvyšší súd“), v ktorých sa odôvodňuje nepredloženie prejudiciálnej otázky Súdnemu dvoru Európskej únie (ďalej len: „Súdny dvor“) vidíme, že niekedy sú tieto dôvody nielen kusé, ale sčasti aj málo zrozumiteľné, ba až vecne nesprávne.²

Zdá sa však, že po rozsudku Súdneho dvora z 9. septembra 2015, C-160/14, João Filipe Ferreira da Silva e Brito a i. (ďalej len: „rozsudok C-160/14“) bude potrebné, aby súdy Slovenskej

republiky, proti rozhodnutiam ktorých nie je prípustný žiadny opravný prostriedok³ venovali viac pozornosti návrhom na predloženie prejudiciálnej otázky a vyhli sa dôsledkom, ktoré vyplývajú z citovaného rozsudku, t. j. prípadnej náhrade škody, ktorá bola účastníkovi spôsobená porušením práva Únie, ku ktorému patrí aj porušenie povinnosti predložiť prejudiciálnu otázku podľa čl. 267 ods. 3 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ďalej len: „ZFEU“).

Účelom príspevku je na základe rozsudku C-160/14 upozorniť na predpoklady, ktoré musia byť splnené na to, aby súd Slovenskej

republiky, ktorý má inak povinnosť podľa čl. 267 ods. 3 ZFEU predložiť prejudiciálnu otázku, takú otázku nemusel predložiť bez toho, aby nevznikla zodpovednosť štátu za škodu spôsobenú porušením práva Únie. Súčasne sa chceme venovať aj právnej úprave zodpovednosti štátu

1 Táto práca vznikla v rámci riešenia projektu „Záväznosť a aplikovateľnosť Charty základných práv Európskej únie pre členský štát a v členskom štáte s osobitným zreteľom na súdnu moc v Slovenskej republike“, ktorý je podporovaný Agentúrou na podporu výskumu a vývoja na základe Zmluvy č. APVV-0814-12.

2 Len dva príklady: Vnútroštátny súd nie je povinný vyhovieť každému návrhu účastníka konania na prerušenie konania a postúpenie návrhu súdnemu dvoru na vydanie rozhodnutia o predbežnej otázke. Túto povinnosť nemá ani vtedy, keď prípadne v určitej veci aplikuje ustanovenie záko-

prof. JUDr. Ján Mazák, PhD.

pôsobí na Ústave európskeho práva a oddelenia medzinárodného práva Právnickej fakulty UPJŠ v Košiciach; v rokoch 2000 – 2006

sudca a predseda Ústavného súdu Slovenskej republiky; člen Súdneho dvora Európskej únie vo funkcii generálneho advokáta v rokoch 2006 – 2012.

na platného v Slovenskej republike, do ktorého bol prenesený obsah právnych noriem Európskej únie (z odôvodnenia uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 7 Cdo 232/2014 z 30. septembra 2014); Vnútroštátny súd nie je povinný vyhovieť každému návrhu účastníka konania na prerušenie konania a postúpenie návrhu Súdnemu dvoru EÚ na vydanie rozhodnutia o predbežnej otázke. Túto povinnosť nemá ani vtedy, keď prípadne v určitej veci aplikuje ustanovenia zákona platného v Slovenskej republike, do ktorého bol prenesený obsah právnych noriem Európskej únie. Zmyslom riešenia predbežnej otázky je zabezpečiť jednotný výklad komunitárneho práva, teda nie rozhodnúť určitý spor, ktorý nemá žiadnu komunitárnu relevanciu a je vo výlučnej kompetencii súdu členskej krajiny. Vyriešenie právnych otázok nastolených odvolateľom v tomto konaní patrí do výlučnej právomoci vnútroštátneho súdu bez potreby prejudiciálneho rozhodnutia Súdného dvora EÚ. Nie sú interpretované právne normy komunitárneho práva, ktorých výkladu sa dovolateľ domáhal. Podľa názoru odvolacieho súdu nie je otázka výkladu komunitárneho práva pre riešenie daného prípadu rozhodujúca, preto návrh na prerušenie konania zamietol (z odôvodnenia uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 2Obo/38/2014 a 2Obo/39/2014 z 26. februára 2015).

3 Ku takým opravným prostriedkom nepatrí sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

4 283/81, EU:C:1982:335.

za výkon verejnej moci súdmi; táto úprava má rozhodujúci vplyv na možnosť uplatnenia náhrady škody nepredložením prejudiciálnej otázky.

Základný prístup k plneniu povinnosti predložiť prejudiciálnu otázku

Podľa čl. 267 ods. 3 ZFEU ak sa takáto otázka (prejudiciálna) položí v konaní pred vnútroštátnym súdnym orgánom, proti ktorého rozhodnutiu nie je prípustný opravný prostriedok podľa vnútroštátneho práva, je tento súdny orgán povinný obrátiť sa na Súdny dvor Európskej únie.

Z textu tejto normy ZFEU sa vyvodzuje pravidlo, podľa ktorého súd, proti ktorého rozhodnutiu nie je prípustný opravný prostriedok podľa vnútroštátneho práva sa **zásadne musí** obrátiť s prejudiciálnou otázkou na Súdny dvor; nepredloženie takej otázky je preto **výnimkou**, ktorá sa však musí náležite odôvodniť.

Výnimky sú definované v známom rozsudku *CILFIT*,⁴ ktorý nikdy nebol a asi ani nebude chápaný jednoznačne a bez pochybností, najmä jeho vecný rozsah.⁵

Súd, proti ktorého rozhodnutiu nie je prípustný opravný prostriedok podľa vnútroštátneho práva má v prípade výkladu práva Únie len **tri možnosti**. Prvou možnosťou je nepredložiť prejudiciálnu otázku z dôvodov uvedených v rozsudku *CILFIT*; druhou možnosťou je nepredloženie prejudiciálnej otázky za súčasného použitia už existujúceho výkladu práva Únie v rozsudku (rozsudkoch) Súdného dvora a napokon predloženie prejudiciálnej otázky bez ohľadu na to, či v judikatúre Súdného dvora je alebo nie je výklad práva Únie, o ktorý vo veci pred vnútroštátnym súdom ide.⁶

Vo veci C-160/14 sa však portugalský najvyšší súd uchýlil k **štvrtnej**, dá sa povedať, **ilegálnej možnosti**. Namiesto toho, aby predložil prejudiciálnu otázku o výklade pojmu: prevod podniku, tak uviedol vo svojom rozhodnutí: „Súdny dvor už vytvoril širokú a ustálenú judikatúru týkajúcu sa výkladu predpisov [práva Únie], ktoré sa týkajú, prevodu závodu, a to do takej miery, že... smernica... už odráža konsolidáciu pojmov, ktoré stanovuje, v dôsledku uvedenej judikatúry, pričom tieto pojmy sú v súčasnosti sformulované v judikatúre (Spoločenstva a dokonca aj vo vnútroštátnej judikatúre) tak jasne, že v predjednávanom prípade nie je potrebné obrátiť sa najprv na Súdny dvor“.

Tento záver portugalského najvyššieho súdu bol chybný a **vecne nesprávny bol aj jeho výklad pojmu: prevod podniku** použitý v článku 1 ods. 1 smernice Rady 2001/23/ES z 12. marca 2001 o aproximácii zákonov členských štátov týkajúcich sa zachovania práv zamestnancov pri prevodoch podnikov, závodov alebo častí podnikov alebo závodov. A tak vznikla otázka zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú porušením práva Únie; k porušeniu došlo nepredložením prejudiciálnej otázky v situácii, v ktorej neboli splnené predpoklady na taký postup portugalského najvyššieho súdu.

Prekážkou uplatnenia nároku na náhradu škody však bolo, že zákon upravujúci tieto nároky požaduje, aby rozhodnutie súdu, ktorým došlo k spôsobeniu škody bolo zrušené a to v prípade najvyššieho súdu nebolo možné. Preto nebolo možné priznať nárok na odškodnenie.

Súdny dvor však, po preukázaní omylu portugalského najvyššieho súdu vo veci výkladu prevod podniku, uzavrel vo výrokovvej časti rozsudku C-160/14: „Právo Únie, a najmä zásady stanovené Súdnym dvorom v oblasti zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú jednotlivcom z dôvodu porušenia práva Únie, ktorého sa dopustil vnútroštátny súd, proti ktorého rozhodnutiu nie je prípustný opravný prostriedok podľa vnútroštátneho práva, sa majú vykladať v tom zmysle, že im **bránia vnútroštátne právne predpisy, ktoré vyžadujú predchádzajúce zrušenie rozhodnutia spôsobujúceho ujmu, ktoré vydal tento súd, pričom takéto zrušenie je prakticky vylúčené.**“

Z kritizovaného postupu a rozhodnutia portugalského najvyššieho súdu a výsledkov vo veci C-160/14 sa dajú vyvodiť isté poučenia, ako aj výklad slovenskej právnej úpravy zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú výkonom verejnej moci (súdnej moci), ktorú upravuje zákon č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci v znení neskorších predpisov (ďalej len: „zákon č. 514/2003 Z. z.“). Zodpovednosti štátu, ktorá môže vzniknúť aj tak, že súd členského štátu, ktorý musí predložiť prejudiciálnu otázku podľa čl. 267 ods. 3 ZFEU, tak svojvoľne neurobí.

Prvé poučenie z rozsudku C-160/14: Nepredloženie prejudiciálnej otázky nie je rutinná záležitosť

Zmyslom povinnosti predložiť prejudiciálnu otázku súdom, proti ktorého rozhodnutiu nie je prípustný opravný prostriedok podľa vnútroštátneho práva podľa čl. 267 ods. 3 ZFEU je, okrem iného, vytvoriť účinný prostriedok proti tomu, aby sa v členských štátoch **rozmýšľala judikatúra najvyšších i nižších súdov, ktorá by bola v rozpore s právom Únie**, vrátane rozsudkov Súdneho dvora.

Na túto povinnosť nadväzuje, celkom logicky, aj § 8 ods. 3 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch v znení neskorších predpisov, ktorý znie: „Najvyšší súd dbá o jednotný výklad a jednotné používanie zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov vlastnou rozhodovacou činnosťou a tým, že prijíma stanoviská k zjednocovaniu výkladu zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov a zverejňuje právoplatné súdne rozhodnutia zásadného významu v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky.“

Táto povinnosť najvyššieho súdu dbať o jednotný výklad a jednotné používanie zákonov zahŕňa aj taký výklad a aplikáciu práva, ktoré budú rešpektovať povinnosť ich súladu s právom Únie, vrátane ich súladu s judikatúrou Súdneho dvora (čl. 1 ods. 2 a čl. 7 ods. 2 a 5 ústavy).

Pri plnení tejto povinnosti má súd v zmysle čl. 267 ods. 3 ZFEU možnosť odôvodniť nepredloženie prejudiciálnej otázky len splnením kritérií v rozsudku CILFIT.⁷

Najvyšší súd si však pritom musí uvedomovať, že pojmy a inštitúty práva Únie sa vykladajú zásadne **autonómne a nezávisle od ich významu a výkladu vo vnútroštátnych právnych poriadkoch**.⁸ A tento ich výklad patrí do výlučnej pôsobnosti Súdneho dvora; vnútroštátne súdy, proti ktorým rozhodnutiam nie je prípustný opravný prostriedok podľa vnútroštátneho práva musia tieto pojmy, pri vytváraní právneho základu ich rozhodnutí, používať v súlade s existujúcou judikatúrou Súdneho dvora.

Odchýliť sa od takého výkladu prakticky nie je možné; je však prípustné požiadať Súdny dvor o výklad, či v konkrétnej veci sa ten ktorý rozsudok o výklade vzťahuje na právny základ, ktorý najvyšší súd chce použiť pri rozhodovaní.

Svojevoľný (odchylný) výklad pojmu z práva Únie, ktorý už bol zadefinovaný záväzným spôsobom v judikatúre Súdneho dvora vedie, objasnené slovami generálneho advokáta Y. Bota k vážnym dôsledkom:⁹ „...ak sa rozhodne (najvyšší súd), že si nesplní povinnosť podať návrh na začatie prejudiciálneho konania, potom ale musí akceptovať a uplatniť odpoveď, ktorú Súdny dvor už poskytol. Ak uvedený súd neuplatní ani jeden z týchto prístupov a použije iný výklad predmetného pojmu práva Únie, dopustí sa **porušenia práva Únie, ktoré treba považovať za dostatočne závažné**. To vyplýva z ustálenej judikatúry, podľa ktorej je porušenie práva Únie dostatočne závažné, ak je v zjavnom rozpore s judikatúrou Súdneho dvora v danej oblasti.“¹⁰

Prvé poučenie z rozsudku C-160/14 sa dá preto zhrnúť do týchto bodov:

Ak súd, proti ktorého rozhodnutiu nie je prípustný opravný prostriedok podľa vnútroštátneho práva podľa čl. 267 ods. 3 ZFEU, t. j. aj najvyšší súd, vytvára právny základ pre svoje rozhodnutie tak, že mieni aplikovať pojmy a inštitúty práva Únie,¹¹ musí

- ak sa rozhodne nepredložiť prejudiciálnu otázku, preskúmateľným spôsobom odôvodniť splnenie predpokladov v doktríne CILFIT; platí to predovšetkým o odôvodnení neexistencie žiadnych rozumných pochybnosti o výklade práva Únie;
- ak existuje výklad takého pojmu alebo inštitútu (práva Únie, jeho časti alebo jednotlivého ustanovenia), použiť tento výklad alebo predložiť prejudiciálnu otázku, v ktorej sa pýta, či existujúci výklad je aplikovateľný aj vo veci samej, ktorú má rozhodnúť;
- ak niet výkladu práva Únie (jeho časti alebo jednotlivého ustanovenia), zásadne predložiť prejudiciálnu otázku; prijať vlastný výklad práva Únie nesie so sebou riziko, že sa vnútroštátna judikatúra bude vyvíjať v rozpore s právom Únie, t. j. s možným výkladom Súdneho dvora v budúcnosti.¹²

Iné prístupy súdu, proti ktorého rozhodnutiu nie je prípustný opravný prostriedok podľa vnútroštátneho práva podľa čl. 267 ods. 3 ZFEU, nemožno považovať za súladné s právom Únie; predovšetkým improvizácia alebo rutinné posudzovanie predpokladov z doktríny CILFIT pri používaní práva Únie môže viesť k zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú porušením práva Únie.

5 Bobek, Michal, Learning to Talk: Preliminary Rulings, the Courts of the New Member States and the Court of Justice (October 8, 2008). Common Market Law Review, Vol. 45, No. 6, pp. 1611 – 1643; van Harten, Herman, The Application of Community Precedent and Acte Clair by the Hoge Raad: A Case Study in the Field of Establishment and Services. INTERFACE BETWEEN EU LAW AND NATIONAL LAW, D. Obradovic, N. Lavranos, eds., Groningen: Europa Law Publishing, 2007. Available at SSRN: <http://ssrn.com/abstract=1113729>

6 Rozsudky Cilfit a i. (283/81, EU:C:1982:335, body 13 až 15); Boxus a i. (C-128/09 až C-131/09, C-134/09 a C-135/09, EU:C:2011:667, bod 32) a Torresi a Torresi (C-58/13 a C-59/13, EU:C:2014:2088, bod 32); Intermodal Transports, (C-495/03, EU:C:2005:552, bod 37).

7 Pozri doktrína *acte clair* a najmä kritérium, podľa ktorého správne uplatnenie práva Únie je také jednoznačné, že neexistuje priestor na nijaké rozumné pochybnosti.

8 Je potrebné pripomenúť, že podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora z požiadaviek jednotného uplatňovania práva Únie, ako aj zo zásady rovnosti vyplýva, že znenie ustanovenia práva Únie, ktoré neobsahuje nijaký výslovný odkaz na právo členských štátov s cieľom určiť jeho zmysel a pôsobnosť, si v zásade vyžaduje v celej Únii **autonómny a jednotný výklad**, ktorý musí zohľadňovať kontext ustanovenia a cieľ sledovaný príslušnou právnu úpravou (rozs-

dok Padawan, C-467/08,
EU:C:2010:620, bod 32).

- 9 Návrhy generálneho advokáta Yvesa Bota z 11. júna 2015, C-160/14, bod 99; Súdny dvor tieto vývody prevzal v celom rozsahu do svojho rozsudku.
- 10 Pozri napríklad rozsudok Fuß (C-429/09, EU:C:2010:717, bod 52; K tomu rozbor v: Callens, Hervé: Quand la Cour de justice remet en cause les recours préalables obligatoires dans le cadre de la mise en oeuvre de la responsabilité d'un Etat membre en raison de la violation du droit communautaire. CJUE, 25 novembre 2010, Günter Fuss/Stadt Halle, Revue des affaires européennes 2009 – 10 p. 919 – 926.
- 11 To je jedno, či transponované do vnútroštátneho poriadku alebo na základe priameho účinku práva Únie.
- 12 Musíme poznamenať, že na toto poučenie nemá vplyv rozsudok z 9. septembra 2015, Inspecteur van Rijksbelastingdienst C-72/14, podľa ktorého: „Článok 267 tretí odsek ZFEÚ sa má vykladať v tom zmysle, že vnútroštátny súd, ktorého rozhodnutia nemôžu byť predmetom opravných prostriedkov podľa vnútroštátneho práva, ako je vnútroštátny súd, ktorý podal návrh na začatie prejudiciálneho konania, nie je povinný obrátiť sa na Súdny dvor len z dôvodu, že vnútroštátny súd nižšieho stupňa položil v podobnej veci týkajúcej sa úplne rovnakej problematiky Súdnemu dvoru prejudiciálnu otázku, ani nie je povinný počkať na odpoveď na túto otázku.“

Druhé poučenie z rozsudku C-160/14: Zásada efektivity verzus prekážka rozsúdenej veci

Zodpovednosť štátu za škodu spôsobenú porušením práva Únie je súčasťou systému zmlúv, na ktorých je Únia založená.¹³

Do jej obsahu nepatrí v žiadnom prípade **negatívna podmienka**, podľa ktorej by táto zodpovednosť štátu bola vylúčená len preto, že vo veci samej rozhodol súd, proti ktorého rozhodnutiu nie je prípustný opravný prostriedok podľa vnútroštátneho práva a jeho rozhodnutie je prakticky nezrušiteľné.

Rovnako sa nedá argumentovať **prekážkou rozsúdenej veci a ani princípom právnej istoty**.¹⁴ Postačuje, ak sú splnené všetky predpoklady vzniku zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú porušením práva Únie tak, ako je to definované v judikatúre Súdného dvora s osobitným zreteľom na výkon súdnej moci.¹⁵

Rozsudok C-160/14 to výslovne potvrdil, keď zopakoval:

„Podmienky náhrady škody stanovené vo vnútroštátnych právnych úpravách nemôžu byť menej výhodné ako podmienky týkajúce sa obdobných vnútroštátnych prostriedkov nápravy (zásada ekvivalencie) a nemôžu byť upravené tak, aby viedli k praktickej nemožnosti alebo nadmernému sťaženiu získania náhrady (zásada efektivity).“¹⁶

Z týchto dvoch zásad, ktoré definujú obsah princípu procesnej autonómie členských štátov má význam predovšetkým **zásada efektivity**. Podľa obsahu tejto zásady vnútroštátne predpisy, ktoré upravujú možnosti náhrady škody spôsobenej porušením práva Únie nemôžu ustanovovať také predpoklady, ktorých splnenie je prakticky nerealizovateľné alebo len za takých podmienok, ktoré nadmerne zaťažujú žalobcu.

Portugalská právna úprava obsahovala taký predpoklad na uplatnenie náhrady škody spôsobenej rozsudkom najvyššieho súdu, ktorý spočíval v jeho zrušení; pred jeho zrušením tohto rozsudku by bola žaloba o náhradu škody neúspešná (predpoklad dôvodnosti).¹⁷

Z uvedeného vyplýva **druhé poučenie**: Vznik zodpovednosti členského štátu za porušenie práva Únie má svoje vlastné, **autonómne predpoklady**, ktorých splnenie postačuje na to, aby sa fyzická osoba i právnická osoba domáhala náhrady škody spôsobenej nepredložením prejudiciálnej otázky bez ohľadu na to, že vnútroštátne zákonodarstvo vyžadujú ďalšie predpoklady, ktoré však odporujú zásade efektivity.

Vyžaduje zodpovednosť za porušenie práva Únie nepredložením prejudiciálnej otázky zrušenie rozhodnutia súdu v zmysle čl. 267 ods. 3 ZFEÚ?

Výsledok konania vo veci C-160/14 nás núti, aby sme obrátili svoju pozornosť aj na možnosť uplatnenia náhrady škody spôsobenej nepredložením prejudiciálnej otázky podľa právnych predpisov Slovenskej republiky.

Podľa § 6 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z. zodpovednosť štátu za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím súdu predpokladá jeho zrušenie. Zdalo by sa, že aj v Slovenskej republike existuje obdobný problém, aký riešil rozsudok C-160/14. Nie je tomu tak.

Podľa § 6 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z. ak bola škoda spôsobená rozhodnutím orgánu verejnej moci, ktorým orgán verejnej moci **prekročil svoju právomoc**, nie je zrušenie alebo zmena rozhodnutia pre nezákonnosť podmienkou uplatnenia nároku na náhradu škody.

Domnievame sa, že toto ustanovenie zákona č. 514/2003 Z. z. spĺňa všetky predpoklady na to, aby sa nárok na náhradu škody spôsobenej nezákonným nepredložením prejudiciálnej otázky mohol uplatniť **bez toho**, aby rozhodnutie najvyššieho súdu, resp. súdu, proti ktorého rozhodnutiu nie je prípustný opravný prostriedok podľa vnútroštátneho práva, muselo byť zrušené.

Dôvodom na taký záver je to, že považujeme **kvalifikované** porušenie povinnosti predložiť prejudiciálnu otázku súdom,¹⁸ proti ktorého rozhodnutiu nie je prípustný opravný prostriedok podľa vnútroštátneho práva **za prekročenie jeho právomoci**.¹⁹

Ak by sa totiž neprijal takýto výklad, znamenalo by to povinnosť upraviť § 6 ods.1 zákona č. 514/2003 Z. z. tak, že zodpovednosť štátu za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím súdu predpokladá jeho zrušenie, okrem, ak táto zodpovednosť vznikla porušením práva Európskej únie.

Záver:

Výzva k zodpovednosti pre najvyššie a podobné súdy

Rozsudok C-160/14 nie je príliš objavný ani doktrinálny. Ale jeho **užitočnosť** pre jednotný výklad a uplatňovanie práva Únie mu nemožno uprieť, hoci len na báze: *repetitorium est mater studiorum*.

Preto je potrebné pochopiť, že také a podobné rozsudky Súdneho dvora vedú k tomu, čo je ideál. Predvídateľnosť súdnych postupov a rozhodnutí. Trvanie na stabilite vzťahu medzi vnútroštátnym právom a právom Únie. Pochopenie, že vnútroštátne súdy vykonávajú verejnú moc, za ktorej výsledky zodpovedá členský štát. A v neposlednom rade to, že výklad práva Únie (jeho časti, jednotlivého ustanovenia, princípy a uplatnenie) zásadne patrí do právomoci Súdneho dvora s cieľom, ktorým je síce istá federalizácia právnych pravidiel, ale to všetko v prospech jednotlivcov, členských štátov i Únie samotnej.

Preto aj naše súdy, proti ktorým rozhodnutiam nie je prípustný opravný prostriedok podľa vnútroštátneho práva, musia vnímať opakovanie múdrosti Súdny dvorom v rozsudku C-160/14 ako výzvu k justičnej zodpovednosti. A k opatrnejšiemu používaniu doktríny *CILFIT*, ktorá sa citovaným rozsudkom významne oslabila.²⁰ ■

RESUMÉ

Nepredloženie prejudiciálnej otázky a zodpovednosť za výkon verejnej moci súdmi: Súdny dvor Európskej únie sa užitočne opakuje

Autor sa venuje, na základe rozsudku Súdneho dvora C-160/2014, zodpovednosti štátu za škodu, ktorú spôsobil najvyšší súd tým, že nepredložil prejudiciálnu otázku, ale rozhodol vo veci sám, po skonštatovaní, že boli splnené predpoklady na použitie doktríny *Cilfit* (*acte clair*). Z citovaného rozsudku vyvodil všeobecnejšie závery a poučenia pre postupy súdov posledného stupňa pri používaní doktríny *Cilfit*, ktoré by mali zabrániť tomu, aby vznikala zodpovednosť členského štátu za škodu spôsobenú nepredložením prejudiciálnej otázky súdmi posledného stupňa podľa čl. 267 ZFEÚ.

SUMMARY

Responsibility of the public power performed by courts for not complying with the obligation to submit a preliminary ruling question: the Court of Justice repeats itself usefully

Author devotes his attention, on the basis of the judgment of the Court of Justice C-160/14, to the question of responsibility of a Member State for damage caused by its Supreme Court as a consequence of not submitting a preliminary ruling question after concluding wrongly that there have been fulfilled all conditions for using the doctrine *Cilfit* (*act clair*). He offers, for courts of last resort when they want to apply the doctrine *Cilfit*, a couple of conclusions and guidance which might prevent the liability of a Member State for damage arising in the cause of not complying with the requirements of Article 267 paragraph 3 of the TFEU.

13 Rozsudok Specht a i., C-501/12 až C-506/12, C-540/12 a C-541/12, EU:C:2014:2005, bod 98 a tam citovanú judikatúru; k tomu v podmienkach nových členských štátov pozri podrobný rozbor v: Varga, Zsófia: A Köbler-doktrína magyarországi alkalmazása – A bírósági jogkörben az uniós jog megsértésével okozott kár megtérítésének gyakorlata, Európai jog 2015 1. szám p. 1 – 24. Z prvých reakcií pozri: Jans, Jan H.: State liability and infringements attributable to national courts: a dutch perspective on the Köbler case, The European Union : an ongoing process of integration : liber amicorum Alfred E. Kellermann 2004 p. 165 – 176.

14 Rozsudok z 9. septembra 2015, C-160/14, João Filipe Ferreira da Silva e Brito a i. bod 54 a 55.

15 Rozsudok Köbler, C-224/01, EU:C:2003:513, bod 33.

16 Rozsudok João Filipe Ferreira da Silva e Brito a i. proti Estado português (C-160/14), EU:C:2015:565, bod 50.

17 Tamže, body 49 a 51.

18 Kvalifikovaným porušením povinnosti predložiť prejudiciálnu otázku rozumieme také porušenie, ku ktorému sa Súdny dvor vyjadril vo veci C-160/14, t. j. ak súd v zmysle čl. 267 ods. 3 ZFEU svojvoľne nepredloží prejudiciálnu otázku o výklade práva Únie, hoci na to nie sú splnené predpoklady ustanovené v judikatúre Súdneho dvora.

19 Ak je tu povinnosť predložiť prejudiciálnu otázku tak jej nepredloženie znamená aj to, že došlo k odňatiu zákonnému sudcovi. Pozri

napríklad rozhodnutie
sp. zn. IV. ÚS 206/08
Ústavného súdu Slovenskej
republiky.

20 A zopakujeme. Na tomto
oslabení nemení nič ani
rozsudok X proti Inspecteur
van Rijksbelastingdienst
(C-72/14) a T. A. van Dijk
proti Staatssecretaris van
Financiën (C-197/14)
EU:C:2015:564.

ZUSAMMENFASSUNG

Nicht gestellte präjudizielle Frage und Haftung für die Ausübung öffentlicher Gewalt durch Gerichte: der Gerichtshof der Europäischen Union wiederholt sich nützlich

Aufgrund des Urteils C-160/2014 des Gerichtshofes widmet sich der Autor der Haftung des Staats für einen durch das Oberste Gericht verursachten Schaden dadurch, dass präjudizielle Frage nicht vorgelegt wurde und das Oberste Gericht in der Sache nach der Feststellung, dass sämtliche Voraussetzungen für die Anwendung der Doktrin Cilfit (acte clair) erfüllt worden sind, selbst entschieden hat. Aus dem zitierten Urteil hat er allgemeinere Schlussfolgerungen und Belehrungen für das Vorgehen der Gerichte letzter Instanz gezogen, nach denen der Eintritt der Haftung eines Mitgliedstaates für einen infolge des Nichtvorlegens einer präjudiziellen Frage durch Gerichte letzter Instanz verursachten Schaden gem. Artikel 267 AEUV verhindert werden sollte.

Uplatňovanie režimu tzv. doložky neplatnosti v pracovnom práve (občianskoprávne aspekty)

Ivan Kunderát

Problematike právnych úkonov venuje pozornosť najmä teória občianskeho práva. Vyplýva to z predmetu úpravy Občianskeho zákonníka (zákon č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov, ďalej len „OZ“), všeobecného kódexu súkromného práva, v ktorom je obsiahnutá aj najvšeobecnejšia úprava inštitútu právneho úkonu. § 1 ods. 4 Zákonníka práce (zákon č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov, ďalej len „ZP“) je legislatívnym vyjadrením vzťahu OZ a ZP a vyplýva z neho, že ZP občianskoprávnu úpravu zväčša rešpektuje. Na druhej strane, potreba aspoň čiastočnej pracovnoprávnej úpravy je daná záujmom plnenia funkcií pracovného práva, ktoré sú v odlišnom proporcionálnom vyjadrení ako funkcie občianskeho práva. Prameňom aplikačných problémov môže byť otázka, ktorá z úprav sa má uplatniť.

Úvod do problematiky

Špecifikom pracovnoprávnej úpravy je § 17 ods. 2 ZP. Predmetné ustanovenie zakotvuje zvláštny režim (postup) pre stanovenie neplatnosti právnych úkonov, odlišný od systému generálnych noriem obsiahnutých v § 37 a nasl. OZ. Osobitný pracovnoprávny režim predpokladá stanovenie neplatnosti právnych úkonov špeciálnou výslovnou doložkou, tzv. doložkou neplatnosti.¹

V naznačenej súvislosti samotný fakt, že právny úkon nemá náležitosti predpísané pracovnoprávnymi predpismi, v zásade platnosť právneho úkonu neohrozuje. To umožňuje ukladať sankcie za porušenie pracovnoprávných predpisov bez toho, aby tým bol zamestnanec v dôsledku

Ivan Kunderát

je študentom Právnickej fakulty Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach v bakalárskom študijnom programe. V roku 2014

bol za vynikajúcu prezentáciu Univerzity a študijné výsledky počas celej doby štúdia ocenený Výročnou cenou rektora. Už v 2. ročníku svojho štúdia začal získavať praktické skúsenosti v aplikácii práva počas praxe vykonávanej v advokátskej kancelárii so sídlom v Košiciach.

eventuálnej neexistencie pracovnoprávneho vzťahu pripravený o výhody z neho vyplývajúce. Uvedené platí za predpokladu, že je daný dôvod na prednostnú aplikáciu ustanovení ZP pred ustanoveniami OZ o právnych úkonoch. Vzťah špeciálneho systému reprezentovaného doložkou neplatnosti a systému generálnych noriem o právnych úkonoch (obsiahnutých najmä v OZ) je východiskom pre rozlišovanie dvoch režimov neplatnosti:

- 1) režim vyplývajúci z § 17 ods. 2 ZP, teda režim doložky neplatnosti,
- 2) režim mimo doložky neplatnosti vyplývajúci najmä z ustanovení OZ o právnych úkonoch (§ 37 a nasl. OZ, ale aj § 17 ods. 1 ZP).

Článok sa sústreďuje na problematiku predpisania písomnej formy právnych úkonov, ktorá je v dôsledku subsidiarity OZ charakteristická prelínaním zmienených režimov. Z uvedeného

¹ Pojem „doložka neplatnosti“ nie je legálnym pojmom. Používa ho teória pracovného práva na označenie doložky („inak je právny úkon neplatný“), ktorou zákon výslovnou vyjadruje sankciu neplatnosti právneho úkonu tak, ako to predpokladá § 17 ods. 2 ZP. Z uvedeného sa vyvodzuje aj pojem „režim doložky neplatnosti“. Pozri bližšie Toman, J.: **Individuálne pracovné právo. Všeobecné ustanovenia a pracovná zmluva**. Bratislava: Friedrich Ebert Stiftung, 2014, s. 75.

vyplývajú aplikačné problémy v súvislosti s určením právnej základne pre posudzovanie platnosti právneho úkonu.

1 Režimy neplatnosti právnych úkonov v pracovnom práve

Spomenuli sme, že jednotlivé právne úkony v pracovnom práve možno so zreteľom na ich vady (resp. absenciu určitých náležitostí, ktoré ZP predpisuje) rozdeliť do dvoch skupín. Tieto skupiny nazývame režimami, čím sa zdôrazňuje odlišný postup, ktorý zákonodarca zvolil pri nazeraní na vady právnych úkonov a stanovovaní ich neplatnosti.

Režim doložky neplatnosti vyplýva z § 17 ods. 2 ZP. Zákon stanovuje, že „právny úkon, na ktorý neudelil predpísaný súhlas príslušný orgán alebo zákonný zástupca alebo na ktorý neudelili predpísaný súhlas zástupcovia zamestnancov, právny úkon, ktorý nebol vopred prerokovaný so zástupcami zamestnancov, alebo právny úkon, ktorý sa neurobil formou predpísanou týmto zákonom, je neplatný, len ak to výslovne ustanovuje tento zákon alebo osobitný predpis.“ Pre ustanovenie neplatnosti právneho úkonu z dôvodu nedostatku náležitosti uvedenej v § 17 ods. 2 ZP je nevyhnutné, aby v konkrétnom prípade zákonodarca sankciu neplatnosti vyjadril výslovnou doložkou („inak je právny úkon neplatný“). Túto doložku teória pracovného práva označuje ako doložku neplatnosti. Podľa toho, či pri absencii náležitostí právneho úkonu dotknutej § 17 ods. 2 ZP je doložka neplatnosti aj vyjadrená, rozlišujeme:

- a) absenciu náležitosti právneho úkonu dotknutej § 17 ods. 2 ZP, s ktorou je pri konkrétnych právnych úkonoch spojené výslovné vyjadrenie doložky neplatnosti, napr. nedodržanie predpísanej formy dohody o skúšobnej dobe (§ 45 ods. 3 ZP), neudelenie predpísaného súhlasu zákonného zástupcu na uzatvorenie zmluvy o budúcej pracovnej zmluve so žiakom strednej odbornej školy alebo odborného učilišťa (§ 53 ods. 1 ZP), neudelenie predpísaného súhlasu príslušného úradu práce, sociálnych vecí a rodiny na výpoveď zamestnancovi so zdravotným postihnutím (§ 66 ZP),
- b) absenciu náležitosti právneho úkonu dotknutej § 17 ods. 2 ZP, s ktorou pri konkrétnych právnych úkonoch nie je spojené výslovné vyjadrenie doložky neplatnosti, napr. nedodržanie predpísanej formy pracovnej zmluvy (§ 42 ods. 1 ZP), nedodržanie predpísanej formy dohody o skončení pracovného pomeru (§ 60 ods. 2 ZP) a pod.

Prípady uvedené vyššie pod písm. a) aj b) možno potom súhrne označiť ako režim § 17 ods. 2 ZP alebo režim doložky neplatnosti. Uvedené naznačuje, že je potrebné rozlišovať režim doložky neplatnosti na jednej strane a samotnú doložku neplatnosti na strane druhej. Režim doložky neplatnosti predstavuje regulatív zavádzajúci požiadavku stanoviť neplatnosť právneho úkonu výslovne, ak má byť neplatný; doložka neplatnosti pritom predstavuje legislatívne vyjadrenie sankcie neplatnosti v rámci tohto režimu.

Druhým režimom je režim mimo doložky neplatnosti. Pokiaľ dôvody neplatnosti patriace do prvého režimu boli vymedzené pozitívnym taxatívnym výpočtom v § 17 ods. 2 ZP, do druhého režimu patria všetky ostatné dôvody, predovšetkým dôvody neplatnosti podľa OZ. Pre tieto dôvody nie je daná požiadavka stanoviť neplatnosť právneho úkonu v každom jednotlivom prípade výslovnou doložkou, ale stačí, že právny úkon nemá náležitosť predpísanú zákonom. Napr., ak právny úkon nie je urobený slobodne, je bez ďalšieho neplatný (§ 37 ods. 1 OZ). To isté platí o ďalších dôvodoch neplatnosti podľa OZ.

Určenie rozhodujúceho režimu sa vždy viaže k určitej vade konkrétneho typu právneho úkonu. Naznačili sme, že aj na právne úkony v pracovnom práve sa vzťahujú ustanovenia o právnych úkonoch obsiahnuté v OZ, ktorých nerešpektovanie ich činí neplatnými bez toho, aby na to bola potrebná výslovná doložka (požiadavka slobody a vážnosti vôle, určitosti prejavu vôle atď.). Pokiaľ ale pôjde o formu právneho úkonu, § 17 ods. 2 ZP spravidla vylučuje pôsobnosť všeobecného § 40 ods. 1 OZ, a ak by mal byť pre nedostatok formy právny úkon neplatný, muselo by to byť v zákone stanovené doložkou. Našej pozornosti potom nesmú uniknúť ani situácie, v ktorých vzhľadom na subsidiárnu pôsobnosť OZ (a hoci pôjde o vadu spočívajúcu v nedostatku formy) bude právny úkon neplatný bez toho, aby to ZP výslovne stanovil.

2 Vady právnych úkonov v režime doložky neplatnosti

Ak ide o okruh právnych úkonov patriacich (so zreteľom na absenciu určitých náležitostí, ktoré ZP predpisuje) pod režim doložky neplatnosti, § 17 ods. 2 ZP ustanovuje, že sem treba zahrnúť

- právny úkon, na ktorý neudelil predpísaný súhlas príslušný orgán,
- právny úkon, na ktorý neudelil predpísaný súhlas zákonný zástupca,
- právny úkon, na ktorý neudelili predpísaný súhlas zástupcovia zamestnancov,
- právny úkon, ktorý nebol vopred prerokovaný so zástupcami zamestnancov a
- právny úkon, ktorý sa neurobil formou predpísanou týmto zákonom.

Z vymenovaného okruhu vád právnych úkonov patriacich do režimu § 17 ods. 2 ZP sa v článku ďalej sústreďujeme na nedodržanie písomnej formy právneho úkonu. Ostatné spomenuté vady (absencia predpísaného súhlasu príslušného orgánu, zástupcov zamestnancov, resp. zákonného zástupcu na právny úkon, neprerokovanie právneho úkonu so zástupcami zamestnancov) majú výrazne pracovnoprávny charakter a z aspektov použitia OZ nevyvolávajú aplikačné problémy.

Nesmie uniknúť našej pozornosti, že z hľadiska formy právneho úkonu je pre zaradenie do režimu § 17 ods. 2 ZP rozhodujúce, či je forma právneho úkonu predpísaná. To na účely neplatnosti právnych úkonov v pracovnom práve chápeme tak, že forma musí byť požadovaná *ex lege* a to v ZP. Uvedenú skutočnosť je potrebné zohľadniť pri určovaní dôsledkov vyplývajúcich zo subsidiárnej pôsobnosti OZ. Prejaví sa tak, že ak forma právneho úkonu v ZP predpísaná nie je, režim § 17 ods. 2 sa neuplatní. Zákon by potom nemusel neplatnosť právneho úkonu stanoviť výslovnou doložkou; naopak, právny úkon by mohol byť postihnutý neplatnosťou v dôsledku rozporu s ustanoveniami OZ (mimo režimu doložky neplatnosti).

Chápanie pojmu „predpísanie“ je v gramatickom zmysle potrebné interpretovať tak, že sa niečo nariaďuje právnym predpisom (*ex lege*; nie *zmluvne* – *ex pacto* v zmysle § 40 ods. 1 OZ). V súvislosti s písomnou formou ZP jednoznačne stanovuje, že má ísť o formu „predpísanú (*ex lege*) týmto zákonom“. ZP pri ustanovení režimu doložky neplatnosti neuvádza prípad, že nebola dodržaná forma vyžadovaná dohodou účastníkov.² Ak pre určitý právny úkon forma nebude predpísaná ZP, alebo bude predpísaná len iným zákonom (napr. OZ), alebo vyžadovaná len *ex pacto*, daný právny úkon nebude patriť do režimu doložky neplatnosti. V opačnom prípade (ak by písomnú formu predpisoval ZP a súčasne by ju vyžadoval OZ, príp. aj dojednanie účastníkov) má prednosť špeciálne ustanovenie obsiahnuté v § 17 ods. 2 ZP. Rozhodujúcim pre zaradenie právneho úkonu do jedného z režimov neplatnosti je „prameň“ požiadavky písomnej formy a posúdenie možnosti použitia *lex generalis*.

Ak pôjde o formu požadovanú *ex pacto* (alebo predpísanú iným zákonom ako ZP), neznamená to, že jej nerešpektovanie nemôže vyvolať neplatnosť. Z uvedeného len vyplýva, že požiadavka dodržať formu vyplývajúca zo zmluvy alebo iného zákona nepatrí pod režim doložky neplatnosti. K neplatnosti teda nedôjde podľa § 17 ods. 2 ZP, no môže k nej dôjsť aplikáciou § 40 ods. 1 OZ (dohoda účastníkov) bez ohľadu na to, že zákon túto neplatnosť nestanovuje výslovnou doložkou. Toto subsidiárne uplatnenie OZ však ZP musí v konkrétnom prípade umožňovať. Neplatnosť z dôvodu aplikácie ustanovenia § 40 ods. 1 a 2 OZ budeme nižšie porovnávať s neplatnosťou z dôvodu vady dotknutej § 17 ods. 2 ZP, a to so zreteľom na rozdiely medzi uplatňovaním režimu doložky neplatnosti a režimu mimo doložky neplatnosti. Ako preukážeme, neplatnosť podľa predmetných ustanovení sa líši v podmienkach, za ktorých k nej môže dôjsť a niekedy aj v tom, či pôjde o absolútnu alebo relatívnu neplatnosť.

Pre úplnosť dodávame, že niektorí autori pojem „predpísanie“ chápú v inom, užšom zmysle.³ Zdôrazňujeme však, že je potrebné rešpektovať používanie tohto pojmu v legálnom zmysle, t. j. ktorý používa § 17 ods. 2 ZP. Zmysel použitý v tomto ustanovení sa líši od zmyslu subjektívnohodnotiaceho, ktorým sa niekedy vyjadruje, že forma určitých úkonov (napr. dohody o skončení pracovného pomeru) nie je predpísaná, ale iba odporúčaná, pretože jej nedodržanie nie je sankcionované ich neplatnosťou. Potom by sa za úkony s predpísanou formou považovali len tie, pri ktorých je z dôvodu nedostatku formy zakotvená výslovná doložka neplatnosti (užšie ponímanie). Je ale zrejme, že na účely § 17 ods. 2 ZP sa forma napr. dohody o skončení pracov-

2 Neplatnosť z dôvodu nedodržania formy požadovanej dohodou účastníkov zakotvuje OZ v § 40 ods. 1 OZ. O dôvodoch, pre ktoré toto ustanovenie OZ nemožno považovať za delegované ustanovenie osobitného predpisu v intenciách § 17 ods. 2 ZP, hovoríme nižšie.

3 V odbornej literatúre sa napr. spomína, že „forma dohody (pozn. o skončení pracovného pomeru) je z hľadiska Zákonníka práce iba odporúčaná, a nie predpísaná. V § 60 ods. 2 prvá veta totiž chýba tzv. doložka neplatnosti, ktorá inak spôsobuje, že forma právneho úkonu sa považuje za predpísanú“. Pozri bližšie: Kuril, M.: **Dohoda o skončení pracovného pomeru**. In: Teoretické otázky pracovného práva a práva sociálneho zabezpečenia. Bratislava: Merkury, 2013, s. 49.

ného pomeru považuje za predpísanú, pretože inak by sa jej predmetné ustanovenie (hovoriace o forme predpísanej) nedotýkalo. To by viedlo k nesprávnemu záveru, že nedostatok písomnej formy predmetnej dohody ju činí neplatnou podľa § 40 ods. 1 OZ.

3 Občianskoprávne aspekty uplatňovania režimu doložky neplatnosti

V článku analyzované občianskoprávne aspekty uplatňovania režimu doložky neplatnosti vyplývajú z § 40 ods. 1 OZ (o forme požadovanej dohodou účastníkov) a § 40 ods. 2 OZ (o zmene a zrušení dohody uzavretej písomne), ktoré v niektorých prípadoch „konkurujú“ ustanoveniu § 17 ods. 2 ZP. Rozhodujúce bude určiť, pod ktorý režim konkrétny právny úkon so zreteľom na jeho eventuálnu vadu patrí. Od uvedeného potom závisí, či je pre stanovenie neplatnosti právneho úkonu nevyhnutná výslovná doložka, alebo právny úkon bude postihnutý neplatnosťou samotným faktom, že nemá náležitosť predpísanú zákonom.

3.1

Forma právneho úkonu vyžadovaná dohodou účastníkov

V zmysle § 40 ods. 1 OZ ak právny úkon nebol urobený vo forme, ktorú vyžaduje zákon alebo dohoda účastníkov, je neplatný. Je nepochybné, že toto generálne ustanovenie bude v mnohých prípadoch vyvolávať opačné dôsledky ako § 17 ods. 2 ZP, ktoré pre stanovenie neplatnosti vyžaduje osobitnú doložku. V súvislosti s konkurujúcimi §§ 17 ods. 2 ZP a 40 ods. 1 OZ pôjde predovšetkým o zodpovedanie, aké sú právne účinky zmluvného dojednanja (§ 40 ods. 1 OZ) povinnosti dodržať písomnú formu pre určitý právny úkon

- 1.) ak písomnú formu ZP pre predmetný právny úkon predpisuje (patrí do režimu § 17 ods. 2 ZP), ale nespája s jej nedodržaním sankciu neplatnosti, a
- 2.) ak písomnú formu ZP pre predmetný právny úkon nepredpisuje (právny úkon je mimo režimu doložky neplatnosti); pritom môže formu predpisovať iný zákon (OZ) alebo forma nebude vôbec predpísaná.

V rámci skúmania týchto otázok budeme predovšetkým sledovať, či tieto prípady predstavujú takú právnu konštrukciu, v ktorej sa aplikuje § 17 ods. 2 ZP (režim doložky neplatnosti) alebo patria mimo režimu doložky neplatnosti a možno subsidiárne použiť § 40 ods. 1 OZ; pritom navyše, ak sa aplikuje § 17 ods. 2 ZP ako *lex specialis*, či to súčasne umožňuje uplatnenie delegovanej pôsobnosti § 40 ods. 1 OZ (ako osobitného predpisu, v ktorom môže byť doložka neplatnosti obsiahnutá v zmysle § 17 ods. 2 ZP *in fine*) alebo nie.

K platnosti týchto zmluvných dojednaní najprv uvádzame, že ZP možnosť ich dohodnutia vo všeobecnosti nepotvrďuje. Pritom musíme vychádzať *stricto iure* z § 18 ZP. Kvalifikovať takéto dojednania ako atypické v zmysle § 51 OZ je preto vylúčené. Ich platnosť však v konkrétnych prípadoch možno predpokladať. Pokiaľ ide o pracovný pomer, možno poukázať na § 43 ods. 4 ZP, ktorý umožňuje zahrnúť do obsahu pracovnej zmluvy *accidentalialia negotii*. ZP na tomto mieste neuvádza, aké ďalšie podmienky (okrem ďalších hmotných výhod), o ktoré majú účastníci záujem, možno dojednať. Prirodzene, týmito podmienkami sa nerozumejú len pracovné podmienky ani podmienky v zmysle § 36 OZ, ale ide o pojem používaný na označenie obsahu zmluvy.⁴ Predpokladáme, že sem možno zahrnúť aj dojednania, že právny úkon (napr. v zmysle § 54, § 60 ods. 2, § 72 ZP a ďalšie), ktorého forma je predpísaná v ZP bez doložky neplatnosti (alebo prípadne by nebola vôbec predpísaná) sa má urobiť písomne. Tieto dojednania zákonom neodporujú (§ 39 OZ) a ich používanie potvrdzuje teória aj prax⁵ pracovného práva. Ak ide o právne vzťahy založené dohodami o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru, § 228a ods. 3 ZP ustanovuje, že spôsob skončenia tohto pracovnoprávneho vzťahu (založeného dohodou o pracovnej činnosti) môže vyplývať priamo z uzatvorenej dohody o pracovnej činnosti. Nebude zriedkavé, ak z uzatvorenej dohody o pracovnej činnosti bude vyplývať, že právny vzťah ňou založený sa má skončiť písomnou dohodou (napriek tomu, že ZP tu formu nepredpisuje).

4 Fekete, I.: **Občiansky zákonník – Veľký komentár (1. zväzok)**. Bratislava : Eurokódex, 2014, s. 252.

5 Barancová, H.: **Zákonník práce. Komentár**. 3. vydanie. Bratislava : C. H. Beck, 2013, s. 508. Podobne R 21/1968 dôvodí, že napr. ustanovenie § 72 ZP nie je donucovacím ustanovením, a ak sa účastníci v pracovnej zmluve dohodli o tom, že oznámenie o skončení pracovného pomeru sa doručí druhej strane najneskôr tri dni pred dňom, kedy sa má pracovný pomer skončiť, dohodla sa tým konkrétna podmienka na účinné skončenie pracovného pomeru v skúšobnej dobe.

Ad 1.) Do úvahy tu prichádzajú všetky situácie, v ktorých formu právneho úkonu predpisuje ZP bez sankcie neplatnosti a zároveň majú účastníci možnosť pre predmetný úkon stanoviť požiadavku písomnej formy dohodou (§ 40 ods. 1 OZ). Naznačili sme, že obsahom pracovnej zmluvy sa môžu stať aj také dojednania, že právne úkony v zmysle § 54, § 58 ods. 1, § 60 ods. 2, § 72 ZP a d. sa musia urobiť písomne. V praxi bude časté, ak z pracovnej zmluvy bude vyplývať, že dohoda o zmene pracovných podmienok alebo dohoda o skončení pracovného pomeru sa má urobiť písomne. Potom treba vyriešiť, či nedodržanie účastníkmi dohodnutej formy môže vyvolať neplatnosť právneho úkonu (§ 40 ods. 1 OZ), alebo nie (§ 17 ods. 2 ZP).

Keďže ide o formu predpísanú aj zákonom, použije sa prednostne § 17 ods. 2 ZP (režim doložky neplatnosti). Právny úkon s formou predpísanou v ZP má byť neplatný, len ak to výslovne stanoví ZP alebo osobitný predpis. V zmysle § 40 ods. 1 OZ právny úkon je neplatný aj vtedy, ak nebol urobený vo forme, ktorú vyžaduje dohoda účastníkov. Treba zodpovedať, či právne dôsledky vykonania týchto právnych úkonov s nedostatkom písomnej formy možno súčasne posudzovať z hľadiska § 40 ods. 1 OZ (dohoda účastníkov). To preto, že § 17 ods. 2 ZP odkazuje na osobitný predpis, v ktorom môže byť výslovná sankcia neplatnosti obsiahnutá. Niektorí právni teoretici zrejme nevyklúčujú, že týmto osobitným predpisom⁶ bude OZ a na tejto báze sa použije § 40 ods. 1 OZ (delegovaná pôsobnosť). Pokiaľ ide o skončenie pracovného pomeru v skúšobnej dobe,⁷ tento výklad zrejme zastáva aj teória pracovného práva, keď sa hovorí, že „ak sa zmluvné strany v pracovnej zmluve výslovne dohodnú na písomnej forme skončenia pracovného pomeru v skúšobnej dobe, na jeho platné skončenie je nevyhnutná písomná forma“.⁸

S uvedeným výkladom sa nestotožňujeme. Domnievame sa, že dojednanie v pracovnej zmluve, ktoré len reprodukuje zákonné ustanovenia o forme právnych úkonov, nie je spôsobilé byť právnym základom na stanovenie neplatnosti právneho úkonu. Ak je pre predmetný právny úkon forma predpísaná v ZP, musí sa použiť § 17 ods. 2 ZP a neplatnosť právneho úkonu má byť stanovená výslovne. Ustanovenie § 40 ods. 1 OZ o povinnosti dodržať formu požadovanú dohodou účastníkov pritom nepovažujeme za výslovné ustanovenie o neplatnosti, ktoré § 17 ods. 2 ZP predpokladá. Výslovné ustanovenie by malo mať charakter *ad hoc*. Znenie § 40 ods. 1 OZ má v porovnaní s § 17 ods. 2 ZP podstatne všeobecnejší ráz. Odkázanie na ustanovenie OZ (*lex generalis*) ako ustanovenie osobitného predpisu je síce prípustné, v tomto prípade však principiálne nekonformné s § 17 ods. 2 ZP. Zaujať spomínaný výklad odporuje účelu § 17 ods. 2 ZP. Účelom tohto ustanovenia je vyvolať dôsledky odlišné od občianskoprávnej úpravy. *Reductio ad absurdum*, ak by sme pripustili, že § 17 ods. 2 ZP odkazuje na § 40 ods. 1 OZ, potom by bol každý právny úkon, ktorého formu ZP predpisuje (vrátane pracovnej zmluvy) neplatný pre nedodržanie formy predpísanej zákonom v súlade s „výslovným“ stanovením neplatnosti v § 40 ods. 1 OZ.

V nadväznosti na uvedené, najmä s poukázaním na *argumentum e ratione legis* vylučujeme, aby § 17 ods. 2 ZP zakladal delegovanú pôsobnosť § 40 ods. 1 OZ o neplatnosti právnych úkonov pre nedostatok formy vyžadovanej dohodou účastníkov. Inými slovami, ak účastníci v zmluve len reprodukovali ustanovenie ZP, že forma právneho úkonu má byť písomná a zákon v danom prípade výslovnú doložku neplatnosti nevyjadruje, tak nedodržanie formy nemôže platnosti právneho úkonu uškodiť.

Ako sme poukázali, záver pracovnoprávnej teórie, že „nedodržanie účastníkmi dohodnutej písomnej formy pracovnoprávneho úkonu má za následok neplatnosť právneho úkonu“,“⁹ nemožno absolutizovať. Vzťahuje sa len na prípady, ktoré nepatria pod režim § 17 ods. 2 ZP. To znamená, že musí ísť o úkony, ktorých formu ZP nepredpisuje. K tomu pozri Ad 2.).

Pokiaľ ešte hovoríme o situácii, kde sa vyskytuje režim § 17 ods. 2 ZP bez vyjadrenia samotnej doložky neplatnosti, chceme poukázať na istú špecifickosť vyplývajúcu zo subsidiárneho použitia OZ. Ak totiž ide o výpoveď z právneho vzťahu založeného dohodou o pracovnej činnosti, nastáva zvláštna situácia. Môže sa zdať, že pre výpoveď z dohody platí režim rovnaký ako sme práve popísali vyššie, teda požiadavka písomnej formy bez sankcie neplatnosti. Táto výpoveď ako právny úkon, na jednej strane, bude skutočne (vzhľadom na formu) patriť pod režim § 17 ods. 2 ZP; avšak z iného hľadiska, na druhej strane, doň nebude patriť.

Uvedené je dané špecifickou dikciou § 228a ods. 3 štvrtej vety ZP, ktorý je dispozitívnym ustanovením, z ktorého možno vyčítať predpísanie písomnej formy výpovede v režime § 17 ods. 2 ZP (a síce bez vyjadrenia sankcie neplatnosti). Aj ústna výpoveď v tomto režime bude platná. V tejto súvislosti chceme poukázať na možnosť uplatnenia výkladu vychádzajúceho zo

6 Aj keď prívlastky osobitný a špeciálny sú synonymné, pojem osobitný predpis neoznačuje *lex specialis*. Je tu možná i inverzná situácia. V zmysle Prílohy č. 5 k Legislatívnym pravidlám vlády Slovenskej republiky, ak sa odkazuje na subordinované právne predpisy, používa sa termín „vykonávací predpis“. Ak sa odkazuje na koordinované právne predpisy, t. j. na iný zákon alebo iný vykonávací predpis, používa sa buď ich všeobecné označenie napríklad „mzdové predpisy“, „všeobecný predpis o správnom konaní“ alebo termín „osobitné predpisy“. Podľa uvedeného aj subsidiárny *lex generalis* môže byť osobitným predpisom (porovnaj napr. § 12 ods. 2 zákona NR SR č. 182/1993 Z. z. v znení neskorších predpisov).

7 Podobne ako pri dohodách v zmysle § 54 a 60 ods. 2 ZP, aj pre skončenie pracovného pomeru v skúšobnej dobe je predpísaná písomná forma bez sankcie neplatnosti (ak nejde o skončenie s tehotnou ženou, matkou do konca deviateho mesiaca po pôrode a dojčiacou ženou).

8 Barancová, H. – Schronk, R.: **Pracovné právo**. 2. vydanie. Bratislava : Sprint 2, 2013, s. 291.

9 Barancová, H.: **Zákonník práce. Komentár**. 3. vydanie. Bratislava : C. H. Beck, 2013, s. 223.

10 Z legislatívnotechnického hľadiska ustanovenie § 228a ods. 3 štvrtá veta ZP nepredstavuje bežné dispozitívne ustanovenie. Je totiž obvyklé, že ak zákonodarca vyjadruje možnosť danú účastníkom odchyliť sa od zákonných ustanovení dohodou, formuluje to slovami „ak sa nedohodnú inak“ (§ 31 ods. 8 ZP, § 49a ods. 6 ZP, § 52 ods. 1 písm. c) ZP atď.). Ustanovenie § 228a ods. 3 štvrtá veta ZP používa dikciu „ak spôsob skončenia nevyplýva priamo z uzatvorenej dohody“. Uvedené by mohlo viesť k záveru, že na to, aby sa pravidlo správania obsiahnuté v zákone neuplatnilo, stačí, ak bude spôsob skončenia vyplývať po formálnej stránke z dohody a je irelevantné, či sa účastníci po obsahovej stránke dohodli inak, ako predpokladá zákonné pravidlo správania.

11 Podľa R 40/1973 „platnosť výpovede dohody o pracovnej činnosti nebráni, že nebola daná písomne a že dôvod výpovede nebol uvedený“.

skutočnosti, že dispozitívna norma obsiahnutá v § 228 ods. 3 ZP sa má uplatniť, len ak spôsob skončenia nevyplýva priamo z uzatvorenej dohody.¹⁰ Podľa takého výkladu, ak z dohody vyplýva, že sa má právny vzťah ňou založený skončiť písomnou výpoveďou, tak nie sú naplnené predpoklady použitia § 17 ods. 2 ZP (forma nie je predpísaná *ex lege*, lebo došlo k vylúčeniu dispozitívnej normy obsiahnutej v § 228a ods. 3 štvrtá veta ZP). Na stanovenie neplatnosti by nebola potrebná výslovná doložka; nedostatok písomnej formy by činil výpoveď neplatnou v súlade s § 40 ods. 1 OZ. Zdôrazňujeme paradoxnosť situácie, že ak v dohode o pracovnej činnosti účastníci len zopakovali zákonné ustanovenie, že „dohodu“ možno skončiť výpoveďou bez uvedenia dôvodu s 15-dennou výpovednou dobou, ktorá sa začína dňom, v ktorom sa písomná výpoveď doručila, toto dojednanie by teoreticky bolo spôsobilé neplatnosť vyvolať (§ 40 ods. 1 OZ), pretože dojednanie *ex pacto* vylúčilo (hoc obsahovo zhodné) dispozitívne ustanovenie zákona. Znamenalo by to, že v dôsledku zavedenia vzťahu subsidiarity OZ k ZP došlo k prekonaniu právnej vety R 40/1973.¹¹ Zastávame však názor, že takýto výklad je príliš formalistický a možno vysloviť pochybnosti o jeho zhode s účelom ZP a princípmi fungovania právneho systému, pretože by vyjadroval ešte väčšiu mieru zmluvnej autonómie, než aká je obvyklá pre občianske právo.

Ad 2.) Do úvahy prichádza aj druhá situácia, v ktorej ZP nepredpisuje pre právny úkon žiadnu formu, no jednako sa účastníci dohodnú, že predmetný právny úkon sa má urobiť písomne. Tu bude potom možné použiť § 40 ods. 1 OZ, niekedy aj v spojení s § 40 ods. 2 OZ. Je potrebné však prijať, že týchto prípadov spomedzi úkonov zavádzajúcich závažné právne dôsledky nebude v pracovnom práve veľké množstvo. Uvedené je podmienené tým, že hoci aj zákonodarca nechcel postihnúť právny úkon pre nedodržanie predpísanej formy neplatnosťou, písomnú formu stále môže vyžadovať aspoň pod sankciou zo strany inšpekcie práce. Práve to predstavuje cestu, v ktorej sa môže realizovať ochranná i regulačná funkcia pracovného práva.

Ako príklad uvádzame dohodu o skončení právneho vzťahu založeného dohodou o pracovnej činnosti (§ 228a ZP). Z § 228a ods. 3 štvrtej vety ZP možno vyvodiť, že spôsob skončenia tohto pracovnoprávneho vzťahu môže vyplývať priamo z uzatvorenej dohody o pracovnej činnosti. Bude obvyklé, ak z uzatvorenej dohody o pracovnej činnosti bude vyplývať, že jej zmena a skončenie je možné vzájomnou dohodou, ktorá má byť písomná. Keďže forma dohody o skončení nie je predpísaná (*ex lege*) týmto zákonom (ZP), nie sú naplnené predpoklady použitia § 17 ods. 2 ZP. To značí, že sa použijú ustanovenia OZ a stanovenie neplatnosti výslovnou doložkou sa nevyžaduje. Dohoda o skončení právneho vzťahu založeného dohodou o pracovnej činnosti v rozpore s dojednaním účastníkov o jej forme bude neplatná. Hoci aj tu ide do istej miery o formalistický výklad, k rovnakému záveru o neplatnosti (avšak absolútnej) prichádzame aj z iného hľadiska.

Poukázali sme, že § 228a ods. 3 štvrtá veta ZP sa nevyjadruje k forme dohody o skončení právneho vzťahu založeného dohodou a pracovnej činnosti, čiže táto dohoda nepatrí pod režim doložky neplatnosti. Uvedené však nevyklučuje predpísanie formy predmetnej dohody iným zákonom. V zmysle § 40 ods. 1 OZ (forma vyžadovaná zákonom) v spojení s § 40 ods. 2 OZ, písomne uzavretá dohoda sa môže zrušiť iba písomne, inak je neplatná. Pritom dohoda o pracovnej činnosti musí byť uzavretá písomne, inak je neplatná (§ 228a ods. 2 ZP). Keďže nejde o formu predpísanú ZP, ale OZ, dohoda o skončení právneho vzťahu založeného dohodou o pracovnej činnosti sa nespravuje § 17 ods. 2 ZP; naopak, z ustanovení OZ o zmene a zrušení dohody uzavretej písomne vyplýva, že musí mať pod sankciou neplatnosti písomnú formu. Platí to aj napriek tomu, že to výslovne nestanovuje ZP a ani sa to nedohodlo. V prípade nedodržania požadovanej formy je v tejto situácii len zdaním, že by išlo o neplatnosť relatívnu, vyvolanú dojednaním účastníkov (§ 40 ods. 1 OZ o dohode účastníkov v spojení s § 40a tretia veta OZ); pravdou je, že sa na relatívnu neplatnosť neprihliada, pretože ústna dohoda o skončení je v rozpore s § 40 ods. 2 OZ (absolútna neplatnosť).

V pracovnom práve sa vyskytujú aj právne úkony, ktorých forma nevyplýva ani zo ZP ani z iného predpisu. Možno ich platne urobiť aj ústne, príp. konkludentne. Môže ísť o právne úkony napr. v zmysle § 76 ods. 4 a 6, § 87, § 96 ods. 1 ZP. Upozornili sme však, že obsahom pracovnej zmluvy môžu byť aj dojednania týkajúce sa formy tých právnych úkonov, ktoré môžu účastníci v priebehu trvania pracovného pomeru uzatvárať. Zo spomenutých príkladov, ak sa účastníci v pracovnej zmluve dohodnú, že dohodu o nerovnomerne rozvrhnutom pracovnom čase treba uzatvoriť písomne, musia túto požiadavku rešpektovať. Vyplýva to z § 40 ods. 1 OZ. Ak ju na-

pokon rešpektovať nebudú, v zmysle § 40a OZ pôjde o relatívnu neplatnosť právneho úkonu, ktorá bude výnimkou zo zásady absolútnej neplatnosti právnych úkonov v pracovnom práve. Podľa pracovnoprávnej teórie totiž „relatívna neplatnosť v pracovnom práve platí iba v prípade uplatnenia neplatnosti skončenia pracovného pomeru na príslušnom súde“.¹²

3.2

Zmena a zrušenie dohody uzavretej písomne

V zmysle § 40 ods. 2 OZ sa písomne uzavretá dohoda môže zmeniť alebo zrušiť iba písomne. Už sme poukázali na účinky tohto ustanovenia najmä v súvislosti s právnymi vzťahmi založenými dohodami o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru.

Čo sa týka pracovného pomeru, jeho zmena a skončenie sú regulované kogentnými ustanoveniami ZP. Právne úkony zakladajúce tieto závažné právne dôsledky (dohoda o zmene pracovných podmienok, výpoveď, okamžité skončenie pracovného pomeru, skončenie pracovného pomeru v skúšobnej dobe, skončenie pracovného pomeru dohodou) majú formu predpísanú v ZP, patria do režimu § 17 ods. 2 ZP a ich neplatnosť musí byť stanovená výslovné. Ustanovenie § 40 ods. 2 OZ sa neuplatňuje, pretože, ako sme dôvodili vyššie, § 40 OZ nie je možné považovať za výslovné stanovenie neplatnosti. Neplatí teda, že by spomenuté právne úkony mali mať písomnú formu ako podmienku platnosti iba kvôli tomu, že pracovná zmluva, ktorá je nimi dotknutá, bola uzatvorená písomne. Aplikácia § 40 ods. 2 OZ by tu znamenala obchádzanie právnej úpravy skončenia pracovného pomeru a porušovanie zásady stability (skončenia) pracovného procesu ako jednej zo základných zásad, ktorá ovláda možnosť skončenia tohto základného pracovnoprávneho vzťahu.¹³

V rámci predmetu pracovného práva je potrebné vnímať aj dohody, ktoré (na rozdiel od pracovnej zmluvy alebo dohôd o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru) nezakladajú základné pracovnoprávne vzťahy. Tieto dohody môžu plniť zabezpečovaciu funkciu (§ 20 ods. 2 ZP), môžu upravovať podmienky skončenia pracovného pomeru (§ 45 ZP), môže z nich vyplývať nerovnomerné rozvrhnutie pracovného času (§ 87 ods. 1 ZP) a môžu plniť mnohé iné funkcie. Ustanovením § 40 ods. 2 OZ sa budú spravovať predovšetkým tie z podobných dohôd, ktorých forma nie je predpísaná v ZP (nepatria do režimu doložky neplatnosti). Ak napriek tomu boli uzavreté písomne, bude ich možné zrušiť alebo zmeniť (ak ich zmenu alebo zrušenie povaha ustanovení ZP dovoľuje) len písomne.

V súvislosti s posledne spomenutým okruhom dohôd poukazujeme napr. na dohodu o nerovnomerne rozvrhnutom pracovnom čase (§ 87 ods. 1 ZP), ktorá je možná nielen ako súčasť pracovnej zmluvy alebo jej zmeny, ale môže byť uzatvorená tiež vedľa pracovnej zmluvy.¹⁴ Zároveň platí, že ju možno platne uzatvoriť aj ústne alebo konkludentne. Ak sa dohoda o nerovnomerne rozvrhnutom pracovnom čase uzatvorí v písomnej forme, možno ju v súlade s § 40 ods. 2 OZ pod sankciou neplatnosti zmeniť alebo zrušiť iba písomne. Výslovné stanovenie neplatnosti nie je potrebné vzhľadom na to, že forma tohto právneho úkonu nie je predpísaná týmto zákonom (ZP), čo značí, že nie sú naplnené predpoklady použitia § 17 ods. 2 ZP.

Spomenuli sme, že aj dohody patriace do režimu doložky neplatnosti sa niekedy spravujú ustanovením § 40 ods. 2 OZ. V pracovnom práve sa totiž vyskytujú dohody, pre ktoré ZP síce písomnú formu predpisuje, nezmieňuje sa však o ich zmene alebo zrušení. Teória pracovného práva pritom zároveň uznáva, že ich konsenzuálnemu charakteru nemôže odporovať ich zrušenie vzájomnou dohodou zamestnanca a zamestnávateľa (napr. dohoda o zrážkach zo mzdy alebo dohoda o obmedzení zárobkovej činnosti po skončení pracovného pomeru).¹⁵ Nasledovne v zmysle § 40 ods. 2 OZ treba vykladať, že spomenuté dohody možno pod sankciou neplatnosti zrušiť iba písomne.

Obdobne, pokiaľ ide o dohodu o skončení pracovného pomeru v režime § 17 ods. 2 ZP a jej zrušenie, treba brať na vedomie, že v zmysle ustanovení ZP je dohoda o skončení pracovného pomeru platná aj v prípade, že sa uzatvorí ústne. Ak sa však uzatvorí písomne, v súlade s § 40 ods. 2 OZ v spojení s § 40 ods. 1 OZ ju platne možno zrušiť už len písomne.

12 Barancová, H.: **Zákonník práce. Komentár.** 3. vydanie. Bratislava : C. H. Beck, 2013, s. 221.

13 Porovnaj Nález ÚS ČR č. 116/2008 Sb. ve věci návrhu na zrušení některých ustanovení zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce v části o použití občianskoprávneho inštitútu odstúpenia od zmluvy v pracovnoprávnych vzťahoch.

14 Barancová, H.: **Zákonník práce. Komentár.** 3. vydanie. Bratislava : C. H. Beck, 2013, s. 597.

15 Žulová, J.: **Konkurenčná činnosť zamestnanca.** In : Práce a Mzdy bez chýb, pokút a penále, roč. IX, 2014, č. 5, s. 18.

Záver

Analýzou vzťahu ZP a OZ sme zistili, že so zreteľom na podmienky platnosti právnych úkonov jestvuje v pracovnom práve rad kolíznych situácií stojacich na medziach pôsobností oboch kódexov. Základom uvedeného je § 17 ods. 2 ZP, ktorý je špecifikom pracovnoprávnej úpravy a vychádza z odlišného proporcionálneho vyjadrenia funkcií pracovného práva v porovnaní s občianskym právom. V naznačenom zmysle citované ustanovenie, zavádzajúce režim doložky neplatnosti, predstavuje cestu realizácie ochrannej i regulačnej funkcie pracovného práva.

Z dôvodu, že úprava obsiahnutá v jednotlivých kódexoch môže viesť k opačným právnym dôsledkom, určenie zodpovedajúcej pôsobnosti bude rozhodujúce aj pre stanovenie neplatnosti právneho úkonu. V rámci komparácie režimov neplatnosti právnych úkonov sa v článku zaoberáme prevažne písomnou formou právnych úkonov, ktorej požiadavka môže vyplývať zo ZP, inokedy však môže vyplývať z iného zákona (OZ) alebo dohody účastníkov právneho úkonu, prípadne sa tieto požiadavky prelínajú. Rozhodujúcim prvkom pre diferenciaciu režimov neplatnosti právnych úkonov je práve tento prameň požiadavky písomnej formy a posúdenie možnosti uplatnenia *lex generalis*. Od predmetnej diferenciacie potom závisí, podľa akého právneho predpisu sa určuje platnosť právneho úkonu.

Z predložených zistení týkajúcich sa neplatnosti pracovnoprávnych úkonov v občianskoprávných aspektoch v závere vyzdvihujeme, že neplatnosť právnych úkonov spojených s významnými právnymi dôsledkami (skončenie pracovného pomeru) môže vyplývať aj z ustanovení OZ o forme právnych úkonov bez toho, aby to ZP stanovoval výslovne. Neplatnosť pracovnoprávnych úkonov z dôvodu nedostatku formy sa napriek uvedenému niekedy nepresne posudzuje len vo vzťahu k tomu, či zákon obsahuje výslovnú doložku neplatnosti.¹⁶ V článku poukazujeme aj na význam § 40a tretia veta OZ, ktorý môže byť právnym základom relatívnej neplatnosti pracovnoprávnych úkonov.

Naproti tomu, v iných prípadoch sa ustanovenia OZ o forme právnych úkonov vôbec nemôžu uplatniť. Je to tak vtedy, ak právny úkon patrí do režimu § 17 ods. 2 ZP. Účastníci si v týchto prípadoch spravidla nemôžu zmluvným dojednaním vymieniť písomnú formu pre právny úkon ako podmienku jeho platnosti, ak to samotný zákon nepredpokladá. Nie je však vylúčené uplatnenie § 40 ods. 2 OZ o zmene a zrušení uzatvorených dohôd, pretože hoci ZP niekedy formu určitej dohody predpisuje, nevyjadruje sa vždy aj k podmienkam jej zmeny alebo zrušenia. ■

16 Porovnaj Toman, J.:

Individuálne pracovné právo. Všeobecné ustanovenia a pracovná zmluva. Bratislava : Friedrich Ebert Stiftung, 2014, s. 121 a tiež Barancová, H. – Schronk, R.: **Pracovné právo.** 2. vydanie. Bratislava : Sprint 2, 2013, s. 219.

Bibliografia

Barancová, H. – Schronk, R.: **Pracovné právo.** 2. vydanie. Bratislava : Sprint 2, 2013, 600 s.

Barancová, H.: **Zákonník práce. Komentár.** 3. vydanie. Bratislava : C. H. Beck, 2013, 1104 s.

Fekete, I.: **Občiansky zákonník – Veľký komentár (1. zväzok).** Bratislava : Eurokódex, 2014, 816 s.

Kuril, M.: **Dohoda o skončení pracovného pomeru.** In : Teoretické otázky pracovného práva a práva sociálneho zabezpečenia. Bratislava : Merkury, 2013, s. 48 – 53.

Olšovská, A.: **Jednostranné právne úkony v pracovnom práve.** Bratislava : Veda, 2010, 122 s.

Tkáč, V. – Matejka, O. – Friedmannová, D. – Masár, B.: **Zákonník práce. Komentár.** Bratislava : Wolters Kluwer, 2014, 1030 s.

Toman, J.: **Individuálne pracovné právo. Všeobecné ustanovenia a pracovná zmluva.** Bratislava : Friedrich Ebert Stiftung, 2014, 390 s.

Žulová, J.: **Konkurenčná činnosť zamestnanca.** In : Práca a Mzdy bez chýb, pokút a penále, roč. IX, 2014, č. 5, s. 15 – 18.

Pramene práva

Zákon č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov

Zákon NR SR č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov v znení neskorších predpisov

Zákon č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov

Judikatúra

R 21/1968

R 40/1973

Nález ÚS ČR č. 116/2008 Sb. ve věci návrhu na zrušení některých ustanovení zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce

RESUMÉ**Uplatňovanie režimu tzv. doložky neplatnosti v pracovnom práve (občianskoprávne aspekty)**

Článok sa zaoberá otázkou neplatnosti právnych úkonov v pracovnom práve. Režim tzv. doložky neplatnosti je prvkom, ktorý v pracovnom práve rámkuje všeobecnú úpravu právnych úkonov obsiahnutú v Občianskom zákonníku. Cieľom článku je preskúmať kolízne situácie stojace na pomedzí priamej pôsobnosti Zákonníka práce a subsidiárnej pôsobnosti Občianskeho zákonníka, kedy má určenie zodpovedajúcej pôsobnosti rozhodujúci vplyv na platnosť právneho úkonu. Aktuálnosť problematiky vyplýva zo súčasného stavu teórie pracovného práva, kde sa nevenuje náležitá pozornosť aspektom vzťahu pôsobností Zákonníka práce a Občianskeho zákonníka v súvislosti s neplatnosťou právnych úkonov.

SUMMARY**Application of the Regime of the So-Called Invalidity Clause in Labour Law (Civil Legal Aspects)**

The article deals with the invalidity of legal acts in labour law. The regime of the so-called invalidity clause is an element which in labour law encompasses general legal rules comprised in the Civil Code. The article aims to examine conflict situations on the borderland between direct applicability of the Labour Code and subsidiary applicability of the Civil Code where the determination of the corresponding applicability has decisive influence on the validity of a legal act. Current situation in the theory of labour law, which does not pay adequate attention to aspects of the relationship between the applicability of the Labour Code and the applicability of the Civil Code in connection with the invalidity of legal acts, underlies topicality of this issue.

ZUSAMMENFASSUNG**Geltendmachung des Regimes der sogenannten Ungültigkeitsklausel im Arbeitsrecht (zivilrechtliche Aspekte)**

Der Artikel befasst sich mit der Frage der Ungültigkeit von Rechtsgeschäften im Arbeitsrecht. Das Regime der sogenannten Ungültigkeitsklausel ist ein Instrument, das im Arbeitsrecht die allgemeine Regelung der im Bürgerlichen Gesetzbuch festgehaltenen Rechtsgeschäfte umrahmt. Das Ziel des Artikels ist, Kollisionssituationen, die am Grenzstrich zwischen der direkten Wirksamkeit des Arbeitsgesetzbuches und der subsidiären Wirksamkeit des Bürgerlichen Gesetzbuches stehen, wenn die Bestimmung der entsprechenden Wirksamkeit die entscheidende Einwirkung auf die Gültigkeit eines Rechtsgeschäftes hat, zu prüfen. Die Zeitmäßigkeit der Problematik resultiert aus dem derzeitigen Zustand der Theorie des Arbeitsrechtes, wo den Gesichtspunkten der Beziehung zwischen den Kompetenzen des Arbeitsgesetzbuches und des Bürgerlichen Gesetzbuches in Zusammenhang mit der Ungültigkeit von Rechtsgeschäften keine gebührende Aufmerksamkeit gewidmet wird.

Behaviorálna reklama a jej vplyv na ochranu súkromia v modernej spoločnosti

Mgr. Daniela Čičkánová, PhD.

Téma správania sa jednotlivcov vo virtuálnom svete je nepochybne aktuálna. Zároveň s ňou je aktuálna aj ich ochrana v on-line svete, a to predovšetkým vo vzťahu k ochrane ich súkromia. Táto aktuálnosť sa však prejavuje skôr z hľadiska častého porušovania práv užívateľov internetu ako z hľadiska verejnej diskusie o tom, ako takýmto hrozbám predchádzať alebo zmierniť či odstrániť ich nepriaznivé následky. Žijeme pritom v dobe, kedy sú informácie zo súkromia jednotlivcov „obchodovateľnou komoditou“ s nezanedbateľnou hodnotou. Zámerom článku nie je analyzovať všetky hrozby ochrany súkromia v kybernetickom priestore. Predmetom analýzy je len jeden z mnohých prvkov, ktoré doteraz neexistovali v takej podobe, v akej ich môžeme nájsť v priestore internetu, a to tzv. behaviorálna reklama, hrozba, ktorú predstavuje pre ochranu informačnej identity jednotlivca a riešenia ochrany pred neoprávnenými zásahmi takejto reklamy do súkromia jednotlivca. Dlhodobým cieľom článku je však snaha otvoriť o tejto a s ňou súvisiacich témach odbornú verejnú diskusiu.

Úvod do problematiky práva na informačné sebaurčenie

Modernú a technologicky vyspelú dobu z hľadiska ochrany osobnosti jednotlivca charakterizuje obrovský tok osobných, ale aj iných údajov a informácií z rôznych zdrojov (platba v obchode kreditnou alebo debetnou kartou, kamerové systémy, hlasovanie v rôznych anketách). Kým sa budeme zaoberať identifikáciou behaviorálnej reklamy, je teda potrebné vo vzťahu k téme aspoň stručne objasniť pojem, ktorý slovenskej odbornej verejnosti zatiaľ nie je veľmi známy, avšak úzko súvisí s načrtnutou problematikou, a to pojem „právo na informačné sebaurčenie“ (*informationelles Selbstbestimmungsrecht*). Predmetný pojem má svoj pôvod v Spolkovej republike Nemecko a jeho autorom je Spolkový ústavný súd (*Bundesverfassungsgericht*),¹ ktorý uvedené právo vyvodil z článku 2 ods. 1² v spojení s článkom 1 ods. 1³ Ústavy SRN. Pojem „sebaurčenie“ znamená vo všeobecnosti právo na samostatnosť a nezávislosť. Podstatou práva na informačné sebaurčenie je teda právo každého jednotlivca kontrolovať informácie zo svojho súkromia tak, aby sám rozhodoval, aké skutočnosti o ňom jeho okolie pozná, kto konkrétne nimi disponuje a ako budú využívané. Predmetné právo zahŕňa garanciu sebaurčenia v zmysle zásadného rozhodovania o sebe samom, vrátane samostatného rozhodovania o organizácii vlastného života. Jednotlivec tým, že chráni svoje súkromie, ochraňuje svoju integritu vo vzťahu k celej spoločnosti. Pokiaľ totiž nie je schopný kontrolovať informácie, ktoré o jeho súkromí pozná okolie, nie je ani objektívne spôsobilý kvalifikovane rozhodnúť o svojom správaní

1 Rozhodnutie Spolkového ústavného súdu zo dňa 15. 12. 1983, sp. zn. BVerfGE 65, 1

2 „Každý má právo na slobodný rozvoj svojej osobnosti, pokiaľ tým nezasahuje do práv iných alebo nekoná v rozpore s ústavným poriadkom alebo morálnym zákonom.“

3 „Ľudská dôstojnosť je nedotknuteľná. Je povinnosťou štátu rešpektovať a ochraňovať ju.“

Mgr. Daniela Čičkánová, PhD.

pôsobila na Právnickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave ako interná doktorka na Katedre občianskeho práva, kde sa špecializovala na ochranu súkromia

v kontexte modernej doby, a to predovšetkým v priestore internetu. Zároveň vykonáva končientsku prax v advokátskej kancelárii BIZOŇ & PARTNERS, s. r. o.

a konaní, ktoré často súvisia práve s vedomosťami jeho komunikačného partnera, ktorý ich proti nemu môže zneužiť. Dotknutý jednotlivec tak stráca kontrolu nad svojim rozhodovaním, svojou samostatnosťou, slobodou a nezávislosťou.

Vo všeobecnosti možno právo na informačné sebaurčenie definovať exaktnejšie ako časovo neobmedzené osobnostné právo každej fyzickej osoby určiť a kontrolovať, aké jej osobné údaje boli, sú a budú zhromažďované a uchovávané, akým spôsobom boli, sú alebo budú využívané alebo využité a za akých okolností boli, sú alebo budú tretím osobám informácie o jednotlivcovi sprístupňované.

Primárnym cieľom práva na informačné sebaurčenie bola pôvodne predovšetkým garancia slobody a dôstojnosti jednotlivcov vo vzťahu k verejnej moci. Štátna moc však dnes nie je jedinou hrozbou daného práva. V čase, kedy informácie o jednotlivcoch masovo zbierajú rôzne subjekty, predovšetkým internetové „giganty“ ako spoločnosti Google, Facebook či Twitter, už nie je postačujúce zaoberať sa len úvahami, ako efektívne ochrániť jednotlivca vo vzťahu k verejnej moci. Naopak, je nevyhnutné zaoberať sa predovšetkým komplexnou prevenciou porušenia práva na informačné sebaurčenie a tým, či dotknuté osoby vôbec majú vedomosť o tom, že „dobrovoľne súhlasia“ s odovzdaním informácií o svojej identite tretím osobám⁴. Neprehliadnuteľné a alarmujúce je tak najmä množstvo súkromných údajov, ktorými v dnešných časoch obchodné spoločnosti či súkromné osoby o dotknutých jednotlivcoch disponujú a jednoduchosť získania týchto údajov. Práve poslednou uvedenou myšlienkou sa bude zaoberať tento článok.

Podstata behaviorálnej reklamy – reklamy, ktorá nás pozná

On-line behaviorálna reklama (tiež nazývaná ako „reklama založená na záujmoch“ alebo „najúžitočnejšia reklama“) je spôsob zobrazovania reklamy na webových stránkach, ktoré užívatelia internetu navštevujú, na základe poznania ich osobnosti a záujmov. Účelom uvedeného typu reklamy je štúdium charakteristík správania sa užívateľov internetu prostredníctvom ich konania s cieľom vytvorenia ich komplexného informačného profilu.⁵ Spoločné záujmy sú zhromažďované na základe predchádzajúceho prehľadania webových stránok. Užívateľovi sa následne zobrazujú prioritne reklamy, ktoré zodpovedajú jeho záujmom, pričom táto skutočnosť je uvádzaná ako významné pozitívum behaviorálnej reklamy.

Je zrejmé, že snaha personalizovať ponuku produktov či služieb možným zákazníkom existovala z dôvodu jej vyššej efektivity vždy. Pred prienikom internetu do každodenného života celej spoločnosti však nebolo objektívne realizovateľné, aby existovala v rozsahu, v akom sa s ňou stretávame v dnešnej dobe.

Spoločnosť Google uvádza ako príklad využitia „najúžitočnejších reklám“⁶ situáciu, kedy užívateľ služieb tejto spoločnosti (e-mailové konto gmail, vyhľadávač Google, ale aj napr. služba YouTube) často navštevuje webové stránky a blogy o záhradníctve, reklamy súvisiace so záhradkárstvom, v dôsledku čoho sa mu na viacerých webových stránkach na prvý pohľad žiadnou formou nesúvisiacich s činnosťou spoločnosti Google, začnú zobrazovať informácie o záhradkárstve (napr. sa pri vyhľadávaní informácií prostredníctvom vyhľadávača Google následne prakticky okamžite začnú objavovať reklamy na záhradkárstvo aj v službe gmail alebo v profile užívateľa na sociálnych sieťach).⁷ Aby bolo možné predstaviť si extrémny dopad uvedeného typu reklamy na (ne)existenciu ochrany informačného sebaurčenia jednotlivca, je potrebné uvedomiť si, že každú sekundu je na svete vyhľadávač Google použitý priemerne tridsaťštyritisíckrát, čo znamená dva milióny vyhľadání za minútu, stodvadsaťjeden miliónov vyhľadání za hodinu a tri bilióny použítí tohto vyhľadávača denne.⁸

Prevádzkovateľ služby nezaznamenáva len to, čo aktívne užívateľ služby vyhľadáva, ale uchováva aj informácie o tom, aké správy triedi do nevyžiadanej pošty. Pokiaľ napríklad takýto užívateľ dostane množstvo správ o fotografiách a fotoaparátoch, prevádzkovateľ služby mu začne ponúkať inzerciu neďalekého obchodu s fotoaparátmi, a teda má už aj vedomosť o lokalite tohto užívateľa služby. Ak by ale užívateľ tieto správy nahlásil ako tzv. „spam“, t. j. nevyžiadanú

4 K poslednému uvedenému viac v: STABEN, J.: Consent Under Pressure and the Right to Informational Self-Determination. *Internet Policy Review*, zv. 1, číslo 4.

5 Predmetnou témou sa z pohľadu európskeho práva zaoberá dokument: Pracovná skupina Európskej komisie pre ochranu osobných údajov. *Opinion 2/2010 on online behavioural advertising*. Prijaté dňa 22. 6. 2010, s. 1.

6 Ďalšou významnou marketingovou stratégiou spoločnosti Google je tzv. služba „Google AdWords“. Funguje v momente, kedy užívateľ internetového vyhľadávača zadá kľúčové slová, na základe ktorých chce vyhľadať napríklad ázijskú reštauráciu. Ako prvé výsledky sa mu zjavia spoločnosti, ktoré ponúkajú ázijskú kuchyňu a sú zaregistrované ako užívatelia služby Google AdWords. Viac informácií prostredníctvom: „Najúžitočnejšie reklamy“ [online], cit. 30. 1. 2015. Dostupné na internete: [www.google.com/intl/sk/policies/privacy/example/ads-youll-find-most-useful.html] alebo publikácie LOPEZ – TARRUELLA, A. (ed.): *Google and the Law*. Springer: Hague, 2012. S. 37 a nasl. Predmetná služba je aj bohatým zdrojom zaujímavej judikatúry, pričom medzi najznámejšie patria rozhodnutia SD EÚ vo veciach: (1) Google France, Google Inc. proti Louis Vuitton Malletier, Google France proti Viaticum, Luteciel, Google France proti CNRRH, Pierre-Alexis Thonet, Bruno Raboin, Tiger, franšiza Unicis, spojené veci C-236/08, C-237/08 a C-238/08; (2)

Die BergSpechte Outdoor Reisen und Alpenschule Edi Koblmüller GmbH proti Günther Guni a trekking.at Reisen GmbH, prípad č. C-278/08.

7 Bližšie informácie prostredníctvom: „Najužitočnejšie reklamy“ [on line], cit. 30. 1. 2015. Dostupné na internete: [www.google.com/intl/sk/policies/privacy/example/ads-youll-find-most-useful.html] Ponuka behaviorálnej reklamy od spoločnosti Google patrí medzi najpopulárnejšie produkty tejto spoločnosti s rastúcim trendom. V roku 2012 zaznamenala 20% medziročný rast, v roku 2013 zrástli zisky z reklamy o ďalších 16% a v roku 2014 o ďalších 17%. Zdroj: 2014 Financial Tables: Google's Income Statement Information [on line], cit. 19. 2. 2015. Dostupné na internete: [http://investor.google.com/financial/tables.html].

8 K poslednému uvedenému: MCGEE, M.: By The Numbers: Twitter Vs. Facebook Vs. Google Buzz. [on line], cit. 10. 2. 2015, Dostupné na internete: [http://searchengineland.com/by-the-numbers-twitter-vs-facebook-vs-google-buzz-36709].

9 Bližšie informácie priamo od spoločnosti Google prostredníctvom: „Najužitočnejšie reklamy“ [on line], cit. 30. 1. 2015. Dostupné na internete: [www.google.com/intl/sk/policies/privacy/example/ads-youll-find-most-useful.html].

10 Viac informácií prostredníctvom: Vyhlásenie o právach a povinnostiach. [on line], cit. 30. 1. 2015. Dostupné na internete: [www.facebook.com/legal/terms]

poštu, prevádzkovateľ služby usúdi, že ho uvedená ponuka nezaujíma a nebude mu takúto inzerciu ponúkať. Spoločnosť Google však zdôrazňuje, že zacielenie reklám v službe gmail je úplne automatizované a na účely zobrazovania reklám a súvisiacich informácií správy ani údaje užívateľov služby v účte Google nečítajú žiadni „skutoční“ ľudia.⁹

Rovnakým spôsobom pracuje v SR často aj iný často využívaný poskytovateľ služieb informačnej spoločnosti vo virtuálnom priestore, ktorým je spoločnosť Facebook. V jej zmluvných podmienkach, s ktorými musia bezpodmienečne súhlasiť všetci užívatelia, sa nachádza napríklad oprávnenie predmetnej spoločnosti na používanie mena, profilovej fotografie, obsahu a informácií v spojitosti s komerčným, sponzorovaným alebo súvisiacim obsahom (napr. obľúbená značka oblečenia užívateľa), ktorý lokalita Facebook ponúka alebo rozširuje. Znamená to napríklad, že užívatelia služieb súhlasia s tým, aby spoločnosť Facebook dostala odmenu za poskytovanie možnosti zobrazovania ich mena a/alebo profilovej fotografie s obsahom alebo informáciami tretím subjektom bez toho, aby im za to bola poskytnutá odmena (pokiaľ nebudeme za odmenu považovať možnosť využívať služby sociálnej siete). Dotknutá spoločnosť však súčasne udáva, že informácie a obsah neposkytuje zadávateľom reklamy bez súhlasu užívateľa služby. Tento súhlas sa však nachádza v nespočetnom množstve zmluvných podmienok, s ktorými budúci užívateľ sociálnej siete súhlasí pri vytvorení svojho profilu jednoduchým označením súhlasu tzv. „odkliknutím“.¹⁰ Podmienky užívania sociálnej siete Facebook majú okrem toho viac ako deväť tisíc slov (t. j. približne tridsaťtri normostrán). Pokiaľ by sa totiž aj našiel užívateľ, ktorý si všetky informácie prečítal, z veľkej časti odborných alebo jednoducho len vágnych pojmov nič konkrétne nevyvodí. Aktívne pritom sociálnu sieť Facebook používa každý mesiac 1 393 miliónov užívateľov, pričom v roku 2008 to bolo „len“ sto miliónov užívateľov.¹¹

Facebook navyše funguje na princípe interaktívnej sociálnej siete. V dôsledku tejto skutočnosti získava možnosť zhromažďovať aj informácie, ktoré pri používaní jeho služieb poskytujú o užívateľoch tejto siete ďalšie osoby, napríklad keď zdieľajú vizuálny materiál, na ktorom sa nachádza užívateľ, keď mu pošlú správu alebo nahrajú, synchronizujú alebo importujú kontaktné údaje dotknutého užívateľa. Je dôležité zdôrazniť, že tieto informácie o dotknutých osobách často už tretia osoba, ktorá ich obdobným spôsobom poskytne spoločnosti Facebook, vkladá do virtuálneho priestoru bez súhlasu dotknutého užívateľa siete.

Ako behaviorálna reklama funguje

Pred analýzou ochrany, ktorú spoločnosť v dnešnej dobe poskytuje právu na informačné sebaurčenie v prípade konania prevažne nadnárodných korporácií je potrebné klarifikovať, akou formou je vôbec možné získať informácie o osobe, jej charaktere, jej záujmoch, a teda získať jej informačný, ale aj psychologický profil. Inými slovami, *de facto* treba identifikovať prostriedok zhromažďovania informácií o súkromí dotknutých osôb, ktorý tvorí predovšetkým tzv. súbor cookies.¹²

Súbor cookies je malý súbor obsahujúci reťazec znakov (krátky textový súbor), ktorý sa pri návšteve webových stránok odošle na počítač užívateľa služby. Pri ďalšej návšteve súbor cookies umožní webovým stránkam rozpoznať jeho prehliadač, pretože umožňuje webovým stránkam zapamätať si informácie o návšteve užívateľa služby, napríklad aj preferovaný jazyk a ďalšie nastavenia. Súbor cookies môžu uchovávať predvoľby užívateľa a ďalšie údaje. Aj keď je užívateľ služby upozornený na to, že webová stránka používa súbory cookies, často si nemôže zvoliť alternatívu odmietnuť ich bez toho, aby v celom rozsahu neodmietol aj používanie predmetnej webovej stránky. Niektoré funkcie webových stránok alebo služieb totiž nemusia bez súborov cookies správne fungovať.¹³

Problematika využívania súborov cookies nie je marginálnou témou, práve naopak, jej dôležitosť a aktuálnosť preukazuje skutočnosť, že už tieto súbory využíva viac ako 92% existujúcich webových stránok.¹⁴ Logicky nadväzujúcou otázkou na uvedený stav v spoločnosti je úvaha, či je takéto konanie prevažne nadnárodných korporácií v súlade s právnym poriadkom SR a súčasne, či je vôbec vnútroštátny právny poriadok objektívne spôsobilý zabezpečiť ochranu práva na informačné sebaurčenie svojich občanov efektívnym spôsobom.

Pracovná skupina pre ochranu jednotlivcov so zreteľom na spracovanie osobných údajov zriadená Smernicou o ochrane fyzických osôb¹⁵ vo vzťahu k behaviorálnej reklame uviedla, že vzhľadom na skutočnosť, že tento typ marketingu je založený na využívaní rôznych identifikátorov, prevažne osobných údajov, spôsobilých vytvoriť detailný informačný profil konkrétneho jednotlivca, aplikuje sa na ňu práve Smernica o ochrane fyzických osôb a v internetovom prostredí ako jej *lex specialis* aj Smernica o súkromí a elektronických komunikáciách.¹⁶ Z hľadiska práva Európskej únie je vo vzťahu k predmetnej téme mimoriadne dôležitý článok 5 ods. 3 Smernice o súkromí a elektronických komunikáciách,¹⁷ ktorý obsahuje záväzok členských štátov zabezpečiť, aby okrem iného aj behaviorálna reklama mohla byť v živote jednotlivca využívaná výlučne s jeho súhlasom.¹⁸ V súlade s predmetnou Smernicou by však súhlas nemal mať formu, s akou sa dnes na webových stránkach v SR často stretávame, a teda napríklad možnosť výlučne súhlasiť s využívaním súborov cookies alebo stránku vôbec nevyužívať. Súhlas jednotlivca so zásahom do jeho práva na informačné sebaurčenie by mal mať formu „Súhlasím“ alebo „Nesúhlasím“ s nepodmienuanou možnosťou ďalej využívať webovú stránku. Jednotlivec by mal mať navyše právo kedykoľvek svoj súhlas s využívaním súborov cookies odvolať.¹⁹

Zásady predmetnej smernice v SR boli implementované okrem iného do Zákona o elektronických komunikáciách.²⁰ V súlade s ustanovením § 55 ods. 3 predmetného Zákona je každý podnik²¹ povinný zabezpečiť technicky a organizačne dôvernosť správ a s nimi spojených prevádzkových údajov, ktoré sa prenášajú prostredníctvom jeho verejnej siete a verejných služieb. Nahrávanie, odpočúvanie, ukladanie správ alebo iné druhy zachytenia alebo sledovania správ a s nimi spojených údajov osobami inými, ako sú užívatelia alebo bez súhlasu dotknutých užívateľov, je zakázané, pokiaľ platný právny poriadok neustanovuje inak. Podnik však nezodpovedá za ochranu prenášaných správ, ak je možnosť ich priameho vypočutia alebo nechráneného získania v mieste vysielania alebo v mieste príjmu. V súlade s uvedeným je každý, kto ukladá alebo získava prístup k informáciám uloženým v koncovom zariadení užívateľa,²² na takéto konanie oprávnený výlučne v prípade, kedy dotknutý užívateľ udelil súhlas na základe jasných a úplných informácií o účele ich spracovania. Za takýto súhlas užívateľa sa považuje aj použitie príslušného nastavenia webového prehliadača alebo iného počítačového programu, opäť však len za súbežného splnenia podmienky, že zákonná úprava neurčuje inak.

Legalita a legitimita zásahov do práva na informačné sebaurčenie behaviorálnou reklamou v SR

V súlade s vyššie uvedeným a predchádzajúcim predstavením základného fungovania behaviorálnej reklamy je potrebné determinovať a legislatívne upraviť nasledujúce základné problémy:

- akú formu má mať súhlas užívateľa internetových služieb na zásah do jeho práva na ochranu súkromia,
- ako dlho sú poskytovatelia internetových služieb oprávnení zhromaždené informácie uschovávať,
- kto je oprávnený poskytnúť súhlas so spracovaním osobných údajov dotknutého jednotlivca,
- aké prostriedky nápravy môžu byť aplikované v prípade neoprávneného zásahu do práva na informačné sebaurčenie prostredníctvom behaviorálnej reklamy.

Ad a): Akú formu má mať súhlas užívateľa internetových služieb na zásah do jeho práva na ochranu súkromia?

Problematika formy súhlasu užívateľa internetových služieb na zásah do jeho práva na ochranu súkromia tvorí podstatu prevenčnej ochrany súkromia v tejto oblasti. Pokiaľ spoločnosť nerozhodne o tom, ktorý model súhlasu je všeobecne akceptovateľný, aby bol jednotlivec schopný pochopiť všetky riziká, ktoré mu hrozia v prípade udelenia súhlasu tretej osobe so spracovaním údajov z jeho súkromia a prijať za toto rozhodnutie zodpovednosť, bude úprava ochrany súkro-

11 Aktuálne informácie sú dostupné prostredníctvom: Number of monthly active Facebook users worldwide as of 4th quarter 2014 (in millions). [on line], cit. 13. 3. 2015. Dostupné na internete: [www.statista.com/statistics/264810/number-of-monthly-active-facebook-users-worldwide/].

12 Existuje značné množstvo teórií vysvetľujúcich pôvod označenia „cookie“, t. j. sušienka pre internetový textový súbor. Medzi najpopulárnejšie patrí príbeh, podľa ktorého nesú názov po sladkom pečive, ktoré v rozprávke za sebou nechávali Janko a Marienka, aby našli cestu domov tmavým lesom. Sušienkami si tak označovali cestu a zanechávali za sebou stopu, rovnako ako to robí uvedený textový súbor na internete za užívateľmi on-line služieb. Zdroj: MATHIESON, R.: Browser Cookies – Why are they called Cookies [on line], cit. 29. 1. 2015. Dostupné na internete: [http://cookiecontroller.com/internet-cookies/browser-cookies/].

13 Viac informácií prostredníctvom: „Pravidlá ochrany osobných údajov: Kľúčové výrazy“ [on line], cit. 30. 1. 2015. Dostupné na internete: [www.google.com/intl/sk/policies/privacy/key-terms/#toc-terms-cookie].

14 Informácia získaná z: Guide to the Cookie Law. [on line], cit. 30. 1. 2015. Dostupné na internete: [http://sitebeam.net/cookie-law/].

15 Smernica č. 95/46/EHS o ochrane fyzických osôb pri spracovaní osobných

údajov a voľnom pohybe týchto údajov zo dňa 24. 10. 1995.

16 Bližšie k téme v dokumente: Pracovná skupina Európskej komisie pre ochranu osobných údajov. Opinion 2/2010 on online behavioural advertising. Prijaté dňa 22. 6. 2010, s. 3.

17 Smernica č. 2002/58/ES zaoberajúca sa spracovávaním osobných údajov a ochranou súkromia v sektore elektronických komunikácií zo dňa 12. 7. 2002

18 Podľa článku 5 ods. 3 Smernice o súkromí a elektronických komunikáciách: „Členské štáty zabezpečia, aby bolo používanie elektronických komunikačných sietí na ukladanie informácií alebo na získavanie prístupu k informáciám uloženým v koncovom zariadení účastníka alebo užívateľa, povolené len pod podmienkou, že príslušný účastník alebo užívateľ má k dispozícii jasnú a jednoznačnú informáciu v súlade so smernicou 95/46/ES, medzi iným aj o účele spracovania a má možnosť odmietnuť také spracovanie údajov osobou zodpovednou za spracovanie. To nebráni akémukoľvek technickému uloženiu alebo prístupu na účely výkonu alebo uľahčenia prenosu správy v elektronickej komunikačnej sieti, alebo ak je to nevyhnutne potrebné na zabezpečenie služby informačnej spoločnosti, ktorú výslovne požaduje účastník alebo užívateľ.“

nia v priestore internetu len formálnou snahou právnikov ochrániť spoločnosť pred hrozbou, ktorú sama za hrozbu nepovažuje. Takýto prístup by bol neefektívny a neúčelný.

V zmysle aktuálnej legislatívnej úpravy je jedinou hmotnoprávnou náležitosťou súhlasu užívateľa internetových služieb so zhromažďovaním a ďalším spracovaním informácií z jeho súkromia podmienka, aby dotknutý užívateľ udelil súhlas na základe jasných a úplných informácií o účele ich spracovania. Zákon o elektronických komunikáciách, ktorý je vo virtuálnom priestore základnou špeciálnou normou, formu súhlasu neustanovuje, len pozitívne vymedzuje ako jednu z možností aj alternatívu, kedy je súhlas dotknutého užívateľa udelený prostredníctvom nastavenia webového prehliadača alebo iného bližšie nešpecifikovaného „počítačového programu“.

Vzhľadom na skutočnosť, že predmetný zákon neupravuje bližšie podmienky súhlasu, je za účelom identifikácie náležitostí súhlasu v SR potrebné vo vzťahu k tejto problematike subsidiárne aplikovať všeobecnú právnu úpravu. Keďže pri používaní súborov cookies dochádza k spracovaniu osobných údajov, je potrebné prioritne skúmať znenie Zákona o ochrane osobných údajov.²³ V súlade s uvedenou právnou normou musí byť súhlas dotknutej osoby výslovným a zrozumiteľným prejavom vôle. Podľa Občianskeho zákonníka je prejav vôle synonymickým vyjadrením pojmu právny úkon, ktorý v danom prípade smeruje k vzniku práva poskytovateľa internetovej služby zasahovať do práva na informačné sebaurčenie dotknutého užívateľa v súlade so zákonnou úpravou.

Podľa Zákona o ochrane osobných údajov by súhlas mal byť preukázateľný zvukovým, zvukovo – obrazovým záznamom alebo čestným vyhlásením toho, kto poskytol osobné údaje do informačného systému alebo iným hodnoverným spôsobom. Písomný súhlas sa preukazuje dokladom, ktorý potvrdzuje poskytnutie súhlasu. Dôkaz o súhlase obsahuje najmä údaj, kto súhlas poskytol, komu sa tento súhlas dáva, na aký účel, zoznam alebo rozsah osobných údajov a čas platnosti súhlasu. Podľa Zákona o ochrane osobných údajov je súhlas daný v písomnej podobe bez vlastnoručného podpisu toho, kto súhlas dáva, neplatný. Za súhlas v písomnej podobe sa považuje aj súhlas podpísaný zaručeným elektronickým podpisom, ktorý však nie je medzi užívateľmi internetových služieb bežne využívaným prostriedkom. Uvedený zákonný postup zatiaľ nie je v prostredí internetu z dôvodu technickej náročnosti realizovateľný. Potrebný prejav vôle by teda mohol byť urobený konaním vo forme výslovného súhlasu v písomnej alebo elektronickej forme, ktorá však zníži na minimum vzniknuté pochybnosti o súhlase dotknutej fyzickej osoby.

Zároveň treba spomenúť, že podľa článku 5 ods. 3 Smernice o súkromí a elektronických komunikáciách nie je súhlas dotknutého jednotlivca s používaním súborov cookies potrebný v prípade, že slúži výhradne na účely prenosu správy prostredníctvom elektronickej komunikačnej siete alebo je to nevyhnutné na to, aby poskytovateľ služby, ktorú si užívateľ vyžiadal, mohol tieto služby poskytnúť.²⁴ Je však otázne, aké mechanizmy je potrebné implementovať, aby zákonnú úpravu nebola v danom prípade obchádzaná tvrdením, podľa ktorého tie – ktoré webové stránky nefungujú bez použitia súborov cookies.

Za účelom komparácie právnej úpravy je vhodné uviesť, že v Českej republike nie je potrebný predchádzajúci súhlas užívateľa služby aplikujúcej súborov cookies, ale postačuje informovať užívateľa o tom, že navštívená webová stránka súborov cookies využíva.²⁵

My sa prikláňame skôr k názorovej línii Európskej komisie, ktorá v prezentácii svojich reformných snáh vo vzťahu k ochrane práva na informačné sebaurčenie v kyberpriestore zdôrazňuje, že súhlas na spracovanie údajov musí byť poskytnutý vždy výslovne a v budúcnosti sa nebude môcť iba predpokladať.²⁶

Ad b): Ako dlho sú poskytovatelia internetových služieb oprávnení zhromažďovať informácie uschovávať?

Dôležitosť uvedenej otázky, je najvhodnejšie ilustrovať reálnym príkladom z praxe. Spoločnosť Facebook vo svojich zmluvných podmienkach pre užívateľov sociálnej siete informuje: „Údaje o vás ukladáme na tak dlho, ako je to potrebné, aby sme mohli vám i ďalším osobám poskytovať produkty a služby vrátane vyššie popísaných. Informácie spojené s vaším účtom sa budú uchovávať, kým váš účet nebude odstránený, okrem prípadu, že by sme dané údaje už nepotrebovali na poskytovanie produktov a služieb.“ Uvedené ustanovenie zmluvných podmienok spoločnosti

Facebook je v celom rozsahu vágne a nie je možné určiť moment, kedy je povinná údaje odstrániť. Dokonca ani toto vágne tvrdenie nie je pravdivé, keďže po vymazaní tzv. účtu na sociálnej sieti Facebook je možné účet opätovne obnoviť v celom rozsahu, z čoho vyplýva, že spoločnosť Facebook uchováva zhromaždené údaje aj v čase, kedy užívateľ sociálnej siete prejavil vôľu odstrániť ich z virtuálneho prostredia, a teda už nedisponuje súhlasom dotknutého jednotlivca používať informácie z jeho súkromia.

Podľa Zákona o ochrane osobných údajov by súhlas so spracovaním osobných údajov mal obsahovať najmä informáciu o čase platnosti súhlasu. Označenie časovej periódy, v akej sa uchováajú údaje zo súkromia jednotlivca na čas, kedy poskytovateľ služby informačnej spoločnosti (v tomto prípade spoločnosť Facebook) „už nebude potrebovať“ tieto údaje, je naviac mimoriadne vágna identifikácia časového úseku. Vzhľadom na skutočnosť, že poskytnutie súhlasu na spracovanie osobných údajov je právny úkon, je nevyhnutné, aby takýto súhlas bol zrozumiteľný a určitý. Určitosť môže znamenať okrem iného aj konkrétnu špecifikáciu využitia osobných údajov, pričom vzhľadom na charakter internetových služieb bude časté udeľovanie súhlasu na obdobie limitované využívaním príslušnej služby (napr. do momentu zrušenia profilu na sociálnej sieti). Aj keď sa v tejto oblasti odborná verejnosť rozchádza, v súlade s vyššie uvedenými závermi by podľa nášho názoru súhlas so spracovaním osobných údajov mal byť determinovaný konkrétnym časovým okamihom, kedy súhlas stráca platnosť. Tento okamih však musí byť jasne určitelný, napríklad termínom alebo konkrétnou udalosťou.

Ad c): Kto je oprávnený poskytnúť súhlas so spracovaním osobných údajov dotknutého jednotlivca?

Medzi podmienky súhlasu podľa Zákona o ochrane osobných údajov patrí aj skutočnosť, že súhlas udelil priamo dotknutý užívateľ, teda fyzická osoba, ktorej informačný profil súbory cookies sledujú a zostávajú. Podľa ustanovenia § 5 ods. 2 Zákona o elektronických komunikáciách je užívateľom osoba, ktorá používa alebo požaduje poskytovanie verejnej služby.

Internetové pripojenie je dostupné prakticky v každej modernej domácnosti, v dôsledku čoho k nemu majú prístup aj maloletí. Práve vo vzťahu k nim (ale aj ďalším osobám, ktoré majú zákonných zástupcov) je problematika súhlasu so spracovaním osobných údajov v kybernetickom priestore nejasná. Maloletí majú totiž v oblasti občianskeho práva spôsobilosť len na také právne úkony, ktoré sú svojou povahou primerané rozumovej a vôľovej vyspelosti zodpovedajúcej ich veku. Určiť, kedy je maloletý primerane rozumovo a vôľovo vyspelý, aby bol spôsobilý identifikovať, kedy je vhodné odovzdať obchodnej spoločnosti za účelom dosiahnutia jej zisku svoje osobné údaje, nie je jednoduché. Situáciu v zásadnom rozsahu sťažuje aktuálny stav, kedy neexistuje všeobecné právne povedomie o tom, aké údaje sú v prostredí internetu zhromažďované, akou formou sú ďalej používané a v akom rozsahu sú uchovávané. K danej problematike pristupujú aj relevantné psychologické obavy, v súlade s ktorými si aj skupina maloletých vo vyššom veku približujúca sa veku dospelosti ani parciálne neuvedomuje význam ochrany svojho súkromia a informačného sebaurčenia a dôsledky jeho neuváženeho zdieľania s tretími subjektmi v kybernetickom priestore.

Veľmi často je naviac možné stretnúť sa s tým, že aj rodičia maloletých porušujú ich právo na informačné sebaurčenie zdieľaním ich fotografií či iným publikovaním vo verejnom priestore. Uvedenou otázkou sa zaoberal aj Najvyšší súd ČR v uznesení zo dňa 12. 12. 2012, sp. zn. 30 Cdo 3770/2011, ktorý jednoznačne rozhodol, že neoprávnený zásah do práva na informačné sebaurčenie dieťaťa môže vykonať aj zákonný zástupca, keď uviedol: „Ochranu podľa ustanovenia § 11 Občianskeho zákonníka majú aj také snímky neplnoletého dieťaťa „celebrít“, ktoré zachytávajú jeho každodennú a súkromnú činnosť, na uverejnení ktorých nie je daný všeobecný záujem, a to ani v prípade, ak ich poskytol jeho zákonný zástupca vedený pohnútkou pritiahnúť pozornosť verejnosti na svoju osobu. ... Úvahu dovolateľky, že súhlas zákonného zástupcu s verejným šírením fotografií a článkov o neplnoletom dieťati, ktoré zachytávajú a mapujú súkromie dieťaťa, vylučuje protiprávnosť zásahu, treba odmietnuť. Ustanovenie článku 16 Dohovoru o právach dieťaťa poskytuje dieťaťu ochranu pred svojvoľnými zásahmi do jeho súkromia, bez rozlišovania odkiaľ (kým) sú uskutočňované. Inými slovami, dieťa má právo na ochranu pred svojvoľnými zásahmi do svojho súkromia aj vtedy, ak ich uskutočňujú zákonní zástupcovia (nositelia rodičovskej zodpovednosti).

19 K poslednému uvedenému:

Pracovná skupina Európskej komisie pre ochranu osobných údajov. Opinion 2/2010 on online behavioural advertising. Prijaté dňa 22. 6. 2010, s. 3.
Článok 25 Preambuly Smernice o súkromí a elektronických komunikáciách rovnako k danej téme uvádza: „Ak sú také zariadenia, napríklad cookies, určené na legitímne účely, ako je uľahčenie poskytovania služieb informačnej spoločnosti, ich používanie by malo byť povolené pod podmienkou, že užívatelia majú jasné a presné informácie v súlade so smernicou 95/46/ES o účele cookies alebo podobných zariadení tak, aby bolo zabezpečené, že užívatelia sú si vedomí informácií, ktoré sa nachádzajú na ich koncovom zariadení, ktoré používajú. Užívatelia by mali mať možnosť odmietnuť, aby bolo cookies alebo podobné zariadenie uložené na ich koncovom zariadení. Toto je zvlášť dôležité, ak užívatelia iní než pôvodní, majú prístup ku koncovému zariadeniu a tým k akýmkoľvek údajom obsahujúcim súkromne citlivé informácie uložené v takom zariadení.“

20 Zákon č. 351/2011 Z. z. o elektronických komunikáciách

21 Podľa § 5 ods. 1 Zákona o elektronických komunikáciách: „Podnik na účely tohto zákona je každá osoba, ktorá poskytuje sieť alebo službu; poskytovanie siete alebo služby v oblasti elektronických komunikácií pre tretiu osobu je podnikaním.“

22 Podľa § 4 ods. 3 Zákona o elektronických komunikáciách: „Koncové zariadenie je telekomunikačné zariadenie alebo jeho príslušná časť, ktoré umožňuje

komunikáciu a je určené na pripojenie na koncové body sietí.“

- 23 Zákon č. 122/2013 Z. z. o ochrane osobných údajov a o zmene a doplnení niektorých zákonov
- 24 Pracovná skupina Európskej komisie pre ochranu osobných údajov. Opinion 04/2012 on Cookie Consent Exemption. Prijaté dňa 7. 6. 2012, s. 3.
- 25 K danej téme viac v publikácii: KINDLOVÁ, I., ŠVEC, M.: 94488. Práva a povinnosti súvisiace s právnou úpravou tzv. „cookies“. [on line], cit. 30. 1. 2015. Dostupné na internete: [www.epravo.cz/top/clanky/prava-a-povinnosti-souvisiace-s-pravni-upravou-tzv-cookies-94488.html].
- 26 Bližšie v: Európska komisia: Prečo je potrebná reforma právnej úpravy EÚ v oblasti ochrany osobných údajov? [on line], cit. 8. 2. 2015, s. 2. Dostupné na internete: [http://ec.europa.eu/justice/data-protection/document/review2012/factsheets/1_sk.pdf] ale aj Pracovná skupina Európskej komisie pre ochranu osobných údajov. Opinion 15/2011 on the definition of consent. Prijaté dňa 30. 7. 2011, strana č. 18 až 20.
- 27 Uvedené problémy môžu vyústiť aj do nezvratných následkov. K poslednému uvedenému napríklad: Otec kruto potrestal dcéru (†13). Dievča spáchalo samovraždu [on line], cit. 12. 6. 2015. Dostupné na internete: [www.tvnoviny.sk/zahranicne/1795597_otec-kruto-potrestal-dceru-13--dievca-spachalo-samovrazdu?utm_source=facebook&utm_medium=post-ad&utm_campaign=ps-clicks].

Táto ochrana vo vzťahu rodič – dieťa sa však nerealizuje prostredníctvom žaloby na ochranu osobnosti podľa ustanovenia § 11 Občianskeho zákonníka, ale prostredníctvom ochranných inštitútov zakotvených v zákone č. 36/2005 Z. z. o rodine. ... Možno teda zhrnúť, že mieru informačného sebaurčenia dieťaťa do určitej miery modifikuje vôľa nositeľov rodičovskej zodpovednosti.“ Maloletých je teda často potrebné chrániť aj pred ohrožovaním ich práva na informačné sebaurčenie pred ich vlastnými rodičmi, ktorí by ich mali ochraňovať intenzívnejšie ako spoločnosť či legislatívna úprava. Postupne sa totiž množia prípady psychických problémov spôsobených rodičmi, ktorí publikujú informácie zo súkromia svojich detí na sociálnych sieťach.²⁷

Z tohto pohľadu existujú dve legislatívne východiská, a teda ponechať rozhodnutie o veku a vyspelosti užívateľa internetových služieb, ktorý poskytuje súhlas na narušenie jeho informačného sebaurčenia za účelom aplikácie behaviorálnej reklamy na rozhodovaciu prax súdov alebo ho legislatívne upraviť minimálnou vekovou hranicou, napríklad vo výške 15 rokov (v tom čase už začína byť postupne budovaná občianska zodpovednosť jednotlivcov vo výraznejšom rozsahu napríklad pridelením občianskeho preukazu podľa zákona č. 224/2006 Z. z. o občianskych preukazoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov).

Nie je však zrejmé, či by vekové obmedzenie užívateľov internetu právne spôsobilých poskytnúť súhlas s využívaním behaviorálnej reklamy neznamenovalo znemožnenie aplikácie reklamy takéhoto charakteru, keďže poskytovateľ internetových služieb nedisponuje právomocou záväzne overiť vek užívateľa (hoci ho práve vďaka zásahom do práva na informačné sebaurčenie často pozná).²⁸

Ad d): Aké prostriedky nápravy môžu byť aplikované v prípade neoprávneného zásahu do práva na informačné sebaurčenie prostredníctvom behaviorálnej reklamy?

Vo vzťahu k prostriedkom nápravy, ktoré môžu byť využité v prípade neoprávneného zásahu do práva na informačné sebaurčenie prostredníctvom behaviorálnej reklamy, je potrebné vziať do úvahy skutočnosť, že Zákon o elektronických komunikáciách a Zákon o ochrane osobných údajov zameriavajú svoju pozornosť *a priori* na sankcionovanie v oblasti správneho práva. Z hľadiska medziľudských vzťahov je preto potrebné opäť aplikovať Občiansky zákonník a jeho ustanovenia o ochrane súkromia, konkrétne ustanovenie § 13. Dotknutý užívateľ internetových služieb tak má právo domáhať sa upustenia od neoprávnených zásahov do svojho práva na informačné sebaurčenie a odstránenia následkov týchto zásahov, a teda vymazania všetkých jeho neoprávnených zhromažďovaných údajov nielen z databázy podniku, ktorý tieto informácie zhromažďoval, ale aj z databáz tretích subjektov, ktorým ich dotknutý podnik poskytol, a to bez ohľadu na to, či tak konal za odplatu.

Zaujímavou právnou otázkou je posúdenie práva dotknutej osoby na náhradu škody, resp. v danom prípade predovšetkým nemajetkovej ujmy za porušenie jej práva na informačné sebaurčenie na účely behaviorálnej reklamy. Najvyšší súd ČR sa k obdobnej problematike vyjadril: „Zodpovednosť za nemajetkovú ujmu (aj v peniazoch) a za majetkovú ujmu (za škodu alebo bezdôvodné obohatenie) sa navzájom nevylučujú, a preto ich možno uplatniť súčasne popri sebe a nezávisle od seba. Ak dôjde k použitiu chránených statkov na reklamné účely (napr. na propagáciu výrobkov alebo služieb) bez toho, aby dotknutá osoba za to dostala odplatu alebo súhlasila s bezodplatným použitím, možno vyvodiť, že ten, kto takéto chránené statky použil, sa na úkor dotknutej osoby bezdôvodne obohatil.“²⁹

Rovnako v ďalšom rozhodnutí Najvyšší súd ČR uviedol, že je potrebné zohľadniť skutočnosť, že obdobné neoprávnené zásahy do ochrany osobnostnej sféry jednotlivca sú spravidla sprevádzané ďalšími časovo nasledujúcimi zásahmi, ktoré sa odvíjajú práve od prvotného protiprávneho konania.³⁰ Rozsah ujmy spôsobenej príslušnej fyzickej osobe tak narastá priamo úmerne s rastúcim získavaním informácií z jej súkromia.

Z vyššie uvedenej úvahy vyplýva záver, podľa ktorého užívateľ internetových služieb, ktorého právo na informačné sebaurčenie bolo porušené v rozpore s platnou legislatívou, disponuje oprávnením domáhať sa nárokov v súlade s ustanovením § 13 Občianskeho zákonníka, a teda môže žiadať nielen o nápravu vzniknutého protiprávneho vzťahu, ale aj o náhradu nemajetkovej ujmy, ktorá mu porušením práva na súkromie v danej oblasti vznikla.

Záver

Primárnou funkciou práva na rešpekt k súkromnému životu je zabezpečenie priestoru pre rozvoj a realizáciu individuálnej autonómnej osobnosti, ktorá tvorí základnú bunku spoločnosti. Ako uviedol v roku 1928 sudca Najvyššieho súdu USA Justice Brandeis, právo ochranu súkromia je „právo byť sebou samým – právo zo všetkých najvšeobecnejšie a súčasne i najzávažnejšie pre každého civilizovaného jednotlivca“. Imanentnou súčasťou ochrany jednotlivca je teda aj garancia informačného sebaurčenia, a teda právo rozhodovať o sebe samom a určovať svoju vlastnú identitu vo vzťahu k externému prostrediu, a to vo všetkých jeho častiach vrátane behaviorálnej reklamy.

Spracovávať údaje na území SR je možné len so súhlasom dotknutej osoby. Rovnako zrejme však už nie je forma takéhoto súhlasu. Prvou a základnou zásadou riešenia problematiky behaviorálnej reklamy by tak malo byť definitívne rozhodnutie o charaktere súhlasu so spracovaním informácií zo súkromia jednotlivca, a to buď formou opt-out, t. j. súhlas sa predpokladá, pokiaľ dotknutá osoba nevyjadrí nesúhlas alebo opt-in, t. j. bez výslovného súhlasu jednotlivca nie je možné spracúvať jeho osobné údaje. Momentálne v priestore internetu prevažuje systém, kedy je užívateľovi oznámené, že webová stránka zbiera jeho informácie alebo dokonca k takémuto oznamu vôbec nedôjde. Uvedený systém by sa mal zmeniť a zaviesť sa opt-in systém, v nadväznosti na ktorý bude mať každý užívateľ právo rozhodnúť, či chce dané informácie získať za použitia súborov cookies, ktoré síce nie sú jediným nástrojom porušovania práva na informačné sebaurčenie, nepochybne sú však nástrojom najrozšírenejším (zo známych spôsobov zberu údajov v priestore internetu). V súlade s vyjadreniami zástancov súborov cookies tieto uľahčujú ľuďom život a zjednodušujú im vyhľadávanie preferovaných služieb. Pokiaľ by však aj išlo o službu, ktorá zvyšuje kvalitu života jednotlivcov, títo by mali mať právo rozhodnúť sa, či majú záujem vymeniť danú výhodu za stratu časti svojho súkromia. V prípade, že by sa SR rozhodla naďalej zotrvať na neupravenej forme súhlasu, ktorá umožňuje aj opt-out systém (na účely slovenského jazyka je možné označiť ho ako dodatočný nesúhlas so spracovaním osobných údajov), mal by byť aspoň vytvorený a legislatívne zakotvený zoznam – čierna listina, kam by sa jednotlivci mali možnosť zaregistrovať (osobná pošta, e – mailové kontá, sociálne profily či telefónne čísla), pričom na základe danej listiny by vznikol zákaz tieto osoby kontaktovať a používať ich osobné údaje bez ich výslovného súhlasu.

V zmysle vyššie položených otázok by však bolo vhodné vyhodnotiť aj možnosti úpravy ustanovenia § 55 ods. 5 Zákona o elektronických komunikáciách vo vzťahu k behaviorálnej reklame. V súlade so závermi by teda podľa nášho názoru bolo uvedené ustanovenie potrebné doplniť nasledujúcim spôsobom: „Každý, kto ukladá alebo získava prístup k informáciám uloženým v koncovom zariadení užívateľa, je na to oprávnený iba ak dotknutý užívateľ udelil súhlas na základe jasných a úplných informácií o účele ich spracovania; za súhlas na tento účel sa považuje aj použitie príslušného nastavenia webového prehliadača alebo iného počítačového programu. **Žiadosť o udelenie súhlasu musí obsahovať zoznam zhromažďovaných informácií, účel a spôsob ich ďalšieho použitia, dobu, na ktorú budú informácie uchovávané a spôsob, akým je možné vziať daný súhlas späť.** Povinnosť získania súhlasu sa nevzťahuje na orgán činný v trestnom konaní a iný orgán štátu. To nebráni technickému uloženiu údajov alebo prístupu k nim, ktorých jediným účelom je prenos alebo uľahčenie prenosu správy prostredníctvom siete, alebo ak je to bezpodmienečne potrebné pre poskytovateľa služieb informačnej spoločnosti na poskytovanie služby informačnej spoločnosti, ktorú výslovne požaduje užívateľ.“³¹

Právo na informačné sebaurčenie má za sebou nielen zaujímavú minulosť, ale predovšetkým rozsiahlu budúcnosť. Jeho ohrozenie stúpa priamo úmerne so zvyšovaním ceny súkromia. Naďalej však platí pravidlo, že každý má právo na súkromie vyplývajúce z práva každého jednotlivca na dôstojnosť, avšak ide o právo, nie o povinnosť. Aj v dôsledku tejto skutočnosti je možné stretnúť sa s paradoxom, že hoci tretie subjekty považujú informácie o súkromí za najdôležitejšiu „komoditu“, osoby, ktorých súkromia sa údaje týkajú, s nimi nakladajú mimoriadne ľahkovážne. Nie je preto vhodné len založiť základné pravidlá ochrany daného práva (nielen vo vzťahu k behaviorálnej reklame), ale predovšetkým zvýšiť povedomie občanov o potrebe ich ochrany a apelovať na ich vlastnú zodpovednosť. ■

- 28 Spoločnosť Facebook napríklad podmieňuje používanie jej sociálnej siete vekom trinásť rokov.
- 29 Rozsudok Najvyššieho súdu ČR zo dňa 20. 7. 2011, sp. zn. 28 Cdo 4755/2009.
- 30 Rozsudok Najvyššieho ČR zo dňa 28. 2. 2007, sp. zn. 30Cdo 1873/2006.
- 31 Európska únia sa v posledných rokoch stále výraznejšie zaujíma o problematiku súborov cookie, a to aj prostredníctvom vytvorenia tzv. „Balíčku podmienok na získanie súhlasu s používaním súborov cookie“, v anglickom jazyku stručne „Cookie Consent Kit“, ktorý je verejne dostupný on line: What does it do and how does it work? [on line], cit. 8. 2. 2015. Dostupné na internete: [<http://web-tools.ec.europa.eu/cookie-consent/documentation/>].

Abecedný zoznam literatúry

2014 Financial Tables: Google's Income Statement Information [on line], cit. 19. 2. 2015.
Dostupné na internete: [http://investor.google.com/financial/tables.html].

„Ako používa spoločnosť Google súbory cookie“ [on line], cit. 30. 1. 2015.
Dostupné na internete: [www.google.com/intl/sk/policies/technologies/cookies/].

AYENSON, M., WAMBACH, D. J., SOLTANI, A., GOOD, N., HOOFNAGLE, CH. J.: Flash Cookies and Privacy II: Now with HTML5 and ETag Respanning. Social Science Research Network, [on line], cit. 28. 12. 2013.
Dostupné na internete: [http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1898390].

Európska komisia: Prečo je potrebná reforma právnej úpravy EÚ v oblasti ochrany osobných údajov? [on line], cit. 8. 2. 2015. Dostupné na internete: [http://ec.europa.eu/justice/data-protection/document/review2012/factsheets/1_sk.pdf].

FINDLAY, S.: Microsoft files emotion monitoring patent, will match ads with user's moods [on line], cit. 28. 12. 2013. Dostupné na internete: [www.thestar.com/business/2012/06/11/microsoft_files_emotion_monitoring_patent_will_match_ads_with_users_moods.html].

FIORETTI, J.: Facebook ‚tramples European privacy law‘: Belgian watchdog [on line], cit. 12. 6. 2015. Dostupné na internete: [http://www.reuters.com/article/2015/05/15/us-facebook-eu-privacy-idUSKBN000XW20150515].

Guide to the Cookie Law. [on line], cit. 30. 1. 2015.
Dostupné na internete: [http://sitebeam.net/cookieLaw/].

Informácie o platbách. [on line], cit. 30. 1. 2015.
Dostupné na internete: [www.facebook.com/about/privacy/].

Informácie od partnerských tretích strán. [on line], cit. 30. 1. 2015.
Dostupné na internete: [www.facebook.com/about/privacy/].

KINDLOVÁ, I., ŠVEC, M.: 94488. Práva a povinnosti související s právní úpravou tzv. „cookies“. [on line], cit. 30. 1. 2015. Dostupné na internete: [www.epravo.cz/top/clanky/prava-a-povinnosti-souvisjici-s-pravni-upravou-tzv-cookies-94488.html].

KOKEŠ, M.: Několik poznatků k problematice konkrétních konfliktů mezi právem na informační sebeurčení a ochranou národní bezpečnosti v tzv. době internetové. In: ŠIMÍČEK, V.: Právo na soukromí. Brno: Masarykova univerzita, 2011. S. 125 – 126.

KRESÁK, Peter. Ústavná ochrana práva na súkromie a jej význam pre zachovanie mlčanlivosti v právnických profesiách. *Ars Notaria*. 2008, č. 1, s. 11 – 19. [on line] cit. 1. 3. 2015.
Dostupné na internete: [www.notar.sk/Ars/01_2008.pdf].

LOPEZ-TARRUELLA, A. (ed.): Google and the Law. Springer: Hague, 2012. 403 strán.

MATHIESON, R.: Browser Cookies – Why are they called Cookies [on line], cit. 29. 1. 2015.
Dostupné na internete: [http://cookiecontroller.com/internet-cookies/browser-cookies/].

MCCULLAGH, D.: Facebook ‚Like‘ button draws privacy scrutiny. [on line], cit. 31. 1. 2015.
Dostupné na internete: [www.cnet.com/news/facebook-like-button-draws-privacy-scrutiny/].

MCGEE, M.: By The Numbers: Twitter Vs. Facebook Vs. Google Buzz. [on line], cit. 10. 2. 2015, dostupné na internete: [http://searchengineland.com/by-the-numbers-twitter-vs-facebook-vs-google-buzz-36709].

„Najužitočnejšie reklamy“ [on line], cit. 30. 1. 2015. Dostupné na internete: [www.google.com/intl/sk/policies/privacy/example/ads-youll-find-most-useful.html].

Number of monthly active Facebook users worldwide as of 4th quarter 2014 (in millions). [on line], cit. 13. 3. 2015. Dostupné na internete: [www.statista.com/statistics/264810/number-of-monthly-active-facebook-users-worldwide/].

O behaviorálnej reklame [on line], cit. 7. 2. 2015.
Dostupné na internete: [www.youronlinechoices.com/sk/o-behavioralnej-reklame].

Pracovná skupina Európskej komisie pre ochranu osobných údajov.
Opinion 2/2010 on online behavioural advertising. Prijaté dňa 22. 6. 2010.

Pracovná skupina Európskej komisie pre ochranu osobných údajov.
Opinion 15/2011 on the definition of consent. Prijaté dňa 30. 7. 2011.

Pracovná skupina Európskej komisie pre ochranu osobných údajov.
Opinion 04/2012 on Cookie Consent Exemption. Prijaté dňa 7. 6. 2012.

„Pravidlá ochrany osobných údajov: Kľúčové výrazy“ [on line], cit. 30. 1. 2015.
Dostupné na internete: [www.google.com/intl/sk/policies/privacy/key-terms/#toc-terms-cookie].

Privacy Concerns on Cookies. [on line], cit. 30. 1. 2015.
Dostupné na internete: [www.allaboutcookies.org/privacy-concerns/].

Privacy International : Analytická správa: Nemecko. Constitutional Privacy and Data Protection Network, s. 1. [on line], cit. 21. 7. 2013.
Dostupné na internete: [www.privacyinternational.org/reports/germany/i-legal-framework].

STABEN, J.: Consent Under Pressure and the Right to Informational Self-Determination. Internet Policy Review, zv. 1, číslo 4.

„Typy súborov cookie, ktoré používa spoločnosť Google“ [on line], cit. 30. 1. 2015.
Dostupné na internete: [www.google.com/intl/sk/policies/technologies/types/].

Veci, ktoré robia iní, a informácie, ktoré poskytujú. [on line], cit. 30. 1. 2015.
Dostupné na internete: [www.facebook.com/about/privacy/].

Vyhlasenie o právach a povinnostiach. [on line], cit. 30. 1. 2015.
Dostupné na internete: [www.facebook.com/legal/terms].

What does it do and how does it work? [on line], cit. 8. 2. 2015
Dostupné na internete: [http://webtools.ec.europa.eu/cookie-consent/documentation/].

Legislatívna úprava

Smernica č. 95/46/EHS o ochrane fyzických osôb pri spracovaní osobných údajov a voľnom pohybe týchto údajov zo dňa 24. 10. 1995

Smernica č. 2002/58/ES zaoberajúca sa spracovávaním osobných údajov a ochranou súkromia v sektore elektronických komunikácií zo dňa 12. 7. 2002

Zákon č. 460/1992 Zb. Ústava Slovenskej republiky

Zákon č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník

Zákon č. 122/2013 Z. z. o ochrane osobných údajov a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Zákon č. 351/2011 Z. z. o elektronických komunikáciách

Súdna judikatúra

Google France, Google Inc. Proti Louis Vuitton Malletier, Google France proti Viaticum, Luteciel, Google France proti CNRRH, Pierre-Alexis Thonet, Bruno Raboin, Tiger, franšiza Unicis, spojené veci C-236/08, C-237/08 a C-238/08

Die BergSpechte Outdoor Reisen und Alpinschule Edi Koblmüller GmbH proti Günther Guni a trekking.at Reisen GmbH, prípad č. C-278/08

Rozhodnutie Spolkového ústavného súdu zo dňa 15. 12. 1983, sp. zn. BVerfGE 65, 1

Nález Ústavného súdu ČR zo dňa 22. 3. 2011, sp. zn. Pl. ÚS 24/10

Rozsudok Najvyššieho súdu ČR zo dňa 20. 7. 2011, sp. zn. 28 Cdo 4755/2009

Rozsudok Najvyššieho súdu ČR zo dňa 28. 2. 2007, sp. zn. 30Cdo 1873/2006

RESUMÉ

Behaviorálna reklama a jej vplyv na ochranu súkromia v modernej spoločnosti

Autorka sa v príspevku zameriava na špecifickú oblasť ochrany súkromia v kontexte rozvoja moderných technológií poznačenom predovšetkým vstupom internetu do každodenného života jednotlivcov aj celej spoločnosti. Prvá časť príspevku stručne predstavuje koncept v SR takmer neznámeho práva na informačné sebaurčenie. V ďalšej časti sa príspevok zaoberá jedným z mnohých zásahov do uvedeného práva, a to behaviorálnou reklamou. Autorka analyzuje problematiku a zároveň ponúka východiská a návrhy *de lege ferenda*.

SUMMARY

Behavioural Advertising and Its Impact on the Protection of Privacy in Modern Society

The author focuses on a specific area within the framework of privacy protection in the context of development of new technologies, marked mainly by the presence of the Internet in everyday life of individuals as well as of the whole society. The first part of the article briefly analyses the doctrine of informational self-determination, which is little-known in the Slovak Republic. The second part of the article deals with one of the interferences with this doctrine by behavioural advertising. The author analyses this issue, and she at the same time offers solutions and brings forward *de lege ferenda* proposals.

ZUSAMMENFASSUNG

Behaviorale Werbung und deren Einfluss auf den Privatsphärenschutz in der modernen Gesellschaft

Die Autorin orientiert sich im Beitrag auf den spezifischen Bereich im Kontext der Entwicklung von modernen Technologien, die insbesondere durch das Vordringen des Internets ins tagtägliche Leben der Einzelpersonen und der gesamten Gesellschaft gekennzeichnet wird. Im ersten Teil des Beitrages wird kurz das Konzept des in der Slowakischen Republik fast unbekanntes Recht auf Informationsselbstbestimmung dargestellt. Im weiteren Teil befasst sich der Beitrag mit einem der vielen Eingriffe ins angeführte Recht, nämlich mit der verhaltensbezogenen Werbung. Die Autorin analysiert die Problematik und bietet zugleich Ausgangspunkte und Vorschläge *de lege ferenda*.

Z JUDIKATÚRY SÚDNEHO DVORA EURÓPSKEJ ÚNIE

Od ktorého okamihu počítat úrok z omeškania pri vrátení nadmerného odpočtu DPH?

Článok 183 prvý odsek smernice Rady 2006/112/ES z 28. novembra 2006 o spoločnom systéme dane z pridanej hodnoty sa má vykladať v tom zmysle, že bráni takej vnútroštátnej právnej úprave, ktorá upravuje výpočet úrokov z omeškania pri vrátení nadmerného odpočtu DPH až od uplynutia lehoty 10 dní po skončení daňovej kontroly.¹

Uznesenie Súdneho dvora z 21. októbra 2015 vo veci C-120/15, Kovožber, s. r. o. proti Daňovému úradu Košice – ECLI:EU:C:2015:730

Obchodná spoločnosť Kovožber, s. r. o. (ďalej len „spoločnosť Kovožber“) požiadala o vrátenie nadmerného odpočtu DPH (ďalej aj len „nadmerný odpočet“) za mesiac júl 2007 vo svojom daňovom priznaní podanom 25. augusta 2007. Dňa 14. októbra 2007 začal Daňový úrad Košice (ďalej len „Daňový úrad“) daňovú kontrolu na zistenie oprávnenosti nároku spoločnosti Kovožber na vrátenie nadmerného odpočtu a ukončil ju 7. marca 2008 prijatím rozhodnutia o priznaní nároku na vrátenie nadmerného odpočtu. K vráteniu nadmerného odpočtu došlo 13. marca 2008. Keďže spoločnosť Kovožber bola toho názoru, že daňový úrad mal vrátiť nadmerný odpočet už 25. septembra 2007 a nie až v lehote 10 dní od skončenia daňovej kontroly,² požiadala, aby jej boli zaplatené úroky z omeškania od 31. dňa po uplynutí lehoty na podanie daňového priznania pre DPH, a to až do dňa vrátenia nadmerného odpočtu. Táto žiadosť bola zamietnutá, preto spoločnosť Kovožber podala žalobu na vnútroštátny súd.

Krajský súd v Košiciach sa rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru dve prejudiciálne otázky. Treba uviesť, že ide o vôbec prvé prejudiciálne otázky tohto súdu. Pripojil sa tak ku Krajskému súdu v Prešove, ktorý bol dosiaľ jediným krajským súdom, ktorý využíval možnosť prejudiciálneho konania podľa čl. 267 Zmluvy o fungovaní Európskej únie. Podstata prejudiciálnej otázky spočívala v tom, či prvý odsek článku 183 smernice Rady 2006/112/ES z 28. novembra 2006 o spoločnom systéme dane z pridanej hodnoty (ďalej len „smernica o DPH“)³ bráni takej vnútroštátnej právnej úprave, ktorá viaže výpočet úrokov z omeškania z vráteného nadmerného odpočtu DPH až na uplynutie lehoty 10 dní od ukončenia príslušnej daňovej kontroly a ak áno, aké sú povinnosti vnútroštátneho súdu.

Odpoveď Súdneho dvora prišla v rekordne krátkom čase⁴ a v zjednodušenej forme odôvodneného uznesenia, ktorá sa podľa čl. 99 Rokovacieho poriadku používa v prípade, že odpoveď na prejudiciálnu otázku je vyvoditeľná z doterajšej judikatúry Súdneho dvora. Uznesenie je založené najmä na rozsudku Súdneho dvora z 12. mája 2011 vo veci C-107/10, Enel Maritsa Iztok 3 (ECLI:EU:C:2011:298), v ktorom Súdny dvor označil vnútroštátnu právnu úpravu, kto-

1 Rozsudky Súdneho dvora sú záväzné v celom rozsahu. Právne vety, ktoré budú v rubrike uvádzať jednotlivé judikáty preto nemajú iný účel, než zvýrazniť základné právne závery, ku ktorým Súdny dvor v konkrétnej veci dospel

2 § 79 ods. 6 zákona číslo 222/2004 Z. z. o DPH v platnom znení

3 Prvý odsek článku 183 smernice o DPH znie: „Ak za dané zdaňovacie obdobie výška odpočítanej dane preyšuje výšku splatnej DPH, členské štáty môžu rozdiel buď preniesť do nasledujúceho obdobia, alebo ho vrátiť v súlade s podmienkami, ktoré určia“

4 Podľa Výročnej správy Súdneho dvora za rok 2014 bola priemerná dĺžka prejudiciálneho konania 15 mesiacov. V tomto prípade Súdny dvor rozhodol v priebehu siedmich mesiacov.

5 Prístup Súdneho dvora zrejme nebol prekvapením pre odbornú verejnosť. Pozri napríklad príspevok Dobroslava Štica z apríla 2014 dostupný na adrese <http://blog.etrend.sk/dobroslav-stica/podnikatelom-patria-uroky-zo-zadrzanych-nadmernych-odpocetov-dph.html>

rá podmieňuje povinnosť daňového orgánu zaplatiť úroky z omeškania ukončením konania o daňovej kontrole, pričom za okamih, od ktorého plynie lehota, nepovažuje deň, keď by mal byť nadmerný odpočet DPH obvykle vrátený v súlade so smernicou o DPH, za takú, ktorá je v zásade v rozpore s požiadavkami článku 183 tejto smernice.⁵

Súdny dvor úvodom pripomína, že samotný článok 183 smernice o DPH výslovne nestanovuje povinnosť zaplatiť úroky z omeškania pri oneskorenom vrátení nadmerného odpočtu DPH, ako ani deň, od ktorého na tieto úroky vzniká nárok. Pri neexistencii úpravy na úrovni Únie si tieto podmienky určuje členský štát, čo však neznamená, že sa na ne nevzťahuje kontrola podľa práva Únie. Z judikatúry Súdneho dvora vyplýva, že článok 183 smernice o DPH je nevyhnutné vykladať vzhľadom na kontext a všeobecné zásady upravujúce oblasť DPH, medzi ktoré patrí aj zásada neutrality daňového systému. Členské štáty sú preto povinné stanoviť také podmienky vrátenia nadmerného odpočtu DPH, ktoré nespochybňujú zásadu neutrality daňového systému DPH. Čo znamená, že sa musí umožniť, aby mohla byť zdaniteľnej osobe za primeraných podmienok vrátená celá suma vyplývajúca z nadmerného odpočtu DPH v primeranej lehote, pričom spôsob vrátenia nesmie pre zdaniteľnú osobu predstavovať žiadne finančné riziko.

Súdny dvor nespochybňuje možnosť členského štátu uskutočňovať daňové kontroly. Naopak, členské štáty sú v záujme zabezpečenia správneho vyberania splatnej DPH povinné overovať daňové priznania a ostatné relevantné dokumenty, ako aj vypočítať a vybrať dlžnú daň. Z toho vyplýva, že lehota na vrátenie nadmerného odpočtu DPH môže byť v zásade predĺžená na účely vykonania daňovej kontroly, ak toto predĺženie neprekračuje medze toho, čo je nevyhnutné na jej riadne vykonanie. Zároveň ale, ak dôjde k vráteniu nadmerného odpočtu DPH zdaniteľnej osobe po uplynutí primeranej lehoty, zásada neutrality daňového systému DPH vyžaduje, aby takto generované finančné straty (vyplývajúce z nemožnosti disponovať s predmetnými peňažnými sumami) boli kompenzované zaplatením úrokov z omeškania.

Súdny dvor konštatuje, že právna úprava, ktorá ponecháva daňovým orgánom možnosť začať daňovú kontrolu kedykoľvek, aj tesne pred uplynutím lehoty na vrátenie nadmerného odpočtu DPH, čím umožňuje značné predĺženie lehoty na toto vrátenie, nielenže vystavuje zdaniteľnú osobu finančným nevýhodám, ale navyše, zdaniteľná osoba nemôže predvídať dátum, od ktorého môže disponovať finančnými prostriedkami, čo pre ňu predstavuje ďalšiu záťaž. Takáto právna úprava nerešpektuje požiadavku vrátenia nadmerného odpočtu DPH v primeranej lehote, keďže umožňuje zadržanie finančných prostriedkov zodpovedajúce nadmernému odpočtu DPH zdaniteľnej osobe počas podstatného obdobia, ktoré môže byť šesť- až dvanásťkrát dlhšie, ako je zdaňovacie obdobie jedného mesiaca.

V prípade spoločnosti Kovozber teda nedošlo k vráteniu nadmerného odpočtu DPH v primeranej lehote, a preto má podľa práva Únie nárok na zaplatenie úrokov z omeškania a pri výpočte úrokov sa musí vziať do úvahy ako počiatočný okamih deň, keď by mal byť nadmerný odpočet DPH obvykle vrátený. Keďže právo Únie neurčuje podmienky, za akých sa majú platiť úroky z omeškania, prináleží vnútroštátnemu právnemu poriadku každého členského štátu stanoviť ich. Tieto podmienky musia rešpektovať zásady ekvivalencie a efektivity. Zo zásady ekvivalencie vyplýva, že tieto podmienky nesmú byť nevýhodnejšie, ako podmienky pri podobných nárokoch založených na ustanoveniach vnútroštátneho práva. Zásada efektivity znamená, že podmienky nesmú byť stanovené takým spôsobom, ktorý by prakticky znemožnil výkon práv priznaných právnym poriadkom Únie, alebo tento výkon nadmerne sťažili.

Pokiaľ ide o otázku, ako má ďalej Krajský súd v Košiciach postupovať, Súdny dvor pripomenul svoju konštantnú judikatúru týkajúcu sa úloh vnútroštátneho súdu. V zmysle tejto judikatúry je úlohou vnútroštátneho súdu, ktorý má ako jediný priame poznatky o procesných podmienkach žalôb o náhradu uplatňovaných voči štátu, overiť, či vo veci, v ktorej koná, boli dodržané zásady ekvivalencie a efektivity, a prípadne zabezpečiť, aby sa dodržali. Vzhľadom na to, že vnútroštátny súd je v rámci svojej právomoci poverený uplatňovať ustanovenia práva Únie, má povinnosť zabezpečiť ich plný účinok.

Právnu vetu a rozhodnutie spracovali: **Bc. Lukáš Mareček**
a **doc. JUDr. Martina Jánošíková, Ph.D.**

*Ústav európskeho práva
a oddelenie medzinárodného práva
Právnickej fakulty UPJŠ v Košiciach*

Z ROZHODNUTÍ NAJvyššieho SÚDU SR

K aktívnej legitímácii pri porušení zákonného predkupného práva

Ak podielový spoluvlastník, ktorého zákonné predkupné právo bolo porušené, previedie svoj spoluvlastnícky podiel na tretiu osobu, stáva sa nadobúdateľ prevedeného podielu ex lege nielen podielovým spoluvlastníkom spoločnej veci, ale zároveň aj osobou oprávnenou (a tiež povinnou) z predkupného práva viazaného na spoluvlastnícky podiel. V dôsledku prevodu spoluvlastníckeho podielu prechádzajú na nadobúdateľa nielen oprávnenia pôvodného spoluvlastníka vyplývajúce z vlastníctva, ale aj oprávnenia pôvodného spoluvlastníka vyplývajúce z nerešpektovania jeho zákonného predkupného práva.

Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 13. augusta 2015, sp. zn. 3 Cdo 239/2012

Dotknuté ustanovenia:

– § 40a, § 140, § 602 až 606 občianskeho zákonníka č. 40/1964 Zb.

Žalobkyňa sa podanou žalobou domáhala určenia neplatnosti kúpnej zmluvy podľa § 40a¹ v spojení s § 140² občianskeho zákonníka uzatvorenej medzi žalovaným v 3. rade ako predávajúcim a žalovanými v 1. a 2. rade ako kupujúcimi ohľadne prevodu spoluvlastníckeho podielu k nehnuteľnostiam. Žalobkyňa tvrdila, že žalovaný v 3. rade porušil predkupné právo jej právneho predchodcu, od ktorého v mesiaci február 2011 nadobudla darovacou zmluvou spoluvlastnícky podiel k nehnuteľnostiam, a to tým, že pred uzatvorením kúpnej zmluvy so žalovanými v 1. a 2. rade v mesiaci september 2010 jej právnenému predchodcovi neponúkol na predaj svoj spoluvlastnícky podiel k nehnuteľnostiam.

Žalovaní sa bránili tým, že vzhľadom na to, že v danom prípade išlo o prevod spoluvlastníckeho podielu medzi blízkymi osobami, žalovaný v 3. rade nebol povinný ponúknuť ostatným spoluvlastníkom predávaný spoluvlastnícky podiel. Namietali tiež nedostatok aktívnej legitímácie žalobkyne v danej veci, pričom poukazovali na to, že k uzatvoreniu kúpnej zmluvy a k vkladu spoluvlastníckeho práva došlo skôr, než sa žalobkyňa na základe darovacej zmluvy stala podielovou spoluvlastníčkou predmetných nehnuteľností.

Okresný súd rozsudkom určil, že kúpna zmluva je neplatná. V odôvodnení uviedol, že žalovaný v 3. rade porušil predkupné právo právneho predchodcu žalobkyne tým, že pred uzatvorením kúpnej zmluvy mu neponúkol spoluvlastnícky podiel na predaj a podiel napriek tomu predal žalovaným, ktorí neboli jeho blízkymi osobami. Súd prvého stupňa sa nestotožnil s argumentáciou žalovaných o nedostatku aktívnej vecnej legitímácie žalobkyne s odôvodnením, že

1 § 40a OZ:

„Ak ide o dôvod neplatnosti právneho úkonu podľa ustanovení § 49a, 140, § 145 ods. 1, § 479, § 589, § 701 ods. 1 a § 741b ods. 2, považuje sa právny úkon za platný, pokiaľ sa ten, kto je takým úkonom dotknutý, neplatnosti právneho úkonu nedovolá. Neplatnosti sa nemôže dovolávať ten, kto ju sám spôsobil. To isté platí, ak právny úkon nebol urobený vo forme, ktorú vyžaduje dohoda účastníkov (§ 40). Ak je právny úkon v rozpore so všeobecne záväzným právnym predpisom o cenách, je neplatný iba v rozsahu, v ktorom odporuje tomuto predpisu, ak sa ten, kto je takým úkonom dotknutý, neplatnosti dovolá.“

2 § 140 OZ:

„Ak sa spoluvlastnícky podiel prevádza, majú spoluvlastníci predkupné právo, ibaže ide o prevod blízkej osobe (§ 116, 117). Ak sa spoluvlastníci nedohodnú o výkone predkupného práva, majú právo vykúpiť podiel pomerne podľa veľkosti podielov.“

žalobkyňa uzatvorením darovacej zmluvy vstúpila do všetkých práv a povinností jej právneho predchodcu týkajúcich sa spoluvlastníckeho podielu, teda aj majetkového práva domáhať sa v lehote troch rokov určenia neplatnosti kúpnej zmluvy.

Na odvolanie žalovaných krajský súd napadnutý rozsudok zmenil a žalobu zamietol. Žalobkyňa podľa názoru krajského súdu nebola aktívne vecne legitimovaná na podanie žaloby, pretože právo domáhať sa určenia neplatnosti kúpnej zmluvy je viazané výlučne na osobu toho spoluvlastníka, predkupné právo ktorého bolo porušené v čase trvania jeho spoluvlastníckeho vzťahu. Neskoršou darovacou zmluvou toto právo podľa krajského súdu na žalobkyňu neprešlo.

Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa dovolanie. Namietala nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom argumentujúc tým, že žalobou je uplatnené právo vecnej povahy, ktoré sa viaže na spoluvlastnícky podiel prevedený na ňu darovacou zmluvou. Žiadala preto napadnutý rozsudok zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie.

Žalovaní uviedli, že vzhľadom na časové súvislosti, za ktorých bola uzatvorená kúpna zmluva a následne darovacia zmluva, sa žalobkyňa nemôže domáhať určenia neplatnosti kúpnej zmluvy z dôvodu porušenia predkupného práva jej právneho predchodcu. Dovolanie žalobkyne preto navrhli zamietnuť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací preskúmal napadnutý rozsudok odvolacieho súdu a dospel k záveru, že dovolanie je dôvodné.

V odôvodnení svojho rozhodnutia Najvyšší súd SR poukázal na to, že spoluvlastník, ktorý je oprávnený z predkupného práva, má pri jeho porušení na výber, či: a/ sa bude na súde domáhať určenia relatívnej neplatnosti zmluvy o prevode podielu (§ 40a občianskeho zákonníka), b/ sa bude domáhať voči nadobúdateľovi, aby mu nadobudnutý spoluvlastnícky podiel ponúkol na kúpu za rovnakých podmienok, c/ sa uspokojí s tým, že mu zostáva zachované predkupné právo, avšak už voči nadobúdateľovi. Najvyšší súd ďalej vyslovil: „Pokiaľ pri zmluvnom predkupnom práve (§ 602 až § 606 občianskeho zákonníka) ide o právo spojené iba s osobou oprávneného, v prípade zákonného predkupného práva podielových spoluvlastníkov (§ 140 občianskeho zákonníka) ide o vecné právo, ktoré je späté so spoluvlastníckym podielom. Ak po právnom úkone porušujúcom predkupné právo podielového spoluvlastníka ten spoluvlastník, ktorého predkupné právo bolo porušené, prevedie svoj spoluvlastnícky podiel na tretiu osobu, stáva sa nadobúdateľ preveďeného podielu ex lege nielen podielovým spoluvlastníkom spoločnej veci, ale zároveň aj osobou oprávnenou (a tiež povinnou) z predkupného práva viazaného na spoluvlastnícky podiel. V dôsledku prevodu spoluvlastníckeho podielu prechádzajú teda na jeho nadobúdateľa nielen oprávnenia pôvodného spoluvlastníka vyplývajúce z vlastníctva (t. j. oprávnenie vec v rozsahu spoluvlastníckeho podielu držať, disponovať s ňou, užívať ju a požívať z nej úžitky), ale aj oprávnenia pôvodného spoluvlastníka vyplývajúce z nerešpektovania jeho predkupného práva; pri tom nie je právne významné, či prevodca v čase, keď bol ešte podielovým spoluvlastníkom, svoje oprávnenia vyplývajúce z porušenia predkupného práva uplatnil alebo neuplatnil.“

V okolnostiach prejednávanej veci Najvyšší súd SR konštatoval, že predkupné právo právneho predchodcu žalobkyne bolo vecnej povahy a vyplývalo priamo zo zákona. Za nesporné považoval aj to, že žalovaný v 3. rade predkupné právo porušil, v dôsledku čoho vzniklo právnomu predchodcovi žalobkyne právo domáhať sa určenia neplatnosti kúpnej zmluvy. Žalobkyňa sa darovacou zmluvou stala jeho právnou nástupníčkou a vstúpila do jeho práv v rozsahu ňou nadobudnutého spoluvlastníckeho podielu. V zmysle vyššie uvedeného preto na ňu prešlo aj oprávnenie domáhať sa určenia neplatnosti kúpnej zmluvy.

Záver odvolacieho súdu o nedostatku aktívnej vecnej legitimácie žalobkyne preto podľa Najvyššieho súdu SR spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Najvyšší súd rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Odôvodnenie je redakčne krátené a upravované a doplnené o odkazy na citované ustanovenia pod textom

Právnu vetu a rozhodnutie spracovala: **JUDr. Zuzana Fabianová, Ph.D.**
advokátka

Zo zasadnutia predsedníctva SAK

Predsedníctvo Slovenskej advokátskej komory sa zišlo na rokovaní 6. novembra 2015 v sídle komory v Bratislave. Rokovanie viedol predseda JUDr. Hreždovič. Za revíziu komisiu bol prítomný jej predseda Mgr. Karkó.

Členovia P SAK **odsúhlasili** návrh programu s doplneniami a za overovateľa zápisnice **určili** JUDr. Hreždoviča. **Vzali na vedomie** informácie predsedu komory o výkone bežnej agendy v rámci zverenej pôsobnosti, o zrealizovaní seminárov k novým civilnoprávnym kódexom v Banskej Bystrici a v Žiline, o tlačovej správe Najvyššieho súdu SR vo vzťahu k vysokému počtu vecí, ktoré prijal najvyšší súd v súvislosti s postúpením pohľadávok pri vymáhaní koncesionárskych poplatkov a o účasti na slávnostnom udelení titulu *doctor honoris causa* generálnemu tajomníkovi OSN Pan Ki-Munovi na pôde Univerzity Komenského v Bratislave.

V rámci informácií o legislatívnych aktivitách Slovenskej advokátskej komory predsedníctvo **vzalo na vedomie** informácie o aktivitách Slovenskej advokátskej komory v legislatívnom procese týkajúcich sa jednotlivých inštitútov, na ktorých má komora záujem.

Predsedníctvo **schválilo** predložené návrhy stanovísk s úpravami vyplývajúcimi z diskusie vo veci dopytov súvisiacich s výkonom advokácie a koncipientskej praxe, ktorými sa vopred zaoberala pracovná skupina pre veci advokátske a komisia pre zlučiteľnosť výkonu advokácie, resp. koncipientskej praxe s inými povolaniami.

Predsedníctvo **vzalo na vedomie** správu oddelenia výchovy a vzdelávania o počtoch advokátskych koncipientov, ktorí budú zaradení na semináre v rámci jednotlivých ročníkov v jarnom období v roku 2016 a **schválilo** uznesenie o stanovení rozsahu a podmienok vzdelávania advokát-

ských koncipientov počas výkonu praxe (viď príloha k BSA č. 11/2015).

Členovia P SAK v rámci rokovania o ekonomických otázkach **rozhodovali** o žiadostiach predložených advokátmi a **vzali na vedomie** priebežne aktualizované zoznamy neplatičov príspevku na činnosť Slovenskej advokátskej komory a príspevku do sociálneho fondu za rok 2015.

Predsedníctvo **vzalo na vedomie** písomnú správu o mediálnych aktivitách komory za október 2015 a informácie o súdnych konaniach, v ktorých je účastníkom Slovenská advokátska komora, so zameraním na statusové veci a na vymáhanie pohľadávok.

Na základe informácií odboru medzinárodných vzťahov členovia predsedníctva **vzali na vedomie** správy z pracovných ciest so zahraničným prvkom, **poverili** zástupcov komory účasťou na vybraných medzinárodných podujatiach a **odsúhlasili** návrh súťaže o najlepšiu esej na tému Sloboda prejavu pri príležitosti 2. európskeho dňa advokácie pre študentov právnických fakúlt akreditovaných na Slovensku a advokátskych koncipientov zapísaných do zoznamu komory s vekovým limitom do 30 rokov.

Predsedníctvo komory **rozhodovalo** o žiadostiach advokátov a advokátskych koncipientov o zápis do zoznamov vedených komorou, o vykonanie zmien v zápisoch, o započítanie inej právnej praxe a o návrhoch na vyčiarknutie advokátov, resp. advokátskych koncipientov z príslušných zoznamov a návrhoch na pozastavenie výkonu advokácie, resp. činnosti advokátskeho koncipienta podľa príslušných ustanovení zákona o advokácii.

-km-

UPOZORNENIE Advokátske preukazy

Vydávanie nových advokátskych preukazov je zabezpečené v spolupráci so spoločnosťou D. Trust Certifikačná Autorita, a. s. ktorá je na základe zmluvnej spolupráce so spoločnosťou První certifikační autorita, a. s., akreditovanou certifikačnou autoritou.

Pre vydanie certifikátov a nového preukazu je potrebná osobná účasť advokáta na registračnej autorite (v súčasnosti sú 2 zriadené v sídle komory a 1 v Košiciach v kancelárii regionálneho zástupcu JUDr. Tomáša Illeša) a predloženie dvoch osobných dokladov (OP/pas a ľubovoľný druhý doklad) na účel overenia identity. Celý proces vydania nového advokátskeho preukazu a certifikátov trvá 20 až 30 minút.

Ak v sídle vašej advokátskej kancelárie **nastali zmeny (v adrese, telefónnom, faxovom, mobilnom čísle alebo e-maile)** a dosiaľ ste ich neoznámili SAK, prosíme, aby ste tak urobili najneskôr do 15. januára 2016. Zmenu môžete oznámiť aj vyznačením prostredníctvom internetovej stránky www.sak.sk v sekcii pre advokátov a koncipientov.

Pýta(j)te sa predsedníctva

Je advokát povinný odmietnuť poskytovanie právnych služieb v súlade s § 4 ods. 3 Advokátskeho poriadku ak zastupuje vo veci, v ktorej ako mediátor pôsobí osoba jemu blízka?

Vzťah mediátor-advokát, ak ide o vzťah blízkych osôb, nie je automaticky dôvodom na konflikt záujmov. Konflikt záujmov vyplýva vždy z konkrétnych okolností prípadu, ktoré je advokát povinný posúdiť sám.

Z DISCIPLINÁRNYCH ROZHODNUTÍ SAK

Poskytovanie právnych služieb v rozpore so záujmami klienta

Advokát, ktorý pri zastupovaní klienta koná v rozpore s jeho záujmami tak, že odvolanie napriek včasnému pokynu klienta na jeho podanie podá oneskorene, o prevzatých zálohách na odmenu za právne služby nevydá klientovi príjmový doklad, nereaguje na písomné otázky klienta, týkajúce sa poskytovaných služieb a po skončení zastupovania ves s klientom finančne nevysporiada bezodkladne, ale až na základe písomnej výzvy klienta, pričom do vyúčtovania zahrnie aj odmenu za odvolanie proti súdnemu rozhodnutiu, ktoré podal oneskorene, dopúšťa sa disciplinárneho previnenia podľa § 56 ods. 1 zákona o advokácii, pretože takýmto konaním porušuje povinnosti mu uložené v § 18 ods. 1 a 2 zákona o advokácii, § 6 písm. c) Advokátskeho poriadku SAK a čl. 6 uznesenia č. 2 Predsedníctva SAK z 11. 3. 2005.

*Rozhodnutie III. odvolacieho disc. senátu SAK z 16. októbra 2013,
sp. zn. III.ODS-3/13:3081/2012*

*Rozhodnutie VI. disciplinárneho senátu z 20. mája 2013,
sp. zn. DS VI. – 16/13:3081/2012*

Dotknuté ustanovenia:

- § 18 ods. 1 a 2 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v platnom znení,
- § 6 písm. c) Advokátskeho poriadku SAK z 19. júna 2010
- čl. 6 uznesenia č. 2 Predsedníctva SAK z 11. 3. 2005

Rozhodnutím VI. disciplinárneho senátu SAK z 20. mája 2013, sp. zn. DS VI.–16/13:3081/2012 v spojení s rozhodnutím III. odvolacieho disciplinárneho senátu SAK zo 16. októbra 2013, sp. zn. III.ODS-3/13:3081/2012 bol disciplinárne obvinený advokát

uznaný za vinného

z disciplinárneho previnenia podľa § 56 ods. 1 zákona o advokácii, pretože zavinene závažným spôsobom porušil povinnosti advokáta podľa § 18 ods. 1 a 2 zákona o advokácii,¹ § 6 písm. c)² Advokátskeho poriadku SAK a čl. 6 uznesenia č. 2 Predsedníctva SAK z 11. 3. 2005³ o postupe pri preberaní odmeny za právne služby,

tým, že

ako právny zástupca svojho klienta, v konaní vedenom pred okresným súdom konal v rozpore so záujmami svojho klienta (sťažovateľa) tým, že

- a) proti uzneseniu okresného súdu zo dňa 29. 11. 2011, ktoré prevzal dňa 9. 12. 2011 podal odvolanie až dňa 29. 12. 2011, teda oneskorene, hoci pokyn na podanie odvolania obdržal od sťažovateľa dňa 22. 12. 2011, teda ešte počas odvolacej lehoty,
- b) dňa 23. 6. 2011 prevzal od sťažovateľa zálohu na odmenu za právne služby v sume 2500 eur bez toho, aby mu o tejto zálohe vydal príjmový doklad,
- c) dňa 15. 12. 2011 prevzal od sťažovateľa zálohu na odmenu za právne služby v sume 300 eur bez toho, aby jej o tejto zálohe vydal príjmový doklad,
- d) písomne neodpovedal na dotaz klienta, týkajúci sa právnej služby, a to na list zo dňa 24. 5. 2012,
- e) po skončení právneho zastúpenia v konaní vedenom pred okresným súdom vec s klientom písomne nevysporiadal bezodkladne, ale až dňa 19. 4. 2012, po tom, ako ho klient požiadal výzvou zo dňa 26. 3. 2012,

f) do vyúčtovania právneho zastúpenia sťažovateľa zahrnul aj odmenu v sume 390,57 eur za úkon právnej služby odvolanie sa voči uzneseniu okresného súdu zo dňa 29. 11. 2011, a to napriek tomu, že odvolanie podal po uplynutí odvolacej lehoty,

za čo mu bolo uložené

podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o advokácii disciplinárne opatrenie – **peňažná pokuta** vo výške **1 013,10 eur**.

Podľa § 57 ods. 5 zákona o advokácii bola disciplinárne obvinenému advokátovi uložená povinnosť zaplatiť na účet SAK paušálne náklady disciplinárneho konania vo výške 337,70 eur v lehote do 15 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozhodnutia.

Z odôvodnenia:

Predseda revíznej komisie SAK podal dňa 20. 2. 2013 disciplinárnej komisii SAK návrh na začatie disciplinárneho konania proti disciplinárne obvinenému advokátovi pre skutky uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

Disciplinárne obvinený v písomnom vyjadrení k návrhu na začatie disciplinárneho konania uviedol, že si nie je vedomý žiadneho disciplinárneho porušenia a sťažovateľa zastupoval podľa najlepšieho vedomia a svedomia. K skutkovej stránke veci disciplinárne obvinený uviedol, že dňa 23. 6. 2011 prevzal právne zastúpenie sťažovateľa v konaní vedenom na okresnom súde, pričom tvrdil, že uznesenie o trovách konania okresného súdu prevzal dňa 9. 12. 2011, jeho prevzatie si poznačil na obálku a následne telefonicky vyzval sťažovateľa, aby si ho prišiel prevziať. Dňa 15. 12. 2011 si sťažovateľ uvedené uznesenie spolu s obálkou prevzal, no neuviedol, či by sa voči nemu chcel odvolať, čím podľa disciplinárne obvineného na seba „prevzal zodpovednosť za prípadné lehoty vyplývajúce dorúčením uznesenia“. Disciplinárne obvinený ďalej tvrdil, že sťažovateľ mu dal pokyn na podanie odvolania až dňa 22. 12. 2011, s tým, že mu ešte zašle dôležité podklady k samotnému podaniu odvolania, ktoré mu však doručil až 28. 12. 2011, a tak odvolanie na základe týchto podkladov pripravil ešte v ten deň a ihneď aj poslal na súd.

Vo vzťahu k prevzatiu zálohy disciplinárne obvinený uviedol, že sťažovateľ na vystavení potvrdení netrval a ubezpečil ho, že mu budú stačiť potvrdené až na faktúre. Disciplinárne obvinený ďalej vysvetlil, že na písomný dotaz sťažovateľa nereagoval, pretože mal za to, že všetky dotazy sťažovateľa už boli zodpovedané pri zaslaní faktúry dňa 19. 4. 2012. Disciplinárne obvinený taktiež uviedol, že sa po skončení právneho zastúpenia nevysporiadal so sťažovateľom z dôvodu zlého zdravotného stavu a z toho vyplývajúcej neprítomnosti v práci.

VI. disciplinárny senát svojím rozhodnutím zo dňa 20. mája 2013, sp. zn. DS VI-16/13:3081/2012 uznal disciplinárne obvineného za vinného z disciplinárneho previnenia v súlade s podaným návrhom na začatie disciplinárneho konania, uložil mu disciplinárne opatrenie vo forme

peňažnej pokuty vo výške 1 013,10 eur ako aj povinnosť zaplatiť paušálne náklady disciplinárneho konania vo výške 337,70 eur.

Disciplinárny senát rozhodnutie odôvodnil tak, že po vykonanom dokazovaní sa stotožnil s tvrdeniami navrhovateľa vo všetkých vytykaných skutkoch, ktoré vyhodnotil ako konanie v rozpore s predpismi o výkone advokácie. V tejto súvislosti poukázal aj na ustálenú rozhodovaciu prax disciplinárnych senátov, konkrétne na rozhodnutie III. disciplinárneho senátu z 12. 3. 2008 sp. zn. DS III-13/2008:3504/2007, podľa ktorého „momentom prevzatia zastúpenia advokát preberá zodpovednosť za riadne poskytovanie právnej služby, vrátane zodpovednosti za dodržanie všetkých zákonom stanovených procesných lehôt, pričom je povinný si pri prevzatí veci vyžiadať od klienta kompletnú informáciu o kauze, tak aby dostal aspoň základné relevantné informácie týkajúce sa hmotnoprávnej ako aj procesnoprávnej stránky“.

Disciplinárne obvinený mal podať odvolanie v každom prípade, bez ohľadu na jeho prípadné subjektívne pocity, či je záujmom klienta odvolanie podať alebo nie a bez ohľadu na skutočnosť, že v skúmanom prípade lehota pripadla na dni vianočných sviatkov. V časti ostatných vytykaných skutkov senát uviedol, že vychádzal z dôkazov založených v spise a vzhľadom na nepreukázané tvrdenia obvineného, ktoré podal svojím prvým vyjadrením, sa stotožnil s návrhom navrhovateľa. Konaním disciplinárne obvineného tak došlo k závažnému porušeniu viacerých základných povinností advokáta, s mimoriadne vážnymi dôsledkami pre jeho klienta, a jeho sťažnosť preto senát považoval v celom rozsahu za dôvodnú.

Pri rozhodovaní o druhu a výške disciplinárneho opatrenia senát prihliadal na závažnosť previnenia, na okolnosti, za ktorých bolo spáchané, ako aj na osobu disciplinárne obvineného. Z vykonaného dokazovania bolo preukázané, že disciplinárne obvinený bol v uplynulom období uznaný za vinného rozhodnutím disciplinárneho senátu SAK, z dôvodu nezaplatenia príspevku za rok 2007. Čo sa týka osobných a rodinných pomerov disciplinárne obvineného, tento sa k uvedeným kritériám nevyjadril. Senát preto nemohol zistiť, a ani nezistil žiadne skutočnosti, ktoré by mohli byť v tomto smere pri rozhodovaní o druhu a výške disciplinárneho opatrenia relevantné. Vzhľadom na mieru závažnosti disciplinárneho previnenia senát neuvažoval o upustení od uloženia disciplinárneho opatrenia, ale mal za to, že uloženie disciplinárneho opatrenia v podobe peňažnej pokuty vo výške trojnásobku minimálnej mzdy je adekvátne.

Disciplinárne obvinený podal proti tomuto rozhodnutiu odvolanie, v ktorom namietal, že v disciplinárnom konaní, ktoré mu predchádzalo nemal možnosť sa obhajovať, pričom poukázal na to, že listom zo dňa 27. 5. 2013 ospravedlnil svoju neúčast na disciplinárnom pojednávaní konanom dňa 20. 5. 2013 a súčasne žiadal, aby bol vytyčený nový termín pojednávania.

III. odvolací disciplinárny senát po prejednaní odvolania svojím rozhodnutím zo 16. októbra 2013, sp. zn. III. ODS-3/13:3081/2012 odvolaním napadnuté rozhodnu-

tie podľa § 59 ods. 2 zákona o advokácii s použitím § 34 Disciplinárneho poriadku ako vecne správne potvrdil.

V odôvodnení svojho rozhodnutia sa odvolací orgán najprv zaoberal tvrdeným porušením práva na obhajobu disciplinárne obvineného, pričom zistil, že dňa 27. 5. 2013 disciplinárne obvinený zaslal na SAK ospravedlnenie s tým, že dňa 20. 5. 2013 sa mal zúčastniť na disciplinárnom pojednávaní. Dodatočne svoju neúčast žiadal ospravedlniť z dôvodu, že dňa 18. 5. 2013 mu umrel švagor a nakoľko je jeho sestra ťažko zdravotne postihnutá, poprosila ho o pomoc pri vybavovaní pohrebu a všetkých potrebných vecí a do Bratislavy pricestoval až dňa 26. 5. 2013. Je pravdou, že disciplinárne obvinený podľa § 11 písm. d) Disciplinárneho poriadku má právo zúčastniť sa na prerokovaní veci pred senátom. Podľa § 18 ods. 5 Disciplinárneho poriadku senát môže pojednávať aj v neprítomnosti disciplinárne obvineného, ak sa na pojednávanie nedostaví napriek riadnemu upovedomeniu. Podľa § 18 ods. 7 Disciplinárneho poriadku, ak sa disciplinárne obvinený na pojednávanie nedostaví a písomne nepožiadá aspoň jeden pracovný deň pred určeným termínom pojednávania o odročenie pojednávania pre dôležitý dôvod, môže senát pojednávať v jeho neprítomnosti. Ako je vyššie uvedené, disciplinárny spis obsahuje „ospravedlnenie disciplinárneho obvineného“, ktorým sa snaží vysvetliť dôvody svojej neúčasti na pojednávaní. Toto vysvetlenie je však zo dňa 27. 5. 2013 a pojednávanie prvostupňového disciplinárneho senátu bolo vytýčené na deň 20. 5. 2013 (kedy senát konal a rozhodol), o čom bol disciplinárne včas a riadne vyzrozumiteľný. Je zrejmé, že disciplinárne obvinený sa na pojednávanie prvostupňového senátu nedostavil a písomne aspoň jeden pracovný deň pred určeným termínom pojednávania nepožiadal o jeho odročenie. Vzhľadom na to špecifikácia dôvodov, ktorými disciplinárne obvinený vysvetľuje svoju neúčast na pojednávaní je irelevantná. Odvolací disciplinárny senát preto rozhodnutie VI. disciplinárneho senátu pojednávať bez neprítomnosti disciplinárne obvineného dňa 20. 5. 2013 vyhodnotil ako rozhodnutie vykonané v súlade s § 18 odsek 5 a 7 Disciplinárneho poriadku.

K samotnému disciplinárnemu previneniu odvolací disciplinárny senát uviedol, že aj napriek stanovisku, ktoré disciplinárne obvinený vyjadril vo svojom písomnom vyjadrení, že si nie je vedomý žiadneho disciplinárneho porušenia a že sťažovateľa zastupoval podľa svojho najlepšieho vedomia a svedomia odvolací disciplinárny senát nezistil žiadne pochybnosti o správnosti skutkových zistení prvostupňového senátu, a aj preto si jeho hodnotiace úvahy a závery v celom rozsahu osvojil a v podrobnostiach na ne poukázal.

Odvolací disciplinárny senát posúdením všetkých dôkazných prostriedkov dospel k záveru, že disciplinárne obvinený hrubo porušil povinnosti advokáta uložené mu v citovaných ustanoveniach a preto aj druh a výmeru uloženého trestu senátom prvého stupňa považuje za trest, ktorý prihlíada na spôsob, akým bola porušená povinnosť disciplinárne obvineného advokáta.

Rozhodnutie je redakčne krátené, upravované a doplnené o odkazy na citované ustanovenia pod textom.

Poznámky

1 § 18 ods. 1 zákona o advokácii:

„Advokát je povinný pri výkone advokácie chrániť a presadzovať práva a záujmy klienta a riadiť sa jeho pokynmi. Ak sú pokyny klienta v rozpore so všeobecne záväznými právnymi predpismi, nie je nimi viazaný. O tom klienta vhodným spôsobom poučí.“

§ 18 ods. 2 zákona o advokácii:

„Advokát je povinný pri výkone advokácie postupovať s odbornou starostlivosťou, ktorou sa rozumie, že koná čestne, svedomito, primeraným spôsobom a dôsledne využíva všetky právne prostriedky a uplatňuje v záujme klienta všetko, čo podľa svojho presvedčenia považuje za prospešné. Pritom dbá na účelnosť a hospodárnosť poskytovaných právnych služieb.“

2 § 6 písm. c) Advokátskeho poriadku SAK:

„Advokát je povinný písomne odpovedať na písomné dopyty klienta súvisiace s poskytovaním právnych služieb.“

3 čl. 6 uznesenia č. 2 Predsedníctva SAK:

„Advokát je povinný odovzdať platiacej osobe príjmový doklad o prijatej platbe v hotovosti.“

Právnu vetu a rozhodnutie spracovala
Mgr. Tatiana Frištiková, advokátska koncipientka

POZÝVAME VÁS
NA ZIMNÉ ŠPORTOVÉ STRETNIUTIE
ADVOKÁTOV NA DONOVALOCH
Advokátske klučky

11. - 12. 2. 2016

11. 2. 2016

14.00 hod. **Somárska lúka** – svah Záhradište, Donovaly
* obrovský slalom
* skipas pre súťažiacich

20.00 hod. **Hotel Galileo**

* vyhlásenie výsledkov, priateľské posedenie

12. 2. 2016

11.00 hod. * **Hotel Galileo** * podakovanie účastníkom a rozlúčka

Stretnutie organizuje

Príhlášky a viac info na office@llp.sk, 048 / 412 54 43.

Stravovanie, ubytovanie, dopravu a parkovné si účastníci hradia sami. Ubytovanie za zvýhodnených podmienok v hoteli Galileo je potrebné objednať najneskôr do 15. 1. 2016.

Účastnícky poplatok je 45,- € a zahŕňa skipas na deň súťaže.

Teší sa na Vás Peter Kočíčka a Michaela Bezáková

Občianske združenie LECA sa zameriava na podporu talentovaných detí a mládeže zo sociálne znevýhodnených skupín obyvateľstva SR, bez rozdielu rasového pôvodu, farby pleti, vierovyznania. Pre zaradenie do štipendijného programu o. z. LECA je rozhodujúci talent a zručnosti jednotlivca v danej umeleckej činnosti. Cieľom je podporovať deti dlhodobo, aby dokázali svoj talent a jeho rozvíjanie obhájiť. Štipendisti o. z. LECA sú žiaci základných umeleckých škôl, študenti konzervatórií, vífazi domácich a svetových súťaží, študenti umeleckých odborov na vysokých školách a pod.

O. z. LECA v rámci štipendijného programu poskytuje štipendiá na preplatenie školných poplatkov, pomôcok a potrieb k vykonávaniu umeleckej činnosti, preplatenie nákladov spojených so štúdiom či mimoškolské aktivity, účasť na súťažiach, workshopoch, majstrovských kurzoch a pod.

Poslaním o. z. LECA je pomáhať talentovaným deťom a mládeži, ktorí majú schopnosti, ale bez pomoci nemajú možnosti na ich rozvoj. Jedná sa o deti zo sociálne znevýhodnených rodín, pričom za znevýhodnenie sa považuje akákoľvek podoba sociálnej exklúzie – siroty, polosiroty, deti v opatere iných členov rodiny (starí rodičia a pod.), deti z mnohohodných rodín, rodiny s dlhodobou nezamestnanosťou rodičov, deti invalidných rodičov, deti z rodín žijúcich zo životného minima a pod.

Deti a mládež sú do štipendijného programu LECA Fond zaradené na základe výberových konaní, kde zasadaajú v porote odborní členovia za jednotlivé umelecké odvetvia.

Podpora prebieha vo všetkých umeleckých odvetviach: HUDBA/ SPEV, DRÁMA, TANEC, VÝTVARNÉ UMENIE.

Pre školský rok 2015/2016 je v štipendijnom programe zaradených 53 štipendistov.

Garantmi o.z. LECA sú členovia Umeleckej rady, medzi ktorých patria napríklad: operný spevák Otokar Klein, speváčka a muzikálová herečka Sisa Sklovska, herečka Ida Rapaíčová, herečka a pedagogička Jana Valocká, výtvarník Frank Jalšovský, výtvarníčka Noémi Kolčáková Szakállová, tanečník a choreograf Laco Cmorej a i.

Čestnou členkou je československá herecká legenda Květa Fialová, čestnou členkou bola tiež svetoznáma operná diva Jelena Obrazcovova.

Počas roka o. z. LECA pripravuje a organizuje rôzne aktivity, vďaka ktorým štipendisti dostávajú príležitosť prezentovať svoje zručnosti a talent. Za najvýznamnejšiu aktivitu sa považuje slávnostný benefičný galavečer **Štvorlístok pre talenty**, na ktorom prezentujú širokej verejnosti svoju činnosť, štipendisti dostávajú priestor predviesť svoje zručnosti a talent po boku významných osobností umeleckej scény. Takáto príležitosť pre deti predstavuje veľkú satisfakciu a je pre nich motivujúca v napredovaní a v dosahovaní výborných študijných výsledkov a v rozvoji ich talentu.

Aby sa mohol tento charitatívny projekt naďalej rozvíjať, prijímať ďalšie talentované deti, dávať im príležitosť realizácie a podporovať ich v štúdiu a v rozvoji talentu, k tomu je nevyhnutná pomoc od sponzorov, sympatizantov, ktorí sú ochotní a schopní podať pomocnú ruku.

2. ročník slávnostného benefičného galavečera Štvorlístok pre talenty sa bude konať dňa 19. 2. 2016 v Divadle Nová scéna v Bratislave.

Galaprogram bude premiérovodvysielaný prostredníctvom takmer všetkých regionálnych TV Slovenska a Českej republiky dňa 20. 3. 2016 (nedeľa) o 20:00 hod. Zaštitu nad projektom prevzal prezident ČR Miloš Zeman.

Na podujatí vystúpi množstvo popredných umelcov. Gala-programom budú sprevádzať herci, ktorí stvárnia postavy bohov slovanskej mytológie. Účinkovanie bez nároku na honorár prijali herci Ida Rapaíčová, Ľubo Gregor, Pavel Trávníček, Gabriela Dzuríková, Jana Lieskovská, Romana Dang Van, speváci a hudobníci Robor Grigorov, Kristína, Mária Čírová, Adriana Kohútková, Dalibor Karvay, hudobné teleso Bohémiens, tanečná skupina CreDance a iní. Súčasťou gala-programu bude exkluzívna prehliadka úspešných žien, ktoré projekt podporujú a zhostia sa tejto netradičnej úlohy, kde predvedú modely od renomovaných slovenských návrhárov. Jednou z podporovateľiek projektu je podpredsedníčka Slovenskej advokátskej komory Mgr. Viktória Hellenbart.

Podporiť projekt môžete formou reklamnej participácie na podujatí. Pre bližšie informácie kontaktujte organizáciu e-mailom na adrese: info@lecaproduction.com alebo telefonicky na čísle 0944/076 256.

Podporiť tiež môžete akýmkoľvek finančným darom na **zbierkový účet organizácie 4040365600/3100.**

Ďakujeme.

Slávnostné odhalenie pamätnej tabule v Martine

Turčiansky Svätý Martin vstúpil do historického diania na Slovensku rôznymi spôsobmi a stal sa svedkom prelomových udalostí, ktoré významne ovplyvnili národný a duchovný život.

Ani slovenská advokácia nie je v tomto smere výnimkou. Práve v Martine sídlila komora od roku 1921, v budove postavenej z prostriedkov slovenských advokátov podľa projektu Jána Palkoviča za predsedníctva JUDr. Jána Vanoviča v rokoch 1923 – 1944. Komora v tom čase združovala všetkých advokátov na Slovensku po rozpade Rakúsko-Uhorska, teda po vzniku I. Československej republiky. Dnes sa v budove nachádza Centrum voľného času Kamarát.

Odhalenie tabule na podnet martinského advokáta JUDr. Habláka **20. novembra 2015** tvorilo súčasť sledu podujatí pri príležitosti 25. výročia prijatia zákona o slobodnom výkone advokácie a 140. výročia vzniku advokátskych komôr na území Slovenska. Akt inštalácie bol vzácnou chvíľou pre celú advokátsku obec, ktorej súčasná komora dala na

známosť dôležitý okamih advokátskej minulosti, vzdala hold svojim predchodcom a prejavila im úctu za to, že v zložitom historickom období formovania inštitúcií mladej republiky našli odvahu vybudovať dôstojný stánok na pôsobenie advokácie na Slovensku. Tabuľu odhalil predseda Slovenskej advokátskej komory **JUDr. Ľubomír Hreždovič** (foto 1), ktorý medzi hosťami privítal aj rodinných príslušníkov JUDr. Jána Vanoviča – pravnuka jeho brata Ľudovíta **Ing. Jána Filipa** (foto 2, tretí sprava) a vzdialeného príbuzného, historika a esejistu **Júliusa Vanoviča**.

Na podujatí nasledujúcom bezprostredne po odhalení tabule odznelo viacero príspevkov, ktoré budú v plnom znení uverejnené v dvojčíisle 1–2/2016 Bulletinu slovenskej advokácie. V snahe priblížiť obsah prednesov vyberáme zopár myšlienok.

Prvý zo série príhovorov pripravila **JUDr. Mgr. Martina Gajdošová, PhD.**, prodekanka Právnickej fakulty Trnavskej univerzity a aktívna členka komisie pre históriu advokácie, ktorá pôsobí pri Slovenskej advokátskej komore. Vzhľadom na neprítomnosť autorky príspevok predniesla podpredsedníčka SAK **Mgr. Viktória Hellenbart**. Pripomenula, že po rakúsko-uhorskom vyrovnaní v roku 1867 sa reformou v súdnictve oddelila justícia od administratívy a došlo k uzákoneniu zásady sudcovskej nezávislosti. Novým spôsobom zastavenia advokácie sa stalo zákonné zakotvenie samosprávnych advokátskych komôr. V medzivojnovom období advokácia na Slovensku žila na princípoch právnej úpravy zavedenej ešte v Uhorsku. Na Slovensku v tom čase pôsobili advokátske komory v Bratislave, Banskej Bystrici, Prešove a v Košiciach. Začiatkom roka 1921 sa novourčeným sídlom zlúčených komôr a centrom advokácie na Slovensku s pôsobnosťou pre celé územie Slovenska stal Turčiansky Sv. Martin. Mgr. Hellenbart ukončila príhovor JUDr. Mgr. Gajdošovej, PhD. slovami o duchu advokátskej pospolitosti, ktorý bol odhalením tabule oživený.

JUDr. Peter Kerecman, PhD., predseda komisie pre históriu advokácie a nadšený historik, priblížil vo svojom príhovore vznik komory v Turčianskom Sv. Martine. Dňa 30. decembra 1920 prijala vláda vládne nariadenie, ktorým za sídlo zlúčenej advokátskej komory určila Turčiansky Sv. Martin. Vládne nariadenie zároveň ukládalo všetkým advokátskym komorám fungujúcim v predchádzajúcom období, aby ku dňu nadobudnutia účinnosti nariadenia zastavili svoju činnosť a odovzdali spisy zlúčenej komore. Hoci v roku 1936 bola územná pôsobnosť martinskej komory redukovaná a ostala iba jednou z dvoch advokátskych komôr na Slovensku, v Turčianskom Sv. Martine pôsobila viac ako dvadsať rokov, k jej zrušeniu došlo až v roku 1944 bez následného obnovenia činnosti. O výstavbe reprezentačnej budovy advokátskej komory v Turčianskom Sv. Martine rozhodol Správny výbor advokátskej komory za predsedníctva JUDr. Jána Vanoviča. Súčasťou prezentácie JUDr. Kerecmana, PhD. boli aj dobové fotografie budovy (foto 3). Dňa 25. mája 1945 bolo prijaté nariadenie zákonodarného orgánu, ktoré okrem iného stanovilo, že činnosť Advokátskej komory v Turčianskom Sv. Martine bude vykonávať odo dňa účinnosti nariadenia Advokátska komora v Bratislave do 30. júna 1949. K obnoveniu činnosti Advokátskej komory v Turčianskom Sv. Martine v dôsledku politických zmien nakoniec nikdy nedošlo. V roku 1958 bola advokácia nútená budovu darovať Československému štátu.

Príhovor zástupcu Národného biografického ústavu v Martine **Mgr. Zdenka Ďurišku** predniesla **Mgr. Katarína Marečková**. Príspevok sa zamerával na rodinné zázemie JUDr. Jána Vanoviča (foto 4), na študentské časy, na výkon praxe koncipienta a na advokátsku prax. Vlastnú advokátsku kanceláriu v Martine si otvoril v roku 1886. Bol členom župného výboru, patril k významným činiteľom Slovenskej národnej strany, vystúpil ako obhajca rumunských národovcov súdených v politickom tzv. „Memorandovom procese“, bol aktívnym členom evanjelickej cirkvi augsburského vierovyznania, zúčastnil sa na zakladaní slovenských priemyselných a peňažných podnikov v Martine, angažoval sa vo viacerých martinských národných kultúrnych spolkoch, na jar 1918 sa stal členom výboru Slovenskej národnej rady a po vzniku

4

5

Československa členom Revolučného národného zhromaždenia. Aktívne sa zúčastňoval na stavovskom živote slovenských advokátov. Advokátsku komoru viedol do roku 1934, kedy sa funkcie vzdal pre vysoký vek.

Ako posledný rečník vystúpil v súčasnosti jediný nositeľ priezviska „Vanovič“ z rodinnej vetvy JUDr. Jána Vanoviča pán **Július Vanovič** (foto 5). Predstavil JUDr. Jána Vanoviča ako advokáta, mravnej osobnosti a kresťana. Učil prácou, príkladom, korektnosťou v plnení povinností. Vždy, keď bolo treba hájiť slovenské veci, sa hlásil k slovu, bol známy aj v zahraničí, byť advokátom znamenalo preňho hľadať, nachádzať a brániť pravdu, právo a spravodlivosť. Jeho hrdá postava a vynikajúci zástoj sú a budú navždy späté s menom mesta Martin, s jeho slovenským národným životom a vývojom.

Na záver spomienkovej slávnosti **JUDr. Hreždovič** poďakoval za prednesené vstupy, ktoré priniesli svedectvo o oduševnení a entuziazme, s akým sa dejatelia v prvej polovici 20. storočia zasadzovali za záujmy členov advokátskeho

stavu. Je to veľká inšpirácia do ďalších rokov či desaťročí pre nastupujúce generácie. Dielo dejateľov položilo pevné základy advokácie až do dnešných dní. Slovenská advokácia v súčasnosti čerpá poznatky pre svoju činnosť v minulosti, v ktorej hľadá a rozvíja hodnoty tradične tvoriace jej piliere. Je veľmi dôležité tieto hodnoty si pripomínať a nachádzať v nich poučenie i motiváciu. Advokáti odpradávná presadzujú a bránia práva klientov bez ohľadu na spoločenskú situáciu. Je nepochybné - a svedčí o tom aj história - že okrem odborného aspektu práce boli advokáti vždy aj významnými kultúrnymi a politickými činiteľmi a svoj čas venovali nielen klientom pri zastupovaní, ale aj celému národu. Nech je teda odhalená pamätná tabuľa pripomenutím aktivít advokátskych predchodcov a trvalým odkazom širokej verejnosti o tom, že advokácia má byť na čo hrdá. Poďakoval hosťom, že svojou prítomnosťou umocnili význam tejto udalosti, kolegom za poučné informácie a všetkým prítomným za to, že prejavili osobnú hrdosť na advokátske povolanie.

-km-

Upozornenie

Slovenská advokátska komora sprístupnila pre advokátov a advokátskych koncipientov možnosť podávať žiadosti elektronickou formou prostredníctvom webového sídla komory www.sak.sk. **Možnosť podať elektronickú žiadosť sa zobrazí prihlásenému advokátovi, resp. advokátskemu koncipientovi v časti „Žiadosti a hlásenia“.** Predsedníctvo SAK reflektovalo na možnosť elektronického podávania aj pri žiadostiach, ktorých administrácia je v súčasnosti spojená s úhradou poplatku za administratívnu činnosť komory a rozhodlo, že podanie elektronickej žiadosti bude poplatkovo zvýhodnené v porovnaní so žia-

dosťou podanou riadnou poštou. Pri žiadostiach, ktoré sú aj v súčasnosti spojené s úhradou nákladov za ich administráciu, bude zohľadnené ich **elektronické podanie** cez webové sídlo komory a v týchto prípadoch **bude úhrada nižšia, prípadne niektoré nebudú spoplatnené.**

Upozorňujeme na povinnosť vyplývajúcu z § 28 ods. 2 zákona o advokácii, podľa ktorého je advokát povinný bezodkladne písomne oznámiť komore adresu svojho sídla a každú zmenu sídla, spôsobu výkonu advokácie a iných skutočností požadovaných predpisom komory. Ak v sídle Vašej advokátskej kancelárie (v adrese, IČO, DIČ, IČDPH, telefónnom, faxovom, mobilnom čísle alebo e-maile) nastali zmeny a dosiaľ ste ich neoznámili kancelárii komory, prosíme, aby ste tak urobili **najneskôr do 10. januára 2016. Zmenu môžete oznámiť aj vyznačením prostredníctvom internetovej stránky www.sak.sk v sekcii pre advokátov a koncipientov.**

Konferencia o histórii advokácie 2015

V poradí XII. Konferencia o histórii advokácie sa konala 13. novembra 2015 v Plzni v budove historickej radnice (foto 1), ktorej priečelie zdobia i alegórie práva a spravodlivosti. Konferenciu otvoril **Stanislav Balík**, ktorý konferenciou už tradične ako moderátor i sprevádzal. Emeritná sudkyňa Ústavného súdu Českej republiky, dnes sudkyňa Krajského súdu v Plzni, **Vlasta Formánková** v úvodnom slove a aj neskôr v priebehu konferencie oboznámila účastníkov s históriou mesta a súdnictva v Plzni. Prítomných pozdravili prodekanka Právnickej fakulty ZČU **Petra Jánošíková**, predseda Výboru pre históriu advokácie Českej advokátskej komory **Petr Poledník** a podpredsedníčka Slovenskej advokátskej komory **Viktória Hellenbart**, ktorá zároveň predstavila i publikáciu *Prvé ženy v slovenskej advokácii*, vydanie ktorej podporila i Slovenská advokátska komora. Kniha sa stretla so záujmom účastníkov konferencie a úsmev na ich tvárach vyvolal i bonmot Viktórie Hellenbart, ktorá vyslovila otázku, či nárast počtu žien v advokácii nespôsobí, že o niekoľko desaťročí na jednej z budúcich konferencií o histórii advokácie niektorá z účastníčok konferencie nebude predstavovať knihu s názvom *Poslední muži v advokácii* (foto 2).

Prvým referujúcim bol tradičný účastník konferencií, advokát **Lubomír Činka** z Brna (foto 3), s príspevkom *Historické soudní budovy na území města Plzně a na území soudních okresů v působnosti Krajského soudu v Plzni v období 1850 – 1949 s přihlednutím k současné dislokaci*. V pútavom

referáte doplnenom množstvom dobových aj súčasných pohľad-

níc a fotografií predstavil súdne budovy patriace v minulosti do obvodu tohto krajského súdu. Osobitnú pozornosť venoval výtvarným podobám justície v ich interiéroch. **Viktória Hellenbart** v príspevku *Advokátska prax podľa prvého advokátskeho poriadku (z diela Lajosa Kralíka)* komparovala historické a súčasné prístupy k viacerým otázkam, najmä pokiaľ ide o dobovú právnu úpravu, ktorá vyžadovala pre zápis do zoznamu advokátov získanie titulu doktora práv a zaoberala sa i požiadavkou na obsah koncipientskej praxe na prelome 19. a 20. storočia v Uhorsku a Francúzsku. Predpoludňajší program zavŕšila prezentácia monografie **Martina Ráju** *V čele občanských elit. Advokáti a společnost na Moravě v letech 1869 – 1914*, ktorá sa venuje postaveniu advokáta v sledovanom období v dobovej spoločnosti, popisuje advokáciu v jednotlivých mestách, skúma ich vek, rodinný stav, majetok, opisuje ich advokátske kancelárie, ale aj ich život v spoločnosti, politike, v spolkoch, ponúka témy Advokáti a ich vyznenie v očiach verejnosti; Advokáti a ženy, ale predstavuje aj Moravskú advokátsku komoru a jej prezidentov. Prezentácia tejto monografie bola vhodným oživením programu aj preto, že Martin Rája sa niektorým čiastkovým témam z tejto monografie venoval aj vo svojich príspevkoch

1

2

3

4

5

na predchádzajúcich konferenciách (pozn. – monografiu približujeme v anotácii na s. 61). Konferencia pokračovala jeho príspevkom *Rudolf šlechtic Ott a Eduard Rafael Ulrich, první prezidenti Moravské advokátní komory*.

V popoludňajšom programe vystúpila **Ewa Stawicka**, (foto 4) účastníčka konferencie z Poľska, ktorá predstavila v referáte prednesenom po česky *Poľských advokátov – filozofov, umelcov a spisovateľov*. Venovala sa najmä básnikovi a dramatikovi Franciszekovi Karpinskemu (1741 – 1825), básnikovi Kajetanovi Kozmianovi (1771 – 1856), Anzelmovi Lutwakovi (1877 – 1942), ktorý založil i časopis *Palestra* (1910) a Henrykovi Vogelfangerovi (1904 – 1990), ktorý úspešne pôsobil pred vojnou i v rozhlase (Radio Lvov), či jeho hereckému pôsobeniu vo filmoch. V závere pripomenula osud advokáta Stanislaw Mikkeho (1947 – 2010), ktorý tragicky zahynul pri leteckom nešťastí pri Smolensku. Jej referát si právom vyslúžil dlhotrvajúci potlesk. **Peter Kerecman** predniesol príspevok *Advokáti Davisti: Ján Rob Poničan, Regina Chládková* referát *Zajímavé osudy prvorepublikových právnicků – JUDr. Antonín Klouda. Výtahy z jednotlivých životních etap*, v ktorom sa venovala osudu Antonína Kloudu a jeho synov advokátov. Tento príspevok, hoci už aj na prechádzajúcich konferenciách odzneli príspevky o JUDr. Kloudovi, bol obohatením konferencie, pretože priniesol nové informácie o pôsobení tejto advokátskej rodiny, ktorá zastupovala i JUDr. Beneša a Jana Masaryka. **Antonín Fürst** nazval svoj príspevok *Advokáti a právníci v protinacistickém odboji v Německu* a poodhalil v ňom osudy advokátov v Nemecku, ktorí sa pokúsili prispieť k porážke fašizmu a položili v tomto boji život. Ako uviedol referujúci, tento príspevok bol reakciou na príspevok Rudolfa Manika na jednej z predchádzajúcich konferencií (*Advokáti v hnedom a čiernom*) opisujúcim naopak činnosť advokátov, ktorí fašizmus podporovali. **Rudolf Manik** (foto 5) tentoraz referoval o *Advokátoch v súbojoch a na planši*. Zaoberal sa rozborom trestnosti súboja v predchádzajúcich právnych úpravách, konkrétnymi súbojmi advokátov vo Francúzsku, ale i v Uhorsku (Vladimír Fajnor, Janko Jesenský), pôsobením advokátov v profesionál-

nom športovom šerme v neskorších obdobiach, ale aj zobrazením súboja v niektorých literárnych dielach (Neruda) a filmoch.

Jeden z najúspešnejších referátov konferencie predniesol **Jan Luhan**, ktorý sa zaoberal *Historii branných cvičení středověkých advokátů*. Referát historicky presne, ale i s veselým fejetonistickým nadhľadom predstavil vznik a priebeh tejto aktivity, ktorá sa zrodila v 80. rokoch minulého storočia pod kepienkom potreby precvičovania strelby zo vzduchovky, zdokonaľovaní sa v hode gumovým granátom, ale aj opakovaní si spôsobov ochrany pred zbraňami hromadného ničenia. Prví účastníci týchto cvičení takto počas pracovnej doby – po tom, čo o potrebe tejto činnosti presvedčili predsedu Krajského združenia advokátov a získali jeho súhlas – mohli kolektívne a v prírode pestovať advokátsku spolupatričnosť. Tradícia pretrvala dodnes.

V závere konferencie **Tomáš Friedel** predniesol príspevok *Kárná řízení na stránkách Bulletinu advokacie*, v ktorom skúmal uverejnené disciplinárne rozhodnutia Českej advokátskej komory a sumarizoval ich témy i početnosť. Posledným príspevkom boli slová **Stanislava Balíka** ne tému *Václav Bouček – advokát a spoluautor textu Ústavní listiny z r. 1920*, ktorý priblížil v roku 95. výročia prijatia Ústavy podiel tohto advokáta na jej vzniku a presadení v Revolučnom Národnom zhromaždení.

Podobne ako predchádzajúce konferencie i tohtoročná bola obohacujúcim zážitkom pre jej účastníkov. Je potešujúce, že medzi účastníkmi konferencie pribúdajú noví mladí záujemcovia o históriu advokácie. Účastníci konferencie v jej závere s radosťou prijali pozvanie na nasledujúci ročník konferencie, ktorá sa uskutoční zrejme v Českom Krumlove.

JUDr. Peter Kerecman

Historie branných cvičení středočeských advokátů

Vyberáme z referátu úsmevných spomienok na vznik a priebeh branných cvičení, ktorých tradícia pretrvala dodnes. Na Konferencii o histórii advokácie v Plzni 13. novembra 2015 ho predniesol advokát **JUDr. Jan Luhan**.

Nezasväcenému človeku, ktorý uslyší o „branných cvičeniach středočeských advokátů“ vyvolá tento pojem úsmev na rtech. Bude mať za to, že sa jedná o mistrnou fikciu ve stylu českého génia Jára Cimrmana. Jedná sa ale o naprostou realitu.

Sedemdesátá léta 20. století nevyvolávají obecně nijak příjemné vzpomínky. Byla to doba tvrdé normalizace a vypadalo to, že společenské poměry v naší zemi jsou „zabetonovány“ na dlouhou dobu. Paradoxně v české advokacii to byla doba poměrně příznivá, přicházeli do ní jednak politicky nespolehliví právníci z justice i ze státní správy, jednak mladí a nadšení absolventi právnických fakult. Při tehdejších počtech advokátů (např. v celém Středočeském kraji kolísal počet všech advokátů mezi 55 – 60) se všichni osobně znali, vznikala zde silná kolegiální a přátelská pouta. Příležitostí k setkání bylo ovšem poměrně málo, vídali jsme se hlavně při školeních a schůzích. To bylo zejména pro ty mladší účastníky nedostačující.

Karel Čapek, když psal o českém národu jako o národu zpěvavém, byl přesvědčen, že sklon a chuť ke zpěvu je spojen s kolektivním pracovním výkonem. Položil si řečnickou otázku, zda tak, jako si spolu zpívají tři zedníci na stavbě, si také mohou zpívat tři advokáti (a předpokládal samozřejmě odpověď zápornou). Je vidět, že nezažil ovzduší na nejrůznějších setkáních středočeských advokátů, která byla často doprovázena nejen povídáním o kauzách, vášnivými diskusemi na nejrůznější témata, ale i společným zpěvem. Zejména advokátní koncipienti a mladí advokáti hledali rozšíření možností, jak být spolu.

Jedna příležitost souvisela s politickou situací. V době studené války byl kladen velký důraz na brannou výchovu obyvatelstva. Bylo nutno připravovat se na útok imperialistických sil a školit se v ochraně proti účinkům zbraní hromadného ničení, zvyšovat tělesnou i psychickou odolnost. V továrnách i na úřadech byly ustavovány různé komise pro brannou výchovu. Výjimkou nebylo ani Krajské sdružení advokátů v Praze. Předsedou branné komise středočeského KSA byl JUDr. Vladimír Trnka, advokát advokátního poradny Praha – západ.

Nicméně nápad, jak využít obecný požadavek na brannou připravenost mladého obyvatelstva ČSSR se zrodil v hlavě začínajícího koncipienta JUDr. Bohuslava Sedlatého. Ten sám popisuje zrod branných cvičení takto:

„Jednoho dne jsem s nepopsatelnou trémou vstoupil do kanceláře tehdejšího předsedy Krajského sdružení advokátů Středočeského kraje JUDr. Vladimíra Korbela a přednesl předem připravenou suppliku, jejímž obsahem bylo de facto ukrojit několik dnů volna pro začínající koncipienty nad rámec jejich dovolené. Usedli jsme proti sobě a Dr. Korbel se mi díval, jak měl ve zvyku, na uzel kravaty. „Co mi nesete, mladý muži“, tázal se. S vrcholnou dávkou sebezapření jsem ze sebe začal soukat jednu větu za druhou a překonával čím dál více své rozpaky, jsa si dobře vědom toho, že hovořím jakýmsi umělým jazykem informativního pyjdepe. „Pane doktore, přicházím s takovým nápadem, jak v prvé řadě zlepšit brannou připravenost začínajících koncipientů a zároveň tyto mladé muže, kteří pracují v různých advokátních poradnách, jaksi stmelit. Mám takovou představu, že bychom jednou či dvakrát ročně uspořádali výjezd, nejlépe do hor, s využitím nějakého ubytovacího zařízení a pokračovali v rozvíjení nácvičku a připomenutí si dovedností, které jsme získali v hodinách tělesné výchovy a při vojenské přípravě. Věnovali bychom se nácvičku obrany proti účinkům zbraní hromadného ničení, zdokonaľovali se ve střelbě, hodu granátem a zlepšovali svoji vytrvalost a celkovou tělesnou kondici. K tomu bychom potřebovali nejlépe dva dny volna během šesti měsíců, vyhledání vhodného laciného ubytování bych si vzal na starost sám.“ Dr. Korbel na chvíli sklouzl očima z mé kravaty, zpřímá na mne pohlédl a dlouze se zamyslel. Byl začátek léta, psal se rok 1976 a byli jsme uvyklí na to, že slovní projevy, jejich celkový smysl a význam se mnohdy nedaly poměřovat významem a obsahem jednotlivých slov. Ve mně by se krve nedořezal, obával jsem se nejhorsího, že mne zkrátka s tak drzým a opovázlivým návrhem ten moudrý muž vyhodí z kanceláře. Po chvíli promluvil: „Tuto Vaši myšlenku, pane doktore, podpořím, ale pod jasnou podmínkou, že v případě realizace tohoto nápadu budu písemně informován o režimu účastníků této akce a to co nejpodrobněji, tedy jak toto cvičení proběhlo.“

Zhluboka jsem si oddychl a výsledkem tohoto mého snažení bylo prvé branné cvičení v létě 1976, které mělo základnu v rekreační chatě Čertice, n. p. Mepol Libice nad Cidlinou v Peci pod Sněžkou. Obeslal jsem tehdy všechny koncipienty, avšak pouze JUDr. Aleš Pejchal a JUDr. Jan Matějček vzali pozvánku zcela vážně, na rozdíl od ostatních, kteří se zřejmě domnívali, že se jedná pouze o žert. Prvé branné cvičení se

odehrálo ve znamení indiánského běhu Krkonošemi, které jsme tehdy proběhli během dvou dnů křížem krážem, když pojem běh skutečně vyjadřuje naši tehdejší aktivitu. A den jsme ukončili kde jinde, než v Hospodě na Peci. Závěr této akce již pro mne tak příjemný nebyl, neboť jsem byl povinen po příjezdu domů napsat zprávu k rukám Dr. Korbela, která zněla přibližně takto:

7.30 budiček, 8.00 – 8.30 snídaně, 9.00 – 10.30 hod granátem na cíl, 11.00 – 12.00 běh na jeden kilometr se zátěží, 12.30 – 13.30 oběd, 13.30 – 15.00 odpočinek, 15.30 – 17.00 obrana proti zbraním hromadného ničení – zbraně chemické, 18.00 – 19.00 večeře, 19.00 – 22.00 osobní volno, 22.00 večerka.

Tak toto byl počátek tzv. branných cvičení, které ovšem velmi záhy ztratily tento svůj, byť naoko, formální ráz.“

Když vešly tyto příznivé okolnosti ve známost, bylo jasné, že z branných cvičení se může stát dobrá tradice. Příští roky byla již účast větší, zájem měli nejen koncipienti, ale také mladí advokáti. Komise pro brannou výchovu se stala oficiálním organizátorem těchto akcí, několika prvních ročníků se osobně zúčastňoval a výboru za průběh odpovídal JUDr. Trnka. Jeho fyzická výkonnost i v poměrně pokročilém věku byla předmětem obdivu všech mladších účastníků. První branná cvičení byla přísně segregovaná – mužská část jezdila na cvičení pod vedením dr. Trnky, ženská část pod vedením JUDr. Lilky Horné z AP Kladno, členky branné komise. Aby bylo učiněno zadost oficiálnímu poslání branných cvičení, byla na programu vždy také nějaká přednáška o zbraních hromadného ničení atd. a také disciplíny jako hod gumovým granátem nebo střelba ze vzduchovky. Hlavní náplní však byla ve dne turistika v krásných lokalitách a večer společné posezení v hospodě. Branná cvičení se uskutečňovala obvykle na přelomu léta a podzimu (v září a na počátku října). Protože zájem byl neúměrně veliký, limitovalo vedení KSA účast věkově – zpočátku se jednalo pouze o akci pro koncipienty. Když tito složili advokátní zkoušky a byli jmenováni advokáty, prosadili, že branná cvičení budou pro koncipienty a mladé advokáty do 3 let od jmenování. Jak šel život dál, prodloužil se nárok na koncipienty a mladé advokáty do 5 let od jmenování a později do 10 let od jmenování. Neoficiálně se pak říkalo, že branná cvičení je určeno pouze pro koncipienty a mladé advokáty do 50 let od jmenování.

Památne a pro další budoucnost významné bylo branné cvičení na podzim 1979 (?) v Jetřichovicích v Českosaském Švýcarsku (4A). Vzpomínka autora: „Ubytování jsme byli v chatě, vypůjčené od KSA Ústí nad Labem. Objekt nám předávala paní správčová a jeden z účastníků projevil přání bydlet úplně nahoře ve věžičce. „To byste musel být holub, pane doktore“, reagovala správčová. „To také jsem“, šokoval ji žadatel JUDr. Josef Holub. Předseda KSA JUDr. Vladimír Korběl si chtěl osobně zkontrolovat, zda účastníci na tom branném cvičení skutečně jsou, jestli to není jen rafinovaný způsob, jak se vyhnout pracovním povinnostem. Rozhodl se proto, že provede neohlášenou přepadovou kontrolu a navštíví nás. V době, kdy přijel, našel chatu zamčenou a nikde nikdo. Sedl si proto do hostince poblíž chaty a čekal, zda se přece jen někdo neobje-

ví. Oddával se chmurným myšlenkám na své podřízené. Přijel pouze Jiří Brátka, advokát z Brandýsa nad Labem, který dorazil na branné cvičení o den později. Sedl si k šéfovi a snažil se jeho obavy rozptýlit, avšak s nevelkým efektem.

V tutéž dobu nastal názorový spor mezi skupinou účastníků branného cvičení, která byla v Děčínských stěnách, několik kilometrů od chaty. Nabízely se dvě cesty k návratu a účastníci se nemohli shodnout, která je kratší. Mluvčím jedné skupiny byl JUDr. Stanislav Řemínek, jméno vůdce druhé již upadlo v zapomnění. Rezultovala z toho zajímavá sázka, že totiž obě skupiny vyrazí po té dle jejich názoru lepší trase a ti, kteří dorazí dříve, mohou v hospodě v Jetřichovicích pít pivo na účet té druhé party až do jejího příchodu. Tato sázka měla pochopitelně velmi motivující účinky na rychlost pohybu obou skupin. A tak se stalo, že se do hostince přirtila skupina evidentně zpcených a uhoněných advokátů a koncipientů, pozdravila se s šokovaným předsedou Dr. Korbelem a rychle si objednala pivo. Po několika minutách dorazila stejně uhoněná druhá skupina. Pro JUDr. Korbela to bylo neuvěřitelné, jak vážně berou jeho lidi tu brannou výchovu. Musím ještě dodat, že druhý den účastníky rozvozil služebním autem pěkně daleko od Jetřichovic, aby se patřičně vyřádili a pochodovali domů. Branná cvičení měla od té doby zelenou. Navíc se naše sdružení mohlo touto brannou činností pochlubit i před ostatními sdruženími a představiteli veřejné moci (samozřejmě bez zdůrazňování podrobností).“

Po několika letech vystřídal JUDr. Trnku ve vedení Komise pro brannou výchovu Jiří Brátka, který od té doby organizuje branná cvičení až do současnosti, a to zejména za pomoci paní Jitky Pourové, někdejší vedoucí kanceláře advokátní poradny v Brandýse nad Labem. Již poměrně brzy se začala vedle podzimních branných cvičení pořádat také cvičení zimní (první doložené v roce 1980 v Rokytnici nad Jizerou). Ta se uskutečňují většinou na přelomu února a března a znamenají pro účastníky i příležitost klyžování.

Branná cvičení v éře KSA se konala pouze v pracovních dnech – pondělí až pátek, nikdy o víkendech. Pobyť byl hrazen KSA, účastníci po návratu vypisovali „cesťáky“. Teprve kapitalismus znamenal přesun převážně do dnů pracovního volna a za své.

Někteří měli obavu, zda v nových podmínkách po privatizaci advokacie v roce 1990 bude možnost a ochota v krásné tradici branných cvičení pokračovat, avšak obavy se brzy rozptýlily. První „soukromé“ branné cvičení se uskutečnilo hned v září 1990 na Libíně poblíž Prachatic. Na témže místě proběhlo hned na přelomu ledna a února 1991 také první „soukromé“ cvičení zimní. Po sametové revoluci dokonce značně stoupl počet zájemců. Počet účastníků letních branných cvičení je 30 – 40, u zimních trochu méně (20 – 30). Za zmínku stojí, že Jiří Brátka zůstal organizátorem branných cvičení i v období, kdy nebyl v advokacii, ale stal se na dobu 10 let (1998 – 2008) státním zástupcem.

Od prvního branného cvičení uplyne tedy příští rok 40 let. Celkový počet dosavadních branných cvičení dosáhl neuvěřitelného čísla 70. Tradice je úctyhodná, zúčastňují se i ti, kteří v dobách počátků ještě nebyli na světě. V roce 2015 se

uskutečnilo (aniž si to účastníci uvědomili) již padesáté branné cvičení v podmínkách soukromé advokacie. Když už jsme u statistiky, konstatuju, že za celá léta došlo přes náročný program jen k několika málo zraněním, vesměs při zimních cvičeních (zlomená ruka Dr. Řemínka 1991, Dr. Čáповé 2011, pohmožděný prst Dr. Kryma při zadržování ujíždějícího auta v roce 2000 (viz 20P přehledu).

Je třeba zmínit, že branná cvičení zasáhla ve svých důsledcích také do chodu a tvorby ústavních institucí ČR. V roce 2003 navrhl prezident republiky na uvolněné místo ústavního soudce JUDr. Aleše Pejchala, významného (původně středočeského) advokáta, dnes soudce Evropského soudu pro lidská práva. V době před projednáváním návrhu v Senátu rozeslali známý aktivista John Bok s publicistou Přemyslem Vachalovským všem senátorům pamflet, v němž byl kandidát nařčen, že byl před r. 1989 členem Lidových milicí. Dr. Pejchal to kategoricky popřel, ale senátory to ovlivnilo a jmenování ústavním soudcem v Senátu neprošlo. Jak se později ukázalo, čerpali pánové svou informací o členství JUDr. Pejchala v LM ze zjištění, že se před listopadem 1989 opakovaně zúčastňoval branných cvičení...

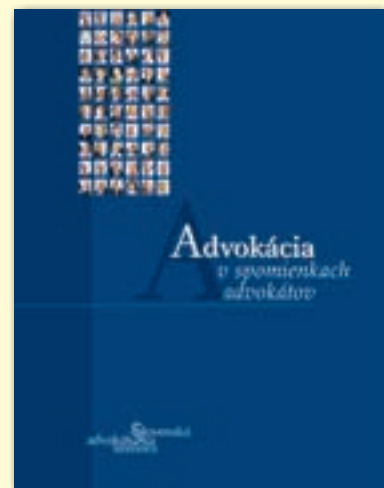
Na branné cvičení dostávají účastníci pozvánku cca jeden až dva měsíce předem, většinou současně s přihlášením platí zálohu na ubytování. Pokud pak nepřijedou, připadají tyto částky do „sponzorského měšce“ a jejich přátelé pak věnují nepřítomným vděčnou vzpomínku při konzumaci občerstvení.

V epoše soukromé advokacie přijíždějí účastníci na branné cvičení většinou ve čtvrtek odpoledne nebo večer a setravávají podle svých možností až do neděle. Někteří přijíždějí jen na část cvičení. Existuje soupis branných cvičení, který samozřejmě není zcela kompletní, protože zejména v počátcích nikdo netušil, o jak historickou událost se jedná. Navíc, jak se zdá, probíhala cvičení v režimu přísného utajení, protože v diářích několika účastníků je u příslušných termínů poznámka „branné cvičení“, avšak obvykle bez specifikace místa konání.

Branná cvičení jsou zachycena také v krásných fotografiích, z fotografií je třeba zmínit zejména JUDr. Miloše Bláhu a MUDr. Zbyňka Kubálka. Ten patří téměř od počátku k „inventáři“ a je neodmyslitelnou součástí těchto akcí, ačkoliv není advokátem, ale zubním lékařem. Jeho otec, JUDr. Zdeněk Kubálek, advokát v Mělníku, byl po dlouhá léta předsdou odborů středočeského KSA a na řadu akcí synka bral s sebou, takže Zbyněk měl od dětství v advokacii spoustu dobrých přátel.

Pokud byl na začátku zmíněn společný zpěv, k tomu je nutný také hudební doprovod. I zde za všechny jmenuji několik hudebníků, kteří se už řadu let starali a starají o doprovod a dobrou zábavu: JUDr. Stanislav Řemínek, JUDr. Vladimír Rybář (kytara), JUDr. Marek Nespala (baskytara), JUDr. Miroslav Ďoubal (trubka).

JUDr. Jan Luhan

Advokácia v spomienkach advokátov

Predsedsníctvo SAK dáva do pozornosti všetkým advokátom, že v knižnici komory sú k dispozícii posledné výtlačky **reprezentatívnej veľkoformátovej publikácie v tvrdej väzbe**, ktorá na vyše 300 stranách formou rozhovorov s kolegami advokátmi mapuje dianie v advokácii v časovom horizonte od začiatku 70. rokov minulého storočia až po dnešok.

Zvýhodnená cena pre advokátov 10 eur

Kontakt: PhDr. Ondrišová, tel.: 0903 600 805, ondrisova@sak.sk

Polští advokáti – filosofové, umělci, spisovatelé

Na Konferencii o historii advokacie v Plzni **Ewa Stawicka** připomenula ve svojem příspěvku polských advokátov, ktorí sa stali umelcami.

Mnoho profesionálnych poľských advokátov vstúpilo do histórie ako významní spisovatelia, hudbníci, malíři, herci a fotografové. Již v 16. století dva velcí spisovatelé: Jan Kochanowsky a Mikolaj Rej působili v postavení právních zástupců. V pozdějších dobách bylo více a více advokátů, kteří se stali umělci. Chtěl bych předložit stručné životopisy několika právníků, kteří jsou zvláště důležití v historii polské kultury.

Franciszek Karpinsky (1741 – 1825)

Absolvent jezuitské koleje v městě Stanislawon. Jeden z prvních doktorů filosofie na akademii Lvov. Krátce po maturitě byl povolán do advokacie. Podle historických pramenů jeho popularita jako právníka byla příčinou závislosti jeho profesionálních kolegů.

Tento muž se proslavil jako autor veršů, včetně slavné bukolické básně Laura a Filon. Jedna z populárních melodií zpívanou s textem Laura a Filon Chopin vložil jako téma ve hře: Fantasie na polské témata.

Karpinsky napsal také komedie (nájemné), tragédie (Boleslav třetí), autobiografie (historie mých časů s nimiž jsem žil) a především náboženské hymny a koledy, z nichž některé zůstávají velmi populární až do dnešních dnů (Bůh se narodil, Když ráno začíná svítat)

Kajetan Kozmian (1771 – 1856)

Narodil se do rodiny advokáta z Lublinu. Studoval v Lublinu a v Zámosča prošel pětiletou praxí koncipienta. Jeho Paměti podávají jasný popis jeho doby a jeho života. Když ukončil svou práci jako právník, usadil se na rodinném statku. Během Kosciuskova povstání proti Rusům (1792) působil jako sekretář jednoho ze správních orgánů povstání. Později, v roce 1812 byl tajemníkem generální rady generální konfederace polského království - státu, který jmenoval Napoleon s cílem obnovit polské království. Poté, co království bylo prohlášeno, pracoval v ministerstvu mezinárodních vztahů.

Byl kritický k myšlenkám polského romantismu a jeho hlavního protagonisty Adama Mickiewicze. Byl blízkým přítelem Fryderyka Chopina. Psal básně, krátké povídky a politické eseje a literární kritiky.

Alojzy Felinsky (1771 – 1820)

Narodil se v Lucku. Byl absolvent konzervatoře v oboru klavír v Lublinu. Poté praktikoval v advokacii. Zúčastnil se Kosciuskova povstání jako člen sekretariátu diktátora. V dobách

velkého sejmů, (který se konal v roce 1792 a přijal ústavu – první psanou ústavu v Evropě) Felinsky napsal také mnoho politických esejů. Byl také autorem slavného dramatu Barbara Radziwillowna stejně jako velmi populární polské hymny: Bože, který ochraňuje Polsko. Tento hymnus, který se v roce 1918 vzal v úvahu jako potencionální národní hymna nezávislého Polska nakonec nebyl vybrán. Dnes se zpívá při oficiálních slavnostních obřadech. Během komunismu bylo její provedení, a to i v kostelech, považováno orgány za nelegální projev vlasteneckého cítění.

Anzelm Lutwak (1877 – 1942)

Narodil se v Kolonii. Chodil do školy v Krakově a absolvoval práva na Jagellonské univerzitě, kde také získal doktorát. Mnoho z jeho deníků a článků bylo publikováno ve vídeňském deníku Welt. V roce 1910 založil deník Palestra. Od roku 1924 do roku 1939 byl redaktorem Hlasy zákonů, prvotřídního právního časopisu. V roce 1942 byl zabit při holocaustu ve Lvově.

Zygmunt Hofmokl-Ostrowski (1873– 1963)

Narodil se do rodiny soudce nejvyššího soudu ve Vídni. Vystudoval práva na univerzitě ve Lvově, kde získal doktorát práv. Byl redaktorem polské jazykové verze rekouské sbírky zákonů. V roce 1904 začal působit jako obhájce ve Vídni, brzy získal uznání mezi místními profesními kruhy. Během první světové války byl důstojníkem v rakouském dělostřelctvu v letech 1918 – 1920 byl kapitánem v polské armádě. Krátce pracoval na ministerstvu války a později si otevřel praxi advokáta ve Varšavě. Brzy si získal celosvětovou proslulost jako obhájce, který střílel na svědka u soudu. Namířil tak, aby neublížil svědkovi. Je třeba připomenout že svědek byl nižší armádní důstojnost. Soud potrestal obhájce týdním vězením. Byl autorem velmi populárního předválečného komentáře trestního zákoníku. Během druhé světové války byl vězněn. Také později, ve stalinském období byl zadržen. Podařilo se mu dostat na svobodu a obnovit praxi. Znovu se stal legendárním obhájcem. Napsal asi 30 knih. Například román nazvaný : Výstřely u soudu. Jeho ostrý jazyk a dobrý smysl pro humor z něj dělají jednoho z nejprodávanějších autorů. Nechal vztyčit pomník advokáta poblíž vily v Milánkách , který byl bohužel za německé okupace zničen a nedochoval se.

Henryk Vogelfanger (1904 – 1990)

Narodil sa ve Lvov, kde chodil do školy a vystudoval práva. V roku 1932 získal doktorát a v roku 1935 bol povolán do advokacie. V roku 1933 sa začal objavovať v rozhlasovom seriáli Veselá lvovská vlna v komickom duu s hercom a moderátorom rádia Kazimierzem Wajdou. Jejich role jim priniesla obrovskou popularitu. Veselá vlna Lvov sa stala najobľúbenejším poředom v Poľsku pred vojnou a jedným z najpopulárnejších poľských rozhlasových vysílání v celej jeho histórii s viac než šesť milióny oddaných poslucháčů. Každou nedelň večer v deväť hodín boli poľské ulice prázdne, pretože sa ľudia schromážďili doma aby naladili poľské rádio Lvov. Vogelfanger a Wajda sa tiež objavili ako herci vo troch filmových komediách. V roku 1939 sa obaja podarilo dostať na západ a brzo začali sloužiť ako baviči v poľskej migračnej armáde vo Francii, Veľkej Británii a na západnej frontě. Po vojne zostal na západě a učil Latinu a základy ústavného práva. Pozdeji prevzal jméno Barker. V roku 1989 sa vrátil do Poľska a zemrel ve Varšave v roku 1990.

Stanislaw Mikke (1947 – 2010)

Vystudoval práva na varšavské univerzite. Profesionálny dráhu spojil s Varšavou, predtím ale pracoval ako právnik v úrade prokurátora v Čenstochově. Od roku 1980 pracoval ako právnik ve Varšavě. Byl také aktivní v advokácii. Byl členem okresní advokátní komory ve Varšavě, kde vedl školení pro koncipienty. V období 1993 - 2010 byl šéfredaktorem měsíčníku Palestra. V roce 2008 byl iniciátorem a spoluautorem výstavy a alba právníků polské vlasti. Podílel se na odhalení zločinů v Katyni. Zúčastnil se prací na exhumaci obětí masakru v Katyni, Charkově, Mednoye a Bykowni. Výsledkem těchto prací byly dvě knihy, včetně: *Odpočívej statečný ... v Katyni, Mednoye a Charkově*. Druhé, rozšířené vydání vyšlo devátého dubna 2010. První kopie s sebou vzal do letadla. Kromě toho vydal knihy: *Dokud žiji, nepřijde, Sladké citrony*, stejně jako stovky fejetonů na téma právní a sociální, stejně jako řadu povídek. Zemřel 10. dubna 2010 při polské havárii Tu-154 Smolensk při cestě na 70. výročí katyňského masakru.

Multilaterálny hospitačný program v Nemecku

Nemecká nadácia pre medzinárodnú právnu spoluprácu,
Nemecká spolková advokátska komora
a Nemecké združenie advokátov

organizujú aj v roku 2016 stáž v termíne
22. augusta – 1. októbra 2016

prednostne pre mladých advokátov, príp. pre koncipientov v poslednom roku koncipientskej praxe. Podmienkou účasti je viacročná odborná prax, **vek do 35 rokov a výborná znalosť nemčiny slovom aj písomom**. Ťažiskom záujmu účastníkov hospitácie by malo byť občianske a obchodné právo.

Z hospitačného programu sú vylúčení záujemcovia pracujúci v nemeckých advokátskych kanceláriách na Slovensku, t. j. v kanceláriách, ktoré vznikli ako pobočka/zastúpenie nemeckej kancelárie, a/alebo ktoré majú meno nemeckej advokátskej kancelárie. Vylúka sa vzťahuje aj na záujemcov pracujúcich v advokátskej kancelárii, ktorá má pracoviská v Nemecku, resp. záujemcov pracujúcich v advokátskej kancelárii, ktorá vystupuje ako partner konkrétnej nemeckej advokátskej kancelárie v rámci dohodnutej intenzívnej spolupráce.

Organizátor hradí náklady spojené so stravovaním a ubytovaním počas úvodného seminára v Königswinter, cestovné náklady z miesta konania úvodného seminára do miesta sídla konkrétnej advokátskej kancelárie a späť, náklady na ubytovanie počas hospitácie a vreckové vo výške 550 eur, ako aj poistenie liečebných nákladov v prípade akútneho ochorenia. Ostatné náklady si účastníci hradia sami.

Zájemcovia spĺňajúci uvedené podmienky sa môžu prihlásiť písomne najneskôr do **10. februára 2016** na adresu Slovenskej advokátskej komory, Kolárska 4, 813 42 Bratislava, príp. mareckova@sak.sk s poznámkou „Prihláška na stáž v Nemecku“.

K žiadosti o zaradenie do výberového konania pripojte, prosím, **životopis a motivačný list v slovenskom aj v nemeckom jazyku. Termín výberového konania bude prihláseným záujemcom včas oznámený.**

Podrobnejšie informácie: ww.sak.sk v časti „Správy“ alebo Odbor medzinárodných vzťahov kancelárie komory:

Mgr. Katarína Marečková, 02/20422728, mareckova@sak.sk; **Mgr. Júlia Dernerová**, 02/20422744, dernerova@sak.sk

Z DISCIPLINÁRNYCH ROZHODNUTÍ ČAK

Povinnosť advokáta vydať klientovi doklady po skončení zastupovania

Je disciplinárnym previnením advokáta, ak advokát bývalému klientovi nevydá doklady a navyše, časť dokladov vydá inej osobe.

*Rozhodnutie disciplinárneho senátu disciplinárnej komisie
Českej advokátskej komory z 28. februára 2014, sp. zn. K 66/2013¹*

Dotknuté ustanovenia:

- § 16 ods. 1 a 2, § 1, § 21 ods. 1 zák. č. 85/1996 Sb., o advokácii
- čl. 4 ods. 1, čl. 9 ods. 4 uznesenia predstavenstva Českej advokátskej komory č. 1/1997 Vestníka zo dňa 31. 10. 1996, ktorým sa stanovujú pravidlá profesionálnej etiky a pravidlá súťaže advokátov Českej republiky (etický kódex) v platnom znení (ďalej len „Pravidlá profesionálnej etiky“)
- **obdobné ustanovenia slovenských právnych predpisov:** § 18 ods. 2,² ods. 3³ a § 23 ods. 1⁴ zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii v platnom znení, § 13⁵ Advokátskeho poriadku SAK zo dňa 15. 6. 2013

Disciplinárny senát uznal disciplinárne obvineného advokáta za vinného z disciplinárneho previnenia, ktorého sa dopustil

tým, že

po tom, čo v presne nezistený deň, a to najneskôr dňa 22. 11. 2010, uzatvoril s obchodnou spoločnosťou V., s. r. o., zmluvu o poskytovaní právnych služieb vo veciach týkajúcich sa konania vedeného na krajskom súde a exekučného konania na okresnom súde. V súvislosti s tým prevzal od obchodnej spoločnosti V., s. r. o. doklady vzťahujúce sa k týmto konaniam a následne ako právny zástupca tejto spoločnosti preberal doklady, ktoré z prejednávania týchto vecí vznikli, po tom, čo v presne nezistený deň, najneskôr dňa 30. 8. 2012, obchodná spoločnosť s ním ukončila zmluvu o poskytovaní právnych služieb a listom jej nového právneho zástupcu zo dňa 3. 9. 2012, doručeným mu dňa 11. 10. 2012, ho požiadala o vydanie všetkých vo veci významných písomností. Disciplinárne obvinený tejto žiadosti najmenej

do 7. 1. 2013 nevyhovel, pričom časť požadovaných písomností vydal osobe R. V. bez toho, aby mal k tomu od spoločnosti V., s. r. o. pokyn a bez toho, aby ho táto spoločnosť zbavila povinnosti mlčanlivosti,

teda

- nechránil práva a oprávnené záujmy klienta a neriadil sa jeho pokynmi,
- pri výkone advokácie nekonal čestne a svedomito
- pri výkone advokácie nepostupoval tak, aby neznižoval dôstojnosť advokátskeho stavu, keď za tým účelom nedodržiaval pravidlá profesionálnej etiky ukladajúce mu
 - povinnosť všeobecne poctivým, čestným a slušným správaním prispievať k dôstojnosti a vážnosti advokátskeho stavu,
 - povinnosť pri ukončení poskytovania právnych služieb klientovi na jeho žiadosť vydať bez zbytočného odkladu všetky pre vec významné písomnosti, ktoré mu klient zveril alebo ktoré z prejednávania vecí vznikli,
 - povinnosť o svojich úkonoch pre klienta viesť primerané záznamy, ktorých obsah na požiadanie klientovi poskytne s úplným vysvetlením,

čím porušil

§ 16 ods. 1 a 2⁶ a § 17⁷ a § 21 ods. 1⁸ zákona o advokácii v spojení s čl. 4 ods. 1⁹ a čl. 9 ods. 4¹⁰ Pravidiel profesionálnej etiky.

Podľa § 32 ods. 3 písm. c) zákona o advokácii disciplinárne obvinenému za to bolo uložené disciplinárne opatrenie – pokuta vo výške **20 000 Kč**.

OBJEDNÁVKA

Bulletinu slovenskej advokácie na rok 2016

Odberateľ:

IČO:

DIČ:

IČ DPH:

Číslo účtu:

Adresa, na ktorú majú byť posielané výtlačky:

Závazne si objednávame výtlačkov *Bulletinu slovenskej advokácie* v roku 2016 (vyjde 10 fyzických čísel). Súhlasíme s podmienkami odberu uvedenými na tejto objednávke.

Vybavuje:

Telefón:

E-mail:

Dátum:

Podpis:

Vyplnenú objednávku odošlite na adresu:

Slovenská advokátska komora, Kolárska 4, 813 42 Bratislava
alebo odmailujte na darina.stracinova@sak.sk

Podmienky odberu:

1. Ročné predplatné 50 eur + 20 % DPH **spolu 60 eur s DPH** (vrátane poštovného a balného) je za 10 fyzických čísel. (Vyjde 12 čísel, z toho dve budú dvojčísla.)
2. Objednávka sa nevzťahuje na čísla, ktoré už vyšli pred jej doručením. Predplatné sa v takomto prípade zodpovedajúco znižuje.
3. Na základe tejto objednávky Slovenská advokátska komora (SAK) vystaví odberateľovi faktúru na predplatné.
4. Bulletin bude odberateľovi odoslaný až po uhradení predplatného vo fakturovanej výške.
5. Výtlačky budú odosielané na adresu uvedenú na objednávke. Jej zmenu musí odberateľ oznámiť písomne. Za zásielky nedoručené z dôvodu nepresnej adresy SAK neposkytuje náhradu.
6. Odber prípadných mimoriadnych čísel, ako aj čísel, ktoré vyšli do dátumu doručenia objednávky, **je možné dohodnúť individuálne.**

Objednávka sa nevzťahuje na advokátov zapísaných v zozname SAK, ktorým je Bulletin doručovaný bezplatne.

Disciplinárne obvinenému advokátovi bola súčasne uložená povinnosť zaplatiť na účet Českej advokátskej komory náhradu nákladov konania vo výške 3 000 Kč.

Z odôvodnenia:

Disciplinárny žalobca podal proti disciplinárne obvinenému disciplinárnu žalobu pre skutok uvedený vo výrokovvej časti tohto rozhodnutia.

Disciplinárny senát na základe vykonaného dokazovania dospel k nasledovným skutkovým a právnym záverom:

Platobným rozkazom krajského súdu, ktorý nadobudol právoplatnosť dňa 28. 5. 2010, bola obchodnej spoločnosti V., s. r. o. uložená povinnosť zaplatiť inej obchodnej spoločnosti čiastku 6 554 741 Kč s príslušenstvom. Uznesením okresného súdu zo dňa 20. 7. 2010 bola nariadená exekúcia na majetok spoločnosti V., s. r. o. na vymoženie vyššie uvedenej čiastky.

Zo sťažnosti sťažovateľa S. V., ktorý bol v uvedenej dobe konateľom spoločnosti V., s. r. o., zo dňa 7. 1. 2013, doručenej ČAK 23. 1. 2013, vyplýva, že sa sťažovateľ v presne nezistený deň, najneskôr však dňa 22. 11. 2010, obrátil na disciplinárne obvineného so žiadosťou o podniknutie právnych krokov s cieľom zrušenia súdom uloženej povinnosti a zastavenia exekučného konania, keďže podľa jeho názoru uvedený platobný rozkaz nebol spoločnosti riadne doručený, a preto jej nevznikla povinnosť zaplatiť uvedenú čiastku. Disciplinárne obvinený splnomocnenie na zastupovanie tejto spoločnosti prijal.

V súvislosti s prevzatím právneho zastupovania tejto spoločnosti disciplinárne obvinený prevzal od sťažovateľa doklady súvisiace s vyššie uvedeným prípadom a podnikol následne právne kroky, najmä podal krajskému súdu žalobu na obnovu konania, žiadosť o odklad exekúcie a ďalšie. Disciplinárne obvinený nepopieral, že v súvislosti s prejednaním týchto vecí vznikli ďalšie doklady, ktoré mu ako právnemu zástupcovi sťažovateľa boli doručené.

Sťažovateľ nebol spokojný s kvalitou poskytovaných právnych služieb disciplinárne obvineným, a preto s ním v presne nezistený deň, najneskôr však dňa 30. 8. 2012, ukončil zmluvu o poskytovaní právnych služieb.

Dňa 30. 8. 2012 splnomocnila spoločnosť V., s. r. o. inú advokátsku kanceláriu na zastupovanie v týchto právnych veciach. Listom zo dňa 3. 9. 2012 oznámil nový právny zástupca spoločnosti disciplinárne obvinenému, že prevzal právne zastupovanie tejto spoločnosti a zároveň ho požiadal o protokolárne odovzdanie všetkej spisovej dokumentácie, týkajúcej sa tejto spoločnosti. V tomto liste uviedol, že nakoľko vec neznesie odklad a ide o opakovanú výzvu, žiada o bezodkladné oznámenie možných termínov, kedy by si mohol v sídle advokátskej kancelárie disciplinárne obvineného doklady prevziať. Tento list disciplinárne obvinený prevzal dňa 11. 10. 2012.

Disciplinárne obvinený na výzvu nereagoval a spisovú dokumentáciu novému právemu zástupcovi spoločnosti V., s. r. o. prinajmenšom do 7. 1. 2013 (dátum spísania sťažnosti) nevydal. Následne potom časť tejto dokumentácie

odovzdal osobe R. V. bez toho, aby mal k tomu od spoločnosti V., s r. o. pokyn a bez toho, aby ho táto spoločnosť zbavila povinnosti mlčanlivosti.

Disciplinárne obvinený sa k sťažnosti vyjadril listom zo dňa 27. 2. 2013, doručeným ČAK dňa 28. 2. 2013, v ktorom okrem iného uviedol, že so sťažovateľom ako konateľom klienta komunikoval prevažne telefonicky a osobne. Ďalej uviedol, že spisovú dokumentáciu novému právnenému zástupcovi ihneď neodovzdal z dôvodu sťahovania svojej kancelárie do nových priestorov v čas, keď mal spisy v úschove na inej adrese. Po tom, čo mu klient vypovedal plnú moc, časť dokumentácie odovzdal sťažovateľovi a časť osobe R. V.

Na otázky členov disciplinárneho senátu disciplinárne obvinený reagoval tak, že si je vedomý svojho pochybenia a oneskoreného odovzdania dokumentácie novému právnenému zástupcovi, ktoré zdôvodnil problémami pri sťahovaní kancelárie. Na ďalšie otázky odpovedal, že sa sťahoval v priebehu jari 2012, pričom výzva mu bola doručená v auguste a opakovane v septembri 2012 s tým, že v tejto dobe bol na dovolenke a dokumentáciu odovzdal po tom, čo sa vrátil. Na otázku, prečo časť dokumentácie odovzdal dcére konateľa spoločnosti – R. V., odpovedal, že práve cez túto osobu prebiehala komunikácia s klientom. K otázke, či si je vedomý toho, že mal dokumentáciu odovzdať novému právnenému zástupcovi, uviedol, že si je toho vedomý a že je to jeho pochybenie.

Na základe všetkých týchto skutočností disciplinárny senát uzavrel, že disciplinárne obvinený, hoci si bol vedomý povinností advokáta pri ukončení právneho zastupovania, dokumentáciu klienta riadne a včas novému právnenému zástupcovi klienta neodovzdal, čím porušil svoje zákonné a stanovské povinnosti advokáta. Keďže disciplinárne obvinený vo svojich vyjadreniach sám pripustil, že pri odovzdávaní dokumentácie pochybil, mal disciplinárny senát za preukázané i v kontexte ďalších dôkazov, že skutky, ktoré boli disciplinárne obvinenému kladené za vinu, sa stali tak, ako sú popísané v disciplinárnej žalobe.

Pokiaľ ide o výšku sankcie za disciplinárne previnenie, ako ju navrhol disciplinárny žalobca (teda pokutu vo výške 20 000 Kč), považoval ju disciplinárny senát vzhľadom na závažnosť disciplinárneho previnenia a vzhľadom na osobné a majetkové pomery disciplinárne obvineného za úplne primeranú.

Rozhodnutie je redakčne krátené, upravované a doplnené o odkazy na citované ustanovenia pod textom

Poznámky

1 preložené a spracované podľa Syka, J.: **Z kárné praxe**. In: Bulletin advokacie, č. 5/2015, s. 66 – 67

2 § 18 ods. 2 slovenského zákona o advokácii:

„Advokát je povinný pri výkone advokácie postupovať s odbornou starostlivosťou, ktorou sa rozumie, že koná čestne, svedomito, primeraným spôsobom a dôsledne využíva všetky právne prostriedky a uplatňuje v záujme klienta všetko, čo podľa svojho presvedčenia považuje za prospešné.

Pritom dbá na účelnosť a hospodárnosť poskytovaných právnych služieb.“

3 § 18 ods. 3 slovenského zákona o advokácii:

„Advokát postupuje pri výkone advokácie tak, aby neznižoval dôstojnosť advokátskeho stavu. V záujme toho je povinný dodržiavať pravidlá profesijnej etiky a iné pravidlá, ktoré určuje predpis komory.“

4 § 23 ods. 1 slovenského zákona o advokácii:

„Advokát je povinný zachovávať mlčanlivosť o všetkých skutočnostiach, o ktorých sa dozvedel v súvislosti s výkonom advokácie, ak osobitný predpis na úseku predchádzania a odhaľovania legalizácie príjmov z trestnej činnosti a financovania terorizmu neustanovuje inak.“

5 § 13 Advokátskeho poriadku SAK:

„Po skončení zastúpenia je advokát povinný bez zbytočného odkladu vec s klientom písomne finančne vysporiadať a vrátiť mu všetky doklady, ktoré mu zveril, alebo ktoré v mene klienta počas zastupovania prevzal; povinnosť sa nevzťahuje na vzájomnú elektronickú komunikáciu a považuje sa za splnenú, ak je preukázané, že klient opakovane neposkytol súčinnosť. Vrátenie dokladov zverených klientom nesmie byť viazané na uhradenie odmeny za poskytovanie právnych služieb.“

6 § 16 ods. 1 českého zákona o advokácii:

„Advokát je povinný chrániť a presadzovať práva a oprávnené záujmy klienta a riadiť sa jeho pokynmi. Pokynmi klienta však nie je viazaný, ak sú v rozpore s právnymi alebo stanovskými predpismi; o tom je advokát povinný klienta primerane poučiť.“

§ 16 ods. 2 českého zákona o advokácii:

„Pri výkone advokácie je advokát povinný konať čestne a svedomito; je povinný využívať dôsledne všetky zákonné prostriedky a v ich rámci uplatniť v záujme klienta všetko, čo podľa svojho presvedčenia pokladá za prospešné.“

7 § 17 českého zákona o advokácii:

„Advokát postupuje pri výkone advokácie tak, aby neznižoval dôstojnosť advokátskeho stavu; za tým účelom je najmä povinný dodržiavať pravidlá profesionálnej etiky a pravidlá súťaže. Pravidlá profesionálnej etiky a pravidlá súťaže stanoví stanovský predpis.“

8 § 21 ods. 1 českého zákona o advokácii:

„Advokát je povinný zachovávať mlčanlivosť o všetkých skutočnostiach, o ktorých sa dozvedel v súvislosti s poskytovaním právnych služieb.“

9 čl. 4 ods. 1 Pravidiel profesionálnej etiky:

„Advokát je všeobecne povinný poctivým, čestným a slušným chovaním prispievať k dôstojnosti a vážnosti advokátskeho stavu.“

10 čl. 9 ods. 4 Pravidiel profesionálnej etiky:

„Pri ukončení poskytovania právnej služby je advokát povinný klientovi alebo jeho zástupcovi na jeho žiadosť vydať bez zbytočného odkladu všetky pre vec významné písomnosti, ktoré mu klient zveril alebo ktoré z prejednávania veci vznikli; splnenie tejto povinnosti nesmie byť podmienené zaplatením požadovanej odmeny alebo trov.“

Právnu vetu a rozhodnutie preložila a spracovala:

Mgr. Tatiana Frištková
advokátska koncipientka

Aktuálne dianie na pôde CCBE

Plenárne zasadnutie CCBE, ktoré sa malo konať v belgickom meste Mons 27. – 28. novembra 2015 bolo na základe hlasovania delegácií zrušené z dôvodu bezpečnostnej situácie spôsobenej teroristickými útokmi vo Francúzsku. Belgické authority vyzvali na odklad hromadných podujatí a uľahčenie práce belgickej polície.

CCBE vyjadrila úprimnú sústrasť rodinám obetí útokov v Paríži zo dňa 13. novembra 2015, najmä kolegom a rodine pána Valentina Ribeta, mladého advokáta zapísaného v Parížskej advokátskej komore, ktorý zahynul v divadle Bataclan. Podľa CCBE tieto útoky smerujú proti základným demokratickým princípom platným vo Francúzsku a v celej Európe, a princípom, ktorých dodržiavanie si CCBE ctí a advokáti ochraňujú.

CCBE bolo taktiež otrasené informáciou o úkladnej vražde Tahira Elçiho, advokáta, ktorý obhajoval ľudské práva a predsedu Diyarbakirskej advokátskej komory, ktorého zastrelili 28. novembra v Turecku.

CCBE sa aktívne presadzuje za ochranu a zlepšenie podmienok stíhaných advokátov po celom svete. V súčasnosti vedie zoznam a sleduje aktuálny vývoj situácie 34 advokátov, ktorých práva boli obmedzené a porušené z dôvodu ich činnosti v oblasti ľudských práv.

Členovia Stálej delegácie CCBE v Štrasburgu a ďalší predstavitelia CCBE sa stretli s členmi Európskeho súdu pre ľudské práva (ESĽP). Novozvolený predseda ESĽP Guido Raimondi zdôraznil význam dialógu medzi zástupcami advokátskej obce a sudcami ESĽP. Bilaterálne stretnutia sa konajú od roku 2012 a viedli aj k vydaniu Príručky CCBE pre advokátov pred ESĽP (dostupné v anglickom jazyku na internetovej stránke CCBE aj ESĽP – http://www.echr.coe.int/Documents/Guide_ECHR_lawyers_ENG.pdf).

CCBE podporuje aj projekt Rady Európy HELP, ktorý sprostredkováva vzdelanie pre právnické povolania v oblasti ochrany ľudských práv podľa Európskeho dohovoru o ľudských právach a pomáha oboznámiť sa s procesnými nuanсами v konaní pred ESĽP. Advokáti zapísaní v zozname Slovenskej advokátskej komory môžu participovať na aktivitách projektu HELP a rozšíriť si svoje vedomosti v tejto oblasti. V prípade záujmu o podrobnejšie informácie sa môžete informovať mailom na chladekova@sak.sk.

10. decembra 2015 si okrem Medzinárodného dňa ľudských práv advokáti naprieč Európou pripomenuli druhý Európsky deň advokátov, ktorý sa niesol v duchu témy „sloboda prejavu“. CCBE pri tejto príležitosti pripravila príručku, ktorá približuje aspekty slobody prejavu a slobody slova vzťahujúce sa na činnosť advokátov. Príručka je dostupná na www.ccbe.eu/lawyersday/.

CCBE sa naďalej venuje problematike prístupu utečencov k právnej pomoci v kontexte súčasnej migračnej a utečeneckej krízy a pripravuje v tomto smere spoluprácu s Americkou advokátskou komorou.

Európska komisia uverejnila dňa 29. októbra 2015 Správu o európskej odbornej justičnej príprave pre rok 2015. V Správe je po prvý raz zahrnutá tabuľka s informáciami o ďalšom vzdelávaní advokátov v jednotlivých členských štátoch. Komisia tiež vydala „Advice for Training Providers/Odporúčania pre poskytovateľov odbornej prípravy“ venované tým, ktorí poskytujú ďalšie vzdelávanie právnickým profesiám. Podáva rady ako najlepšie pripraviť, realizovať a sledovať vzdelávacie aktivity vzťahujúce sa na právo EÚ, ale mnohé odporúčania sa vzťahujú aj na iné odvetvia práva.

Vedenie CCBE zdôraznilo úspech v podobe intervencie CCBE a záverečného rozhodnutia Odvolacieho súdu v Haagu v prípade Prakken d'Oliveira, ktorý potvrdil rozhodnutie Haagskeho okresného súdu a nariadil Holandskému štátu zastaviť sledovanie komunikačných prostriedkov advokátov, pokiaľ nebude zabezpečený nezávislý dohľad. Holandský odvolací súd vo svojom rozhodnutí zamietol všetky dôvody odvolania Holandského štátu, pričom uviedol, že podľa

SLOBODA
PREJAVU

EURÓPSKY
DEŇ
ADVOKÁTOV

10. december
2015

Naprieč Európou
v spojení s
Medzinárodným
dňom ľudských práv

Advokáti na strane
SLOBODY PREJAVU

Občania na celom svete vrátane advokátov sú pravidelne terčom útokov, cenzúry, obmedzenia slobody, prenasledovania či väzby z dôvodu uplatnenia tohto práva.

Tento rok si advokáti Európy uctia Medzinárodný deň ľudských práv zameraním sa na slobodu prejavu.

CCBE

judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva sledovacie aktivity musia podliehať preskúmaniu nezávislým orgánom, ktorý disponuje právomocou predchádzať alebo ukončiť prípadné porušovanie profesijného tajomstva. Súčasný systém sledovania v Holandsku nespĺňa podmienky nezávislej kontroly a tak je v rozpore s právom na súkromie a právom na spravodlivý súdny proces. Súd zdôraznil, že informáciu získanú odpočúvaním advokátov nemožno poskytnúť prokuratúre, pokiaľ nezávislý orgán nerozhodne o zákonnosti informácie a o spôsobe jej získania. Samotná možnosť, že informácia bude poskytnutá verejnej prokuratúre, môže ľudí odradiť od kontaktovania advokáta. Podľa súdu ide o porušenie práva na spravodlivý proces a podlomenie základov, na ktorých stojí profesijné tajomstvo. Súd tiež rozhodol, že

ochrana dôvernosti informácií klienta nie je obmedzená na komunikáciu s holandskými advokátmi, ale vzťahuje sa na komunikáciu so všetkými európskymi advokátmi poskytujúcimi služby v Holandsku.

Informácie o aktuálnom dianí relevantnom pre výkon advokácie v Európskej únii a na pôde CCBE je možné v prípade záujmu sledovať aj v podobe newsletteru CCBE-INFO, ktorý je vo viacerých jazykoch uverejňovaný na internetovej stránke CCBE (www.ccbe.eu – News – Newsletter) a v slovenskom jazyku na stránke Slovenskej advokátskej komory (www.sak.sk – Zahranica – Aktuality – CCBE).

Mgr. Michaela Chládeková, PhD.

Bulletin advokacie prináša...

Vyberáme z čísla 11/2015 českého *Bulletinu advokacie*

JUDr. Lenka Vidovičová, členka predstavenstva ČAK v **úvodníku** približuje priebeh zasadnutí predstavenstva ČAK, venuje sa obzvlášť náročným otázkam pozastavenia výkonu povolania, resp. vyčiarknutia z príslušného zoznamu tak vo vzťahu k advokátom, ako aj vo vzťahu k advokátskym koncipientom. Náročnosť rozhodovania je zvýraznená dôvodmi, ktorými sú často začaté trestné stíhanie, prípadne odsúdenie za trestný čin, či už súvisiaci alebo aj nesúvisiaci s výkonom povolania.

Aktuality obsahujú upozornenie advokátov na povinnosť podávať kontrolné hlásenie týkajúce sa všetkých platcov DPH, ktorá bola zavedená zákonom 360 /2004 Sb., ktorým bol doplnený zákon č. 235/2004 Sb. (zákon o DPH) o nový § 101c – § 101i, s účinnosťou od 1. 1. 2016. Rubrika obsahuje tiež informáciu o konferencii na tému Právo na obhajobu – teória a prax 21. storočia, ktorá sa konala 1. októbra 2015 na pôde pražskej právnickej fakulty. Informujú tiež o povinných platbách ČAK a poistného za poistenie spôsobenia škody výkonom povolania v roku 2016. Z aktuálnych tém upozorňujú na stanovisko pléna Ústavného súdu ČR z 22. októbra 2015, podľa ktorého, ak je účastníkom alebo vedľajším účastníkom konania pred Ústavným súdom ČR advokát, nemusí už byť zastúpený iným advokátom.

Časť **Z judikatúry** obsahuje nález Ústavného súdu ČR z 8. júna 2015, č. j. IV ÚS 402/2015 k nadobudnutiu nehnuteľnosti zapísanej v katastri nehnuteľností od nevlastníka, je porušením práva na spravodlivý proces, ak sa pri posudzova-

ní otázky nadobudnutia nehnuteľnosti zapísanej v katastri nehnuteľností od nevlastníka súd nezaoberal otázkou dobrej viery nadobúdateľa. Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva sú uverejnené k článku 5 Dohovoru (právo na slobodu a osobnú bezpečnosť) rozsudok z 23. apríla 2015 č. 26690/11 vo veci Francois v. France týkajúci sa zadržania advokáta, člena parížskej advokátskej komory, po tom, ako poskytol právne služby nepľošetému, ktorý bol zaistený na policajnej stanici, k článku 6 (právo na spravodlivý proces) rozsudok z 9. apríla 2015 č. 2870/11 vo veci Vamvakas proti Grécku týkajúci sa odmietnutia dovolania v dôsledku nevyvetlenej neprítomnosti právneho zástupcu, k článku 8 (právo na rešpektovanie súkromného a rodinného života, obydlia a korešpondencie) rozsudok z 2. apríla 2015 č. 63629/10 a 60567/10 vo veci Vinci Construction a GTM Génie Civil a Service proti Francúzsku týkajúci sa domovej prehliadky a zabavenia počítačových údajov spoločností, ktorých e-mailové odkazy boli súčasťou dôvernosti vzťahu medzi advokátom a jeho klientom, k článku 8 (právo na rešpektovanie súkromného a rodinného života, obydlia a korešpondencie) rozsudok z 15. januára 2015 č. 68955/11 vo veci Dragović proti Chorvátsku týkajúci sa nedostatočných garancií proti svojoľnosti pri aplikácii ustanovení o tajnom sledovaní, k článku 10 Dohovoru (sloboda prejavu) rozsudok z 27. januára 2015 č. 66232/10 vo veci Kincses proti Maďarsku týkajúci sa disciplinárneho konania advokáta za ohováračské poznámky voči sudcovi uvedené v námietke zaujatosti a k článku 3 Dohovoru (zákaz mučenia a neľudského alebo ponižujúceho zaobchádzania) rozsudok z 8. januára 2013 č. 43517/09 vo veci Torreggiani and Others v. Italy týkajúci sa nutnosti riešenia preplnenosti talianskych väznic.

V rubrike **Z odbornej literatúry** sú obsiahnuté recenzie publikácií *Obchodní společnosti. Judikatura k rekonstrukcii (Jan Dědič, Jan Lasák, Josef Kříž a kol.)*, *Nabytí nemovitosti (zapsané v katastru nemovitostí) od nevlastníka (Pavel Vrcha)*, *Trestní právo Evropské unie a jeho vliv na právní řád České republiky a Slovenské republiky (Jiří Jelínek, Jaroslav Ivor a kol.)* a *Zákon o sociálně-právní ochraně dětí. Komentář*

(Miloslav Macela, Daniel Hovorka, Adam Křístek, Klára Trubačová, Zuzana Zárasová).

Časť **Z českej advokácie** obsahuje rozhodnutie disciplinárneho senátu disciplinárnej komisie ČAK z 25. 2. 2014, sp. zn. K 87/2013, podľa ktorého je kárnym previnením, ak advokát po tom, ako poskytoval právne služby rodičom k pomerom ich nepľnoletých detí, začne vo veci týkajúcej sa týchto nepľnoletých detí poskytovať právne služby jednému z nich proti druhému.

Príspevky z odbornej teórie a praxe sú venované nasledovným problémom:

prof. JUDr. Jiří Jelínek, CSc., JUDr. Vladimír Pelc

Zákon o obetiach trestných činov – jeho nedostatky a možnosti riešenia

Autori príspevku v úvodnej časti vyhodnocujú obdobie viac ako dvoch rokov od nadobudnutia plnej účinnosti zákona č. 45/2013 Sb. o obetiach trestných činov a v rámci vyhodnotenia zdôrazňujú nové (dovtedy neexistujúce) práva obetí trestných činov – napr. právo na odbornú pomoc, právo na ochranu súkromia, právo na informácie, právo na ochranu súkromia. V ďalšom texte upozorňujú na nedostatky vo vzťahu k pojmosloviu a účelu zákona, poučeniu obete trestného činu a právu na informácie. Z iných problematických aspektov z hľadiska trestného konania akcentujú povinnosť zaslať poškodenému na jeho žiadosť odpis uznesenia o trestnom stíhaní a v určitých prípadoch § 17 zákona o obetiach trestných činov upravujúce právo obete na zabránenie kontaktu s osobou, ktorú označila za páchatela. Uzatvárajú, že napriek tomu, že hoci niektoré nedostatky môže odstrániť vhodná interpretácia ustanovení normy, na druhej strane napr. ničím nepodmienená povinnosť zaslať poškodenému odpis o začatí trestného stíhania vyžaduje modifikáciu.

JUDr. Karel Svoboda, Ph.D.

Ako vymedziť právo cesty

Článok sa po definovaní práva cesty a odkazoch na konkrétne ustanovenia nového českého Občianskeho zákonníka venuje potrebe, resp. nepotrebe konkretizácie práva cesty pri zmluvnom dojednaní, ustanoveniu práva cesty rozhodnutím súdu, a to z pohľadu náležitostí výroku rozsudku a viazanosti súdu žalobou a napokon rozsudku o práve cesty ako exekučnému titulu.

JUDr. Dana Ondřejová, Ph.D.

Klamlivé obchodné praktiky podľa tzv. čiernej listiny smernice č. 2005/29/ES

V rámci pojmového vymedzenia klamlivých obchodných praktík a ich právnej regulácie autorka uvádza definíciu klamlivej praktiky podľa rozhodnutia Súdneho dvora EÚ (C-281/12) a tiež jednotlivé smernice upravujúce problematiku na európskej unijnej úrovni. Následne uvádza dvadsaťtri konaní podnikateľa, ktoré smernica č. 2005/29/ES považuje za klamlivé praktiky. Uzatvára, že vzhľadom na skutočnosť, že v súčasnosti existuje rozhodovacia prax len k niekoľkým bodom klamlivých praktík, do doby vytvorenia konštantnej

judikatúry Súdneho dvora EÚ bude výklad na súdoch jednotlivých členských štátoch EÚ.

JUDr. Ing. Karel Nedbálek, Ph.D.

Výpočet nemajetkovej ujmy

Autor reflektuje nedostatočný priestor venovaný v odbornej verejnosti pojmu nemajetkovej ujmy. Ambíciou článku je naznačiť, ako by mal súd postupovať pri výpočte nemajetkovej ujmy, aby bola zachovaná, pokiaľ možno, čo najväčšia miera objektivity. Venuje sa poňatiu škody a nemajetkovej ujmy a jej náhrade, aktuálnej legislatíve ujmy a škody, spôsobom oceňovania vo verejnom práve a úvahám *de lege ferenda* nemajetkovej ujmy. Uzatvára, že v každom prípade posudzovania nemajetkovej ujmy je potrebné jednotlivo posudzovať tak celkovú výšku škody, teda zmenšenie majetku, ako aj nezväčšenie majetku (hoci sa za normálneho behu okolností bez zásahu škodcu mohol zväčšiť) a aj dobu pôsobenia škodcu, kým došlo k saturácii reštitučného nároku.

Mgr. Zdena Pinkavová

Hodnotenie vierohodnosti svedeckej výpovede v civilnom konaní

Príspevok si kladie za cieľ najmä formuláciu kritérií vierohodnosti, a to tak, aby bola dosiahnutá pokiaľ možno najväčšia predvídateľnosť súdneho rozhodnutia. Venuje sa kritériám ovplyvňujúcim vierohodnosť svedka a tzv. odvodenej svedeckej výpovedi z pohľadu podmienok jej použiteľnosti podľa ESĽP, rozsudku Najvyššieho súdu ČR z 18. 3. 2008 sp. zn. 21 Cdo 3341/2006 a rozsudku Najvyššieho súdu ČR z 15. 5. 2007 sp. zn. 21 Cdo 688/2006. V závere konštatuje, že pôvodné dôkazy by mali mať počas dokazovania pred sprostredkovanými vždy prednosť, predovšetkým s ohľadom na ich vierohodnosť, hoci dopredu nemožno dôkazy z počutia z prípustnosti pri dokazovaní vylúčiť.

JUDr. Eva Indruchová

Nová smernica o predchádzaní využívania finančného systému k praniu špinavých peňazí

Článok sa venuje novej európskej legislatíve týkajúcej sa praniu špinavých peňazí, konkrétne nariadeniu Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2015/847 z 20. 5. 2015 o údajoch správdzajúcich prevody finančných prostriedkov, ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 1781/2006 a smernici Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) z 20. 5. 2015 o predchádzaní využívania finančného systému na účely prania špinavých peňazí alebo financovania terorizmu, ktorou sa mení nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 648/2012 a zrušuje sa smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2005/60/ES a smernica Komisie 2006/70/ES. Venuje sa tiež účinnosti nových noriem rozdiel oproti zrušenej úprave (rozšírenie definície trestnej činnosti o daňové trestné činy súvisiace s priamymi a nepriamymi daňami, sprísnenie definície skutočného vlastníka, zníženiu limitu hotovostných platieb, správnosť definície politicky exponovanej osoby a pod.). Uzatvára, že napriek niektorým zásadným zmenám by nová smernica nemala priniesť pre advokátov nové zásadné povinnosti.

DO VAŠEJ KNIŽNICE

V čele občanských elit Advokáti a spoločnosť na Moravě v letech 1869 – 1914

Rája, M.: *V čele občanských elit. Advokáti a společnost na Moravě v letech 1869 – 1914*. Matica moravská, Brno, 2015, 393 s.

Práce venované histórii advokácie sa postupne udomácnujú v knižniciach advokátov, ktorí hľadajú v minulosti advokátskeho povolania jeho podstatu. S jedlom rastie chuť. Odhaľovanie nepoznaného, dopĺňanie mozaiky obrazu minulosti pomáha posilňovať i vedomie tradície v nás. Aj okruh autorov sa rozširuje.

Mgr. Martin Rája, Ph.D. sa venuje českým sociálnym a politickým dejinám 19. a 20. storočia. Patrí k nemnohým mladým historikom, ktorí svoj záujem nasmerovali aj k výskumu minulosti advokácie. Jej priaznivcom je známy z konferencií o histórii advokácie, ale aj textami vo viacerých (i zahraničných) zborníkoch.

O minulosti advokácie píše predovšetkým sami advokáti, menej už historici. Pritom práve prístup historika, jeho metóda, nadhľad a podrobná znalosť dobových reálií, ktoré sa nám advokátom iba nepatrne odhaľujú, umožňujú vytvoriť správny pohľad na tému. Dôkazom je i monografia *V čele občanských elit. Advokáti a společnost na Moravě v letech 1869 – 1914*. Ako napovedá názov, časovo je ohraničená prijatím advokátskeho poriadku č. 96/1868 Ř. z., ktorý otvoril zlatý vek advokácie u našich západných susedov odstránením *numerus clausus*, a vypuknutím 1. svetovej vojny.

Úvod monografie objasňuje vedecký zámer autora a cieľ práce (poodhalením života advokátskej komunity prispieť k lepšiemu poznaniu histórie moravskej society v sledovanom období), poskytuje prehľad základných prác o histórii advokácie v západnej a strednej Európe a popis prameňov k téme (najväčším problémom pre Moravu – podobne i Slovensko a na rozdiel od Čiech - je neexistencia archívneho fondu advokátskej komory). Autor čerpal najmä z operátov sčítania obyvateľstva (1870, 1890, 1900, 1910), historických adresárov miest, voličských zoznamov (1870, 1876, 1902), ale aj dedičských spisov po advokátoch, osobných fondov advokátov, dobovej tlače, ale aj fondu Vrchného zemského súdu v Brne. Bohatý sumár prameňov umožnil autorovi vyčerpávajúce zobrazenie advokácie daného obdobia. Monografia je vhodne a prehľadne štruktúrovaná do navzájom prepojených ôsmich častí.

Časť *Zrodenie advokáta. Moravskí kandidáti advokácie na ceste k vlastnej profesii* je venovaná právnickému štúdiu budúcich advokátov, ich sociálnemu pôvodu, rozboru (šesťročnej) kandidátskej praxe. Autor analyzuje príčiny, pre ktoré niektorí kandidáti vykonali celú prax u jedného advokáta

a iní ich vystriedali viac, zaoberá sa ich pôsobením v jednotlivých mestách, analýzou ich postavenia (i ekonomického, vrátane problému nemocenského poistenia), ale i podmienkami účasti a priebehom advokátskej skúšky.

Stručná časť *Advokácia na Morave pred rokom 1869* upozorňuje na zmeny, ku ktorým v právnej úprave advokácie v roku 1869 došlo, aby text pokračoval časťou *Liberalizácia advokátskej profesie*, ktorá vyhodnocuje dôsledky odstránenia obmedzenia počtu advokátov s uvedením počtov advokátov v jednotlivých moravských mestách.

Ťažisková a najrozsiahlejšia (170 strán) časť *Advokáti v moravských mestách* približuje advokáciu vo vybraných (typických) sídlach, napr. Brne, Olomouci, Moravskej Ostrave, Bystřici pod Hostýnem, Novom Jičine, Jihlave, Znojme, Třebíči, Litovli (výber sídel autor presvedčivo odôvodňuje). Po úvodnom popise mesta nasleduje rozbor teritoriálneho a sociálneho pôvodu (povolanie otca) tam pôsobiacich advokátov, ich náboženskej príslušnosti, veku, osobného stavu, bytových pomerov a ich zmien (napr. izbovitosť bytov). Autor identifikuje adresy bytov (trend sťahovania z centier do novovznikajúcich moderných štvrtí) a ich kancelárií (tie ostávajú v centrách miest), zaoberá sa i výškou advokátmi priznaných príjmov, ich služobníctvom a kancelárskym personálom. Venuje sa aj manželkám advokátov, sleduje ich teritoriálny pôvod, sociálny status ich rodičov a aj to, aké povolania vykonávali ich synovia, či povolania manželov ich dcér (najmä ak boli advokátmi); nezabúda ani na verejné a spoločkové aktivity advokátov. Hoci monografia pokrýva iba relatívne krátke obdobie a mapuje iba vybrané sídla, množstvo zhromaždených údajov je mimoriadne pôsobivé.

Syntetická časť *Moravskí advokáti v rokoch 1869 – 1914* s podkapitolami *Teritoriálny pôvod advokátov; Rodinný stav a vek; Náboženská príslušnosť; Bývanie; Majetok; Advokátska kancelária* sumarizuje zistenia autora na celé územie Moravy, sleduje naznačené tendencie a analyzuje ich. Napríklad príchod advokátov pôvodom z Uhorska na Moravu vysvetľuje maďarizáciou justície v Uhorsku; poukazuje na to, že mladí advokáti na Morave pôsobili najmä v dynamicky sa rozvíjajúcich sídlach; vníma nárast počtu židovských advokátov a iba marginálnosť advokátov bez vyznania; vysvetľuje dôvody bývania advokátov v daných lokalitách a ich sťahovania. Zisťuje, že zdrojmi príjmov advokátov okrem advokácie boli cenné papiere, nehnuteľnosti, politické posty, účasť

v orgánoch podnikov a porovnáva ich príjmové pomery so zahraničím. Cenným je opis zariadenia advokátskych kancelárií (obdobie je časom petrolejových lúčok a príchodu písacích strojov), údaje o zamestnancoch advokáta (typovo okrem koncipienta, solícitátor, registrátor, pokladník, pisári) a ich počtoch. Autor odkrýva dosiaľ nepoznané (a prevažne ani podrobnejšie neskúmané) pozadie vývoja advokácie. Práve táto časť je najprínosnejšou časťou monografie.

V časti *Advokáti a spoločnosť* s podkapitolami *Nacionalizmus a národnostná príslušnosť; Sociálna otázka (príklad Aloisa Mikyšku); Politika a spolky (príklad Ctibora Helceleta); Advokáti v očiach verejnosti; Advokáti a ženy* autor vysvetľuje spôsob riešenia vzťahov českých a nemeckých advokátov v Moravskej advokátskej komore; poukazuje na snahy advokátov o zlepšenie sociálnych pomerov obyvateľstva najmä v rámci ich politického pôsobenia; popisuje ich politické (napr. olomoucký advokát Ján Žáček bol rakúskym ministrom bez portfóje) a spolkové aktivity (v spolkoch hospodárskych, profesijných, vzdelávacích, či charitatívnych). Autor približuje i dobový pohľad verejnosti na advokátov (ovplyvnený aj podporou chudobných študentov, umenia) vrátane vnímania významu a potreby profesie a poukazuje na obraz advokáta v dobových satirických periodikách (kritika chamtivosti, naopak, akceptovanie šikovníosti). Tému vzťahu advokátov a žien autor začína priblížením vstupu žien na právnické štúdiá v Čechách (1918/19) a do právnických profesií, podrobne porovnáva tento stav so zahraničím a ďalej sa zaoberá ženou ako zamestnankyňou advokátskej kancelárie a ako manželkou advokáta. Tie boli spravidla od mužov výrazne mladšie, pochádzali z rovnakého jazykového prostredia a prevažne z Moravy, nie vždy boli rovnakého náboženstva, išlo však o ženy vzdelané a emancipované. Podľa zistení autora najčastejšie pochádzali z rodín živnostníkov (otec advokát iba 4,4 %). Aktívne sa venovali spolkovým (dobročinným, cirkevným a umeleckým) aktivitám.

V stručnej časti nazvanej *Moravská advokátska komora* autor približuje význam inštitúcie advokátskej komory pre advokátsku samosprávu a popisuje činnosť Moravskej advokátskej komory. Text plynule prechádza do časti *Prezidenti Moravskej advokátskej komory* obsahujúcej medailóny všetkých šiestich prezidentov komory v sledovanom období – Rudolfa šľachtica von Ott, Eduarda Rafaela Ulricha, Karla Reissiga seniora, Friedricha Mariu Wenzel Kloba, Františka Hodáča a Alberta Löwenthala.

V *Závěre* autor analyzuje svoje zistenia a sumarizuje svoje závery. Konštatuje, že advokáti sa v skúmanom období zaradili medzi nové elity spoločnosti, ktoré sa objavili so vznikom ústavnosti a rozvojom občianskych vrstiev a boli charakteristické vzdelanosťou, aktivitou, pohotovosťou, schopnosťou orientovať sa, rodinnými väzbami a sebadôverou, ale aj prienikom medzi politické (menej už majetkové) elity.

Monografia je doplnená bohatým poznámkovým aparátom (890 odkazov), vyše štyrmi desiatkami precízne spracovaných tabuliek, prehľadom archívnych prameňov, ale najmä úctyhodne rozsiahlym súpisom (dobovej i súčasnej, českej i zahraničnej) literatúry. Prácu dotvára podrobný menný

a miestny register. Text významne dotvára obrazový materiál (portréty advokátov, listiny, dobové exteriéry – niekedy i budovy, v ktorých advokáti bývali – ale i niekoľko vydarených dobových karikatúr, či pohľadov do interiéru domácnosti – vďaka advokáta Karla Reissiga v Brne), čo umožňuje doplniť predstavu obrazu doby (spolu viac než stovka vyobrazení).

Monografia prináša čitateľovi vedecky presné, obsahovo vyčerpávajúce, pritom však i pútavé čítanie. Živo vykresľuje obraz doby a osobu advokáta v nej. V jej pozadí cítiť množstvo hodín poctivého a zaniieteného výskumu autora, ktorý práci venoval obdivuhodné úsilie a pri analýze získaných poznatkov trpezlivosť a prenikavú pozornosť. Monografia si ako výrazný prínos pre nové vedecké poznanie svojimi hodnotami, najmä vysokou odbornou úrovňou, nepochybne vyslúži postavenie základného prameňa k téme. Svojich čitateľov si nájde nielen medzi záujemcami o históriu právnických profesií, ale je využiteľná aj v pedagogickom procese a ďalšej vedeckej činnosti v oblasti histórie advokácie.

Martin Rája svojou prácou prináša podnety, ktoré sa dosiaľ na Slovensku nestali predmetom skúmania a vyzýva tak na porovnanie jej záverov s pomermi u nás (postavenie komôr a advokáta v dobovej slovenskej spoločnosti). Žiaľ, slovenské dejiny advokácie stále ešte len čakajú na takéto spracovanie, pretože zmapované boli dosiaľ iba ich základné medzery. Nepochybne zaujímavým by bolo sledovať napríklad aj tému advokáti a architektúra – stačí sa prejsť ulicami miest a obdivovať funkcionalistické vily postavené pre slovenských advokátov podľa projektov najznámejších architektov.

JUDr. Peter Kerecman, PhD.

Martina Gajdošová – Peter Kerecman

Prvé ženy v slovenskej advokácii

Pred stopäťdesiatimi rokmi bolo slovo *advokátka* neznáme. Na Slovensku sa stalo realitou až v období Československa. Advokácia bola mužskou doménou.

Ako sa advokácia zmenila, keď do súdnych siení vstúpili ženy? Aké to bolo, keď sa prvý advokát v krajine rozhodol zamestnať prvú ženu ako osnovníčku, čo ho k tomu viedlo a koľko to vydržal? Ako a prečo sa pridávali ďalší?

Od zápisu prvej ženy – advokátskej osnovníčky do zoznamu osnovníkov advokátskej komory uplynie v roku 2015 práve 90 rokov. Dnes je v advokácii približne rovnako veľa mužov ako žien. Čo ženy do advokácie priviedlo, ako vykonávali osnovníčku a advokátsku prácu, ako sa im darilo, ako a prečo sa postupne rozširovali a znižovali ich počty – práve o tom je táto kniha.

Cena: 9 eur Kontakt: PhDr. Ondrišová,
tel.: 0903 600 805, ondrisova@sak.sk

Umelecká beseda v Bratislave, okolo 1924.
(Múzeum mesta Bratislavy, sign. Fo-04177)

hmotného, či formálneho práva. A ešte horšie bolo s právom trestným a obchodným. Osviežil krátky nočný spánok a ráno znovu do roboty. Zväčša som študoval na byte, ale potom som usúdil, že lepšie sa študuje uprostred ruchu kaviarne Rádía – osvieži kapucín i pohľad na dievčatá. Hneď po druhej štátnici vrhol som sa na tretiu. Obidve som zložil na veľmi dobrú a začiatkom roku 1927 som bol promováný za doktora práv.²¹

O niekoľko rokov neskôr (1935) napíše novelu **Sám** (vyjde v zbierke **Sám** v roku 1945), v ktorej študent práva opisuje svoje štúdium: „Najmenej mi vyhovovali prednášky. Prednášková sieň bola plná. V prvých radoch sedelo niekoľko kolegyň, ktoré si usilovne značili každé slovo profesora. Vety prednášateľa boli presné a jasné, ani vyleštené nože a systém logický, ohromujúci plánovitosťou a premyslenosťou stavby. Ozaj, dobre som si vyvolil to právnické štúdium? Otec poukázal na to, že právo dotýka sa všetkých odborov ľudského života. Budem teda advokátom. A potom ukážem svetu, že právo má svoje miesto pod slnkom!“

Po promócii opustil Prahu: „Chcel som sa dať na advokáciu. Bolo to „voľné“ zamestnanie. Dúfal som, že mi pri ňom nebude prekážať moje politické presvedčenie.“²² V tom čase už v Bratislave pôsobili všetci právnici Davisti: Vladimír Clementis ako osnovník u advokáta JUDr. Radomíra Kubu (od 1. 1. 1926), neskôr u JUDr. Sekaninu;²³ Daniel Okáli ako osnovník u advokáta JUDr. Zoltán-Weichherza;²⁴ Ivan Horváth najprv na súde a od novembra 1928 do júla 1931 ako koncipient.²⁵

Umelecká beseda

Davisti v Bratislave ešte v roku 1926 získali rozhodujúce pozície v **Umeleckej besede slovenskej**, spolku predstaviteľov literárneho, výtvarného a hudobného života. Ako sa Clementis, Okáli a Poničan presadili v jej literárnom odbore opísal Ivan Horváth v *Živote s Laurou* (1948). Novela opisuje život umeleckej bohémy tých čias stretávajúcej sa v bratislav-

skej kaviarni a spojenej ich spoločnou múzou Laurou. Pod vymyslenými menami²⁶ v nej vystupujú Vladimír Clementis, Laco Novomeský, Ján Poničan, Daniel Okáli i Ivan Horváth. Poničan získal svoje meno Veľký Strelec preto, lebo „strielal bez mierenia a často“ a „hovoril aj nepríjemné pravdy“. Jedna z postáv mu hovorí: „Tvoje básne budú dobré, keď budú posvätené skutočnou bolesťou a nie iba literárnou.“ K ovládnutiu Umeleckej besedy slovenskej vyzýval týchto umelcov Laurin manžel, v skutočnosti JUDr. Jaroslav Dvořák (26. 6. 1894 – 6. 11. 1963), ktorý tiež študoval právo v Prahe (1912 – 1920), bol osnovníkom u JUDr. J. Krnu a JUDr. Ivana Dédera (1922 – 1924), potom advokátom v Bratislave (1924 – 1945). Bol manželom Zuzky Zgurišky (1900 – 1984), preto ho Davisti volali Zuzek Zgurišek.

Poničan zvyrazňuje, že Umelecká beseda slovenská bola „baštou československej kultúry. Ale sídlila v krásnej budove s možnosťou usporiadať prednášky, večery poézie...“²⁷ Išlo o funkcionalistickú budovu (na Dostojevského rade v Bratislave) postavenú v rokoch 1925 – 1926 podľa projektu architektov Aloisa Balána a Jiřího Grossmanna a okrem iného v nej boli maliarska a sochárska výstavná sieň,²⁸ v rohu bolo kníhkupectvo Umeleckej besedy.²⁹ V Horváthovom *Živote s Laurou* Jožo Nižnánsky (ktorý od roku 1922 v Bratislave tiež študoval právo, ale štúdium nedokončil) po tom, čo Davisti ovládli Umeleckú besedu „idúc domov obchádzal budovu spolku, osvetlenú len jednou plynovou lampou a hladkal jej nahrubo omietnuté steny. Vôbec necítil ich drsnosť.“ Budova má takéto steny dodnes.

Koncipient (22. 11. 1926 – 20. 2. 1933)

Podmienkou pre zápis do zoznamu kandidátov advokátov nebol doktorský diplom, ale iba zloženie tretej štátnice. Poničan spomína: „Za koncipienta som sa dal zapísať hneď po zložení tretej štátnice, aby mi skôr uplynula štvorročná prax (neskôr sa predĺžila na päť rokov). Zapísal som sa u dr. Sama Slabeyciusa ako voluntér. Platené miesto som predbežne nedostal. Prečo? Nuž, bolo to ťažké – bol som komunista a chcel som zostať v Bratislave, kde voľné miesto veľmi nebolo. Vlado Clementis sa umiestnil u advokáta Čecha (pozn.: JUDr. Jaromír Kuba, ktorý do Bratislavy v roku 1921 presídlil z Uherského Hradišťa) – potreboval koncipienta Slováka a ako Čech si mohol dovoliť, aby mal koncipienta bolševika. Daňa Okáliho zase prítulil dr. Zoltán Weichherz, pokrokový advokát, ktorý ako žid tiež nemusel azda hľadiť na politické presvedčenie svojho koncipienta Slováka. Dlhú som sa bránil, aby som odišiel do niektorého vidieckeho mesta. Veď Dav sa v roku 1926 presťahoval do Bratislavy.“³⁰

U advokáta **JUDr. Samuela Slabeyciusa** vykonával prax osnovníka iba krátko (22. 11. 1926 – 1. 5. 1927).³¹ Keďže miesto nebolo platené, hľadal si iné, chcel však ostať v Bratislave: „Nechcel som sa odlúčiť od kultúrneho centra a od Davistov. (...) Strýc ma zaviedol aj medzi svojich priateľov (dr. Kállay, dr. Duriš), naznačil mi, že by som mohol ísť za asistenta k profesorovi trestného práva dr. Milotovi – nedal som

sa zlákať. Po niekoľko mesačnom márnom hľadaní miesta som predsa popustil. Odišiel som do Zvolena za koncipienta k dr. Groóvi, strýcovmu kamarátovi.“³² U **JUDr. Gejzu Gróa**³³ bol zapísaný viac než rok (11. 5. 1927 do 13. 9. 1928).³⁴ Svoj život vo Zvolene opisuje takto: „Vo Zvolene žil som ináč životom voľného mládenca medzi mládenkami. Boli sme tam traja-piati: dvaja mladí sudcovia (jeden Čech, druhý Ukrajinec), súdny auskultant, advokátsky koncipient a istý úradník. Ale Davisti boli v Bratislave. Zatúžil som za tým mestom, kde boli starí kamaráti. Vyhnať ma však niečo iné. To moje koncipientske remeslo. Raz som na detvianskych lazoch predával na dražbe dom. Lazník podpísal zmenku kamarátovi. Z hlúposti na zabezpečovanie advokáta, ktorý bol známy tým, že na dražbách za trovy advokátske vykúpil polovicu lazov – na lazy sa mohol dostaviť iba s revolverom. V Sáse som musel vyvieť z maštale istému chudákovi koňa. Zvolil som si advokátske remeslo, ale nechcel som ho vykonávať na dedine a v rodnom kraji. Vo veľkom meste nie je advokátska prax taká strašná ako na dedinách. Nie, nemohol som ostať vo Zvolene. Dal som výpoveď“³⁵

V Bratislave sa zamestnal u advokáta **JUDr. Žigmunda Földesa** (od 13. 9. 1928 do 1. 2. 1931).³⁶ K tomuto miestu mu pomohol, ako Poničan spomína, strýko za protislužbu: strýko bol členom správnej rady Mestských elektrických železníc v Bratislave a JUDr. Földesovi „dopomohol, aby dostal zastúpenie tejto spoločnosti. Mne to pravda neprezradila ani jedna strana, uvedomil som si to až neskôr. A keby som sa o tom dozvedel, bol by som odmietol miesto? Neviem, ale hádam aj nie...“³⁷ JUDr. Žigmund Földes vykonával advokáciu v Bratislave od roku 1913.³⁸ Poničan svoju koncipientsku prax opísal takto: „A tak som potom vyše dvoch rokov ako koncipient u dr. Földesa zastupoval záujmy mestských električiek Bratislavy, ale aj riadičov električiek, na ochranu ktorých som potom nespočetnekrát prízvukoval pred slávnym senátom, že chodec predtým než vkročí na cestu, má povinnosť zistiť, či odprava alebo od ľava nehrozí nijaké nebezpečenstvo. Pri exekúciách som aspoň nemusel predávať biedne majetky detvianskych lazníkov. To moje zamestnanie mi ale vyciavalo energiu, práca advokátskeho koncipienta nebola ľahká.“³⁹

Ján Rob Poničan:
Demontáž.
Vlastný náklad,
Bratislava 1929.
Obálka Ľudovít Fulla

Vo februári 1929 zomrel jeho adoptívny otec: „zomrel 53-ročný. Plný života. Po prechádzke zo Štrbského plesa na Štrbu si vypil na stanici deci studeného vína, zapálenie pľúc, urputný zápas trvajúci plných deväť dní, skonak v mojom náručí. Prvý a posledný raz v živote som hlasno zaplakal.“⁴⁰

Obžalovaný a odsúdený za politické prejavy

Davisti sa spoločne zúčastňovali na zhromaždeniach robotníkov a burcovali ich ľavicovými myšlienkami. Blížili sa župné (1928) i parlamentné voľby (1929). Problémy Poničanovi priniesli **zhromaždenia v Hronci, Čiernom Balogu a Dobroči**. Za prejavy na nich ho stíhali a Krajský súd v Banskej Bystrici ho uznal vinným rozsudkom z 3. 4. 1929 zo spáchania prečinu narušenia obecného mieru, ktorého sa dopustil tým, že „na verejných schôdzach ľudu 9. 10. 1928 v Hronci za prítomnosti asi 200 poslucháčov povedal: – A ešte niečo o ľudovej strane. Predali slovenský národ za dve ministerské kreslá a keď jeden minister zastupuje dvoch, troch ministrov, berie plat za všetkých troch a iste viete, že jeden minister má ročite 100 000 Kč plat. (...) Hanba takejto vláde, ktorá takto pracuje a keď český národ nevie ochrániť, požadujeme, aby oddala vládu proletariátu – teda verejne spôsobom štvavým hanobil republiku tak, že to môže znížiť vážnosť republiky – a na verejnej schôdzi v Čiernom Balogu za prítomnosti asi 150 poslucháčov a v Dobroči za prítomnosti asi 100 poslucháčov povedal – Musíte sa organizovať, aby toto prestalo, aby sa utvorila sedliacko-robotnícka vláda – a takto verejne poburoval proti demokraticko-republikánskej forme vlády.“ Bol mu uložený trest väzenia na štrnásť dní. Poničan neuspel ani s odvolaním, v ktorom sa obhajoval tým, že iba agitoval pre komunistickú stranu, ktorá je legálnou politickou stranou. Najvyšší súd RČS v rozsudku, ktorým zamietal jeho zmätočnú sťažnosť uviedol: „Obžalovaný je inteligentný muž, práva a zákonov u nás platných znalý, nelzá pochybovať o tom, že si bol závažnosť prednesených výrokov a dôsledkov z nich plynúcich vedomý.“⁴¹ Poničan spomína, že oznámenie o prejavoch spísal miestny notár, poslal ho jeho strýkovi s tým, že ho nepodá, ak mu strýko pomôže k lepšiemu notárskemu miestu. Strýko to odmietol.⁴² O samotnom priebehu trestného konania Poničan napísal: „Trestné konanie som preťahoval, ako som len mohol. Ale rozsudok ma neminul. Slávny senát Hlavného súdu správal sa voči mne lojálne, kolegiálne, ale rozsudok potvrdil.“⁴³

Poničan ešte prv, než nastúpil do väzenia, vydal básnickú zbierku **Demontáž** (1929). Obálku vytvoril opäť Ľudovít Fulla a patrí k najkrajším slovenským knižným obálkam. Vydal ju znova vlastným nákladom a tešil sa, keď sa mu „aspoň vrátili vložené peniaze“.⁴⁴

Na väznenie spomína: „Trest som nastúpil 1. 6. 1930 vo väznici v Banskej Bystrici. Pripravoval som sa vtedy práve na advokátsku skúšku – dovolili mi štúdium trestného práva. Oblažila ma ale návšteva sesternice Betky z Brezna. Keď kedysi prišla za mnou do Bratislavy, začali sme spolu chodiť. Na prechádzkach som ju presviedčal, že manželstvo je prekonaná inštitúcia

cia, najmä pre revolucionárov. Vari ma práve návštevou vo väznici presvedčila. Nevie, ale rovno z väznice som si zašiel do Brezna a popýtal ju o ruku. Otec, notár na penzii, veselý starý pán, mi dievča prisľúbil.“⁴⁵ Poničan sa s **Alžbetou**, rod. **Kindernayovou** (1908 – 1987) nakoniec zosobášil. Alžbeta študovala herectvo na Hudobnej a dramatickej akadémii v Bratislave (1929 – 1933), potom sa stala členkou činohry SND. S Poničanom sa nakoniec rozviedli, on sa oženil aj po druhý raz s **Valériou**, rod. **Gajarskou** (nar. 1915).

V roku 1932 vydal v Umeleckej besede tretiu básnickú zbierku **Večerné svetlá**, označovanú za jeho „impresionistické intermezzo“.⁴⁶ V básni *Momenty z väzenia*⁴⁷ sa vracia k bystrickému väzneniu.

Poznámky

- 15 OKÁLI, D.: Literárna teória a kritika davistov. Pravda, Bratislava. 1976, s. 121.
- 16 Malá československá encyklopédia, zv. II., Academia, 1985, s. 38.
- 17 OKÁLI, D.: O začiatkoch Davu. Rukopis. SNK LA, fond Daniel Okáli.
- 18 Ľudovít Fulla sa zoznámil s Mikulášom Galandom na Umeleckopriemyselnej škole v Prahe. Keď sa Fulla vrátil v roku 1927 na Slovensko, vyučoval kreslenie v Senici a Malackách. Po založení Školy umeleckých remesiel v Bratislave v roku 1928 učil tam. Mikuláš Galanda zomrel v roku 1938. Fulla od roku 1943 žil v Martine, od roku 1949 znova v Bratislave, kde učil na Vysokej škole výtvarných umení, potom v Žiline a po smrti manželky sa presťahoval do Ružomberku, kde mu štát v roku 1969 na pozemkoch jeho rodičov postavil budovu galérie, v ktorej žil a tvoril do smrti v roku 1980. Fulla je dnes označovaný za zakladateľa moderného slovenského maliarstva.
- 19 Matrika koncipientov. Advokátska komora Turčiansky Sv. Martin, s. 249.
- 20 Tamže.
- 21 PONIČAN, J.: Búrlivá mladosť. Slovenský spisovateľ, Bratislava, 1973, s. 101, 160.
- 22 Tamže, s. 160.
- 23 Clementis bude advokátom od roku 1930 najprv krátko v Prahe a od 12. 12. 1931 v Bratislave. Advokáciu bude vykonávať do 29. 5. 1939.
- 24 Okáli sa stane advokátom od 16. 7. 1932, bude sídlit' v Skalici a advokáciu bude vykonávať do roku 1945.
- 25 Ivan Horváth bude neskôr verejnonotársnym kandidátom, verejným notárom v Senici, od marca 1939 do mája 1945 advokátom v Senici a potom do decembra 1948 v Bratislave.
- 26 KUZMÍKOVÁ, J.: Modernizmus v tvorbe Ivana Horvátha. Bratislava, Veda, 2006, s. 105 a nasl.
- 27 Dielo v pozn. 21, s. 106 a nasl.
- 28 DULLA, M. – MORAVČÍKOVÁ, H.: Architektúra Slovenska v 20. storočí. Slovart, Bratislava, 2002, s. 81.
- 29 Pamätnica bratislavského odboru Spolku čsl. inžinierov 1919 – 1929. Nákladom Spolku čsl. inžinierov, Brno, 1929, s. 60 – 62.
- 30 Dielo v pozn. 21, s. 106 a nasl.
- 31 Matrika koncipientov, Advokátska komora Turčiansky Sv. Martin, s. 249.
- 32 Dielo v pozn. 21, s. 108.
- 33 Advokátska komora Bratislava, osobné veci advokáta dr. Gejza Groó, č. 35/1942/II.
- 34 Matrika koncipientov Advokátska komora Turčiansky Sv. Martin, s. 249.
- 35 Dielo v pozn. 21, s. 108.
- 36 Matrika koncipientov Advokátska komora Turčiansky Sv. Martin, s. 249.
- 37 Dielo v pozn. 21, s. 120.
- 38 Advokátska komora Bratislava, osobné veci advokáta dr. Žigmunda Földeša-Foltána, č. 62/1939/II.
- 39 Dielo v pozn. 21, s. 121.
- 40 Dielo v pozn. 21, s. 124.
- 41 ŠOA BB, sign. Zo 255/1932, fond. Krajský súd v Banskej Bystrici sp. zn. Tk V 827/28, rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici z 3. 4. 1929, rozsudok Vrchného súdu v Bratislave č. k. To V 209/29 z 9. 7. 1929 a rozsudok Najvyššieho súdu RČS č. k. Zm III 20/30 z 25. 2. 1930.
- 42 Dielo v pozn. 21, s. 120.
- 43 Dielo v pozn. 21, s. 124.
- 44 Dielo v pozn. 21, s. 127.
- 45 Dielo v pozn. 21, s. 126.
- 46 BREZINA, J.: Básnik Ján Poničan. Veda, Bratislava, 1987, s. 65.
- 47 Verše z nej:

Pustá cela,
na stole knihy, básne,
okno
mrežami preťatá vzorka neba
ňou slnečný
papršlek do tmy
striebrom vniká
nuž taká
taká je väznica bolševika.

JUDr. Peter Kerecman, PhD.
(pokračovanie v budúcom čísle)

Prehľad ročníka 2015

Za menom autora je uvedené číslo bulletinu, v ktorom má publikovaný článok.

AKTUÁLNE

KUBALA Jozef, JUDr. (9)
LACIAK Ondrej, JUDr., PhD. (3)
SEDLAČKO František, JUDr., PhD., LL.M.
(1-2, 3, 4, 5, 6, 7-8, 9, 10, 11, 12)
UHAL Maroš, JUDr. (1-2)

ČLÁNKY, ŠTÚDIE

BEREŽNANINOVÁ Ľuba JUDr., Dip. Mgmt. (7-8, 9)
BROŽ Michal JUDr. (1-2)
ČÍČKÁNOVÁ Daniela, Mgr., PhD. (12)
ĎURANA Marián, JUDr., PhD. (6)
ERDŐSOVÁ Andrea, JUDr., PhD. (1-2)
FABIANOVÁ Zuzana, JUDr., Ph.D. (11)
FILO Matúš, JUDr., PhD. (5)
FÜLEKY Mikuláš, JUDr., PhD. (5)
HLUŠÁK Milan, JUDr. (6)
HODOŇOVÁ Sabína, JUDr. (4)
CHOVANCOVÁ Katarína, doc. JUDr., PhD., LL.M., MCI Arb
(10, 11)
CHYLO Juraj, JUDr., PhD. (3)
JÁNOŠÍKOVÁ Martina, doc. JUDr., Ph.D. (11)
KLUČIAROVÁ Simona, Mgr. (9)
KOTRECOVÁ Alexandra, JUDr., PhD. (5)
KOTIRA Peter, Mgr., PhD. (7-8)
KRÁLIK Andrej, JUDr., LL.M., PhD. (7-8)
KUCBEL Dušan, Mgr. (10)
KUNDRÁT Ivan (12)
MANDELÍK Jakub, JUDr., PhD. (1-2)
MAZÁK Ján, prof. JUDr., PhD. (12)
MRVA Michal, JUDr., Mgr., LL.M, PhD. (1-2)
PAGÁČ Ľubomír, Mgr., LL.M. (5)
PERHÁCS Zoltán, Mgr. JUDr., PhD. (4)
SLÁVIKOVÁ Terézia JUDr. (10)
STRAPÁČ Peter, JUDr., PhD. (6)
ŠIŠMIČ Dávid, JUDr. (4)
ŠTERDASOVÁ Mária, Mgr. (3)
ŠTEVČEK Marek, doc. JUDr., PhD. (3)
TOTH-VAŇO Peter, Mgr. (3)
UKROPEC Anton, JUDr. (7-8)
ZEMAN Štefan, JUDr. (3, 9)

DO VAŠEJ KNIŽNICE

BALÍK Stanislav, JUDr. PhD. (6)
GAJDOŠOVÁ Martina, JUDr. Mgr., PhD. (3)
KERECMAN Peter, JUDr., PhD. (1-2, 4, 12)
KORDÍK Marek, JUDr., LL.M., PhD. (1-2)
KUBINEC Martin, JUDr., PhD. (5)
MANIK Rudolf, JUDr., PhD., MBA (9)
MASLEN Michal, JUDr., PhD. (9)
MITTERPACHOVÁ Jana, JUDr. (7-8)
MORAVČÍKOVÁ Andrea, JUDr., PhD. (11)
PIRČ Ján, doc. JUDr., CSc. (10)

ZAÚJÍMAVOSTI

JAŇOVKOVÁ Magda, JUDr. (4)
KERECMAN Peter, JUDr., PhD. (10, 11, 12)
KOVÁŘOVÁ Daniela, JUDr. (1-2)
MANIK Rudolf, JUDr., PhD., MBA (1-2, 3)

Obsah dvojčísła 1-2/2015

AKTUÁLNE	
2	ROZHOVOR Mojou úlohou je zohľadňovať záujmy všetkých občanov a celej justície
	DISKUSIA
4	Advokátska „licenčná turistika“ z pohľadu Súdneho dvora EÚ JUDr. František Sedláčko, PhD., LL.M.
5	Dokazovanie negatívnej skutočnosti v uznesení najvyššieho súdu, nevyvrátiteľná domnienka a negatívna dôkazná teória JUDr. Maroš Uhaľ
11	Oznámenie SAK o povinných platbách advokátov
13	Prehľad výpočtových základov

ČLÁNKY, ŠTÚDIE

- 14 „Krátke“ pojednanie o škodách, ujmach a ich náhradách vo svetle judikatúry súdov vnútroštátnych, českých, Súdneho dvora EÚ i Európskeho súdu pre ľudské práva
JUDr. Andrea Erdősová, PhD.
- 30 Zodpovednosť zasielateľa za škodu vzniknutú poškodením zásielky pri preprave dopravcom
JUDr. Michal Brož
- 35 Neživotné poistenie – test zákonnosti vybraných ustanovení všeobecných poisťných podmienok havarijného poistenia
JUDr. Jakub Mandelík, PhD.
- 44 Právo člena občianskeho združenia na súdnu ochranu
JUDr. Mgr. Michal Mrva, LL.M, PhD.
- 49 **JUDIKATÚRA**
K plynutiu premlčacej doby discip. previnenia advokáta a k časovej pôsobnosti právnych noriem v discip. konaní

ADVOKÁCIA

SAK

- 52 Zo zasadnutia predsedníctva SAK
- 53 Zachovávanie zdvorilosti medzi advokátmi navzájom
- 54 Pýta(j)te sa predsedníctva
- 55 Medzinárodný šachový turnaj
- 56 Výstava *Advokácia včera a dnes* v Košiciach
- 58 Novoročné stretnutie právnikov 2015

ZAHRANIČIE

- 62 XI. konferencia o histórii advokácie
- 64 Vánoční pohár české a slovenské advokácie
- 65 Správa z Plenárneho zhromaždenia CCBE
- 66 *Bulletin advokacie* prináša...
- 68 Povinnosť advokáta oznámiť komore zmenu sídla

ZAUJÍMAVOSTI

LITERATÚRA

- 70 Mnohosť trestnej činnosti
- 71 Judikatúra vo veciach slobody prejavu a ochrany osobnosti
- 72 Jak (ne) udělat advokátní zkoušky
JUDr. Daniela Kovářová
- 74 Advokáti v zelenom
JUDr. Rudolf Manik, PhD., MBA, MHA
- 79 Za Petrom Krútkym

Obsah čísla 3/2015

AKTUÁLNE	
2	ROZHOVOR Od prijatia nových procesných kódexov očakávam pozitívnu zmenu v chápaní mnohých právnikov
3	Publikačná súťaž Bulletinu slovenskej advokácie
4	Upozornenie k používaniu elektronickej registračnej pokladnice
	DISKUSIA
5	Účelnosť trov konania pri zastupovaní účastníka s vlastným právnym oddelením
7	Mimoriadne zníženie trestu pri nedôvodných prietahoch v trestnom konaní v zmysle judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva JUDr. Ondrej Laciak, PhD.

ČLÁNKY, ŠTÚDIE

REFORMA OBČIANSKEHO PROCESNÉHO PRÁVA

- 10 Dovoľanie v návrhoch dvoch civilných procesných kódexov
Mgr. Peter Toth-Vaňo
- 22 O temporalite procesných noriem (malé praktikum z teórie práva)
doc. JUDr. Marek Števec, PhD.
- 31 Trest zákazu účasti na verejných podujatiach a niektoré aplikačné postrehy
JUDr. Štefan Zeman
- 41 Efektivita trestu povinnej práce u mladistvých
Mgr. Mária Šterdasová
- 48 Kontradiktórne dokazovanie v konaní pred súdom
JUDr. Juraj Chylo, PhD.
- 56 **JUDIKATÚRA**
Advokát ako obeť násillia pri výkone svojho povolania

ADVOKÁCIA

SAK

- 60 Zo zasadnutí predsedníctva SAK
- 61 Pýta(j)te sa predsedníctva
- 61 NEPREHLIADNITE!
- 62 Prvý ročník Advokátskeho behu na lyžiach
- 63 Výstava *Advokácia včera a dnes* v Žiline
- 64 Viazanosť advokáta pokynmi klienta
- 66 Medzinárodný šachový turnaj
- 66 Prvý medzištátny šachový zápas advokátov
- 67 XXIII. Konferencia Karlovarske právnické dny
- 69 Pozvánka na Galavečer
- 70 Deň otvorených dverí
- ZAHRANIČIE**
- 71 *Bulletin advokacie* prináša...
- 72 Správa zo zasadnutia Stáleho výboru CCBE
- 73 Zaplatenie odmeny advokáta povereného substitúciou

ZAUJÍMAVOSTI

LITERATÚRA

- 75 Advokát Ivan Horváth a advokáti v jeho diele
- 76 Prví advokáti čiernej pleti
JUDr. Rudolf Manik, PhD., MBA, MHA

Obsah čísla 4/2015

AKTUÁLNE

- 2 **ROZHOVOR**
Legislatívny proces môžu skvalitniť ľudia s právnou praxou
- 3 Publikačná súťaž *Bulletinu slovenskej advokácie*
- 4 **DISKUSIA**
„Případ pana Ryneše“ –
kamerový systém na rodinnom dome

ČLÁNKY, ŠTÚDIE

- 6 Sprístupnenie informácií o tajnom sledovaní osôb
mocenskými zločkami štátu
Mgr. JUDr. Zoltán Perhács, PhD.
- 16 Nemožnosť ukladania trestu vyhostenia
podľa trestného zákona
JUDr. Sabína Hodoňová
- 23 (Ne)možnosť vylúčenia uchádzača
vo verejnom obstarávaní pre nesplnenie podmienok
osobného postavenia subdodávateľom
JUDr. Dávid Šišmič
- JUDIKATÚRA**
- 29 Musí byť výrobok skutočne vadný,
aby zakladal zodpovednosť jeho výrobcu za vady?
- 31 K aplikácii § 150 ods. 1 O. s. p.
v prípadoch zastúpenia účastníka v konaní advokátom

ADVOKÁCIA

SAK

- 34 Zo zasadnutia predsedníctva SAK
- 34 Pýta(j)te sa predsedníctva
- 35 Povinnosť advokáta podať odvolanie
na základe pokynu klienta
- 38 Zastupovať, alebo nezastupovať...

ZAHRANIČIE

- 40 Povinnosť advokáta dostaviť sa na hlavné pojednávanie
v prípade povinnej obhajoby
- 42 *Bulletin advokacie* prináša...
- 44 IV. ročník O pohár České a Slovenské advokacie
v tenise deblových dvojíc mužů a žen
(POZVÁNKA)

ZAUJÍMAVOSTI

LITERATÚRA

- 45 Dějiny notářství v českých zemích
JUDr. Peter Kerecman, PhD.
- 46 Spomienka na školiteľa
JUDr. Magda Jaňovková

Obsah čísla 5/2015

AKTUÁLNE

- 2 **ROZHOVOR**
Najdôležitejší historický moment v živote SAK a ČAK
- 5 **DISKUSIA**
Namiesto ďalšieho príspevku o trovách konania...
- 7 Medzinárodná asociácia mladých advokátov

ČLÁNKY, ŠTÚDIE

- 8 **REFORMA OPP**
1. január 2015 – medzník v preskúmaní rozhodcovských
rozsudkov v spotrebiteľských veciach v exekučnom konaní?
JUDr. Alexandra Kotrecová, PhD., Mgr. Ľubomír Pagáč, LL.M.
- 17 Registrácia pre daň z pridanej hodnoty a zábezpeka na daň1
JUDr. Matúš Filo, PhD.
- 27 Monitorovanie zamestnancov na Slovensku
JUDr. Mikuláš Füleky, PhD.
- JUDIKATÚRA**
- 43 Pokuta ako súčasť pasív zanikajúcej obchodnej spoločnosti
- 45 Kolízia pojednávania ako dôležitý dôvod
pre odročenie pojednávania

ADVOKÁCIA

SAK

- 48 Zo zasadnutia predsedníctva SAK
- 48 Pýta(j)te sa predsedníctva

Deň advokácie

- 50 Podujatia na šachovniciach
- 54 Advokát IM JUDr. Peter Petrán majstrom sveta
- 56 Deň otvorených dverí 22. apríl 2015
- 57 Galavečer 24. apríl 2015
- 64 Spomienky doterajších predsedov SAK
- 71 Poskytovanie právnych služieb
po pozastavení výkonu advokácie
- ZAHRANIČIE**
- 74 Povinnosť advokáta poskytnúť súčinnosť
pri vykonávaní kontroly orgánom verejnej správy
- 75 *Bulletin advokacie* prináša...

ZAUJÍMAVOSTI

LITERATÚRA

- 77 Orgány obchodných spoločností a družstva s judikatúrou
JUDr. Martin Kubinec, PhD.
- 78 VÝZVA Pracovnej komisie pre históriu advokácie
- 78 Publikačná súťaž *Bulletinu slovenskej advokácie*

Obsah čísla 6/2015

AKTUÁLNE

- 2 **ROZHOVOR**
Odborná spôsobilosť advokáta sa skôr či neskôr prejaví v úspešnosti poskytovania právnych služieb
- 3 **DISKUSIA**
ÚS SR, ESĽP, CSP a CMP na (možno) večnú tému „mimoriadne dovolanie“
- 5 Pozvánka na odbornú konferenciu o medzinárodných únosoch a odoberaní detí

ČLÁNKY, ŠTÚDIE

- 6 Nepodanie návrhu na vykonanie exekúcie do troch rokov od vykonateľnosti exekučného titulu
JUDr. Peter Strapáč, PhD., JUDr. Marián Ďurana, PhD.
- 14 Manželia a dlhy. Kritika nálezu Ústavného Súdu SR
JUDr. Milan Hlušák
- JUDIKATÚRA**
- 23 Vzájomné uznávanie vodičských preukazov
- 25 Právo advokáta na slobodu prejavu a jeho limity v súdnom konaní

ADVOKÁCIA

SAK

- 38 Zo zasadnutia predsedníctva SAK
- 39 Pýta(j)te sa predsedníctva
- 30 Povinnosť advokáta vyjadriť sa k obsahu sťažnosti na požiadanie komory
- 32 Jesenné semináre advokátskych koncipientov
- 34 Výstava Advokácia včera a dnes putovala ďalej
- 37 Komora uviedla do života dve nové knihy
- 40 VÝZVA Pracovnej komisie pre históriu advokácie
- 41 Na seminári sa hral golf
- 42 O sviatku po sviatku
- 43 Publikačná súťaž *Bulletinu slovenskej advokácie*
- 44 XXI. Slovenské dni práva – POZVÁNKA

ZAHRANIČIE

- 46 Povinnosť advokáta odmietnuť poskytovanie právnych služieb
- 49 *Bulletin advokacie* prináša...
- 50 Správy zo zasadnutí orgánov CCBE
- 51 Medzinárodná asociácia mladých advokátov

ZAUJÍMAVOSTI

LITERATÚRA

- 52 Komentár k advokátskej tarife
JUDr. Soňa Mesiarkinová
doc. JUDr. Milan Ďurica, PhD.
- 53 Prvé ženy v slovenskej advokácii
JUDr. PhDr. Stanislav Balík

Obsah dvojčísla 7-8/2015

AKTUÁLNE

- 2 **ROZHOVOR**
Posilnením dôležitosti advokátskej činnosti v sporových agendách sa zvýši nárok na odbornosť a poctivú prípravu sporu
- 4 **DISKUSIA**
Boj advokáta za slobodu vlastného prejavu (ESĽP, Morice proti Francúzsku)
- 5 Seminár k novým procesným právnym predpisom
POZVÁNKA
- 6 Elektronický systém monitorovania osôb (ESMO)

ČLÁNKY, ŠTÚDIE

- 14 Darovacia zmluva – *de lege ferenda*
JUDr. Anton Ukropec
- 22 K prípustnosti odvolania proti rozhodnutiu o povinnosti zložiť preddavok na trovy konania podľa § 141a OSP 1. časť
JUDr. Ľuba Berezňaninová, Dip. Mgmt.
- 31 Problematika posudzovania zdravotnej spôsobilosti zamestnanca po prijatí zákona č. 204/2014 Z. z.
Mgr. Peter Kotira, PhD.
- 40 Uplatnenie náhrady škody spôsobenej porušením súťažného práva
JUDr. Andrej Králik, LL.M., PhD.
- JUDIKATÚRA**
- 48 Dohoda o voľbe právomoci v prípade zmluvy uzatváratej elektronickou cestou
- 50 Európsky platobný rozkaz a jeho doručovanie

ADVOKÁCIA

- 54 Pozvánka na konferenciu
- 55 XXI. Slovenské dni práva – POZVÁNKA
- 55 Pýta(j)te sa predsedníctva
- 56 Povinnosť advokáta zachovávať mlčanlivosť
- 60 Zo spoločného rokovania orgánov Českej advokátskej komory a Slovenskej advokátskej komory
- 62 Päť mesiacov „putovania“ výstavy *Advokácia včera a dnes*
- 64 Návšteva predsedu Najvyššieho ľudového súdu Vietnamskej socialistickej republiky
- 65 Jesenné semináre advokátskych koncipientov
- 66 Povinnosť advokáta zachovávať mlčanlivosť
- 68 *Bulletin advokacie* prináša...
- 70 Publikačná súťaž *Bulletinu slovenskej advokácie*

ZAUJÍMAVOSTI

- 71 **LITERATÚRA**
Komentár k zákonu o obecnom zriadení
JUDr. Jana Mitterpachová

Obsah čísla 9/2015

AKTUÁLNE

- 2 **ROZHOVOR**
Meradlom konania právnikov by mala byť spravodlivosť
- 3 **DISKUSIA**
Rekodifikácia európskeho nariadenia
o insolvenčnom konaní
- 5 Nahradenie vyhlásenia vôle v správnom súdnictve
JUDr. Jozef Kubala
- 9 Pozvánka na bedmintonový turnaj

ČLÁNKY, ŠTÚDIE

- 10 K prípustnosti odvolania proti rozhodnutiu o povinnosti
zložiť preddavok na trovy konania podľa § 141a OSP. II. časť
JUDr. Ľuba Berezňaninová, Dip. Mgmt.
- 22 Nad rozhodnutím všeobecných súdov o odovzdaní
Mgr. Simona Klučiarová
- 27 Restoratívna justícia ako aktuálna výzva pre trestný systém
a niektoré možnosti inšpirácie
JUDr. Štefan Zeman
- JUDIKATÚRA**
- 38 Rozvod manželov a právomoc súdov
vo veciach vyživovacej povinnosti
- 40 Zmluva o poskytovaní právnych služieb
v kontexte smernice č. 93/13/EHS
o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách

ADVOKÁCIA

SAK

- 42 Zachovávanie slušnosti vo vzťahu k iným právnickým
profesiám – zákonnosť dôkazov v disciplinárnom konaní
- 45 Pýta(j)te sa predsedníctva
- ZAHRANIČIE**
- 46 Povinnosť advokáta zachovávať mlčanlivosť
- 49 Aktuálny vývoj legislatívy a judikatury EU v oblasti práva
verejných zakázek a vliv na českou právní úpravu
(Pozvánka na seminár)
- 50 Nemecko-česko-slovenské advokátske fórum (Pozvánka)
- 51 AIJA usporiadala jarnú konferenciu v Antverpách
- 52 *Bulletin advokacie* prináša...

ZAUJÍMAVOSTI

LITERATÚRA

- 54 Zákon o priestupkoch. Komentár
JUDr. Michal Maslen, PhD.
- 55 Právnicki práva zbavení. *Perzekúcie židovských právnikov
na Slovensku v rokoch 1938 – 1945*
JUDr. Rudolf Manik, PhD., MBA, MHA
- 58 Za Jankom Smetanom

Obsah čísla 10/2015

AKTUÁLNE

- 2 **ROZHOVOR**
Slovenská advokátska komora nemôže vstupovať
do konkrétnych súdnych ani správnych konaní
- 3 **DISKUSIA**
Aplikačné problémy v prípade oddialeného výroku
o trovách konania (§ 151 ods. 3 OSP)

ČLÁNKY, ŠTÚDIE

- 6 Štandard spravodlivého a rovnoprávneho zaobchádzania
v medzinárodnom investičnom práve. I. časť
doc. JUDr. Katarína Chovancová, PhD., LL.M., MCI Arb
- 18 Účel trestného konania –
je záujem o poškodeného sekundárny?
JUDr. Terézia Sláviková
- 28 Pokračovanie „mimoriadneho“ dovolania v CSP
z pohľadu judikatury ESLP
Mgr. Dušan Kucbel
- JUDIKATÚRA**
- 38 Advokát ako spotrebiteľ
- 40 Zodpovednosť advokáta za škodu
pri bezplatnom poskytovaní právnych služieb

ADVOKÁCIA

SAK

- 44 Zo zasadnutia predsedníctva SAK
- 44 Pýta(j)te sa predsedníctva
- 45 Verejné napomenutie
- 46 Slovenské dni práva – 21. ročník
- 49 Povinnosť advokáta vrátiť klientovi
účelovo prevzaté peňažné prostriedky
- ZAHRANIČIE**
- 52 Bulletin advokacie prináša...
- 53 Septembrové zasadnutie Stáleho výboru CCBE
- 54 Doručovanie korešpondencie klienta vo väzbe
prostredníctvom advokáta
- 57 Chcete aj vy zažiť tzv. „AIJA spirit“?
Ponuka pripravovaných podujatí AIJA
- 58 Seminár o americkom práve pre mladých advokátov
a advokátskych koncipientov z Čiech a zo Slovenska

ZAUJÍMAVOSTI

LITERATÚRA

- 60 Komentár k nájomným vzťahom v súkromnom práve
doc. JUDr. Ján Pirč, CSc.
- 61 Obhajoba Juraja Jánošíka v podaní advokáta Jána Poničana
JUDr. Peter Kerecman, PhD.

Obsah čísla 11/2015

AKTUÁLNE	
2	ROZHOVOR Azyl je pre tých, ktorí sú prenasledovaní
3	DISKUSIA Súdny dvor EÚ na tému primeranosti sankcie za „neohlásenú držbu vnesenej hotovosti“
ČLÁNKY, ŠTÚDIE	
6	Štandard spravodlivého a rovnoprávného zaobchádzania v medzinárodnom investičnom práve. II. časť doc. JUDr. Katarína Chovancová, PhD., LL.M., MCI Arb
16	Dohoda o vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov – aplikačné problémy JUDr. Zuzana Fabianová, Ph.D.
25	Charta základných práv Európskej únie v sťažnostiach na Ústavný súd Slovenskej republiky: Nevyužitý potenciál? doc. JUDr. Martina Jánošíková, Ph.D.
JUDIKATÚRA	
30	Právo fyzických osôb na ochranu osobných údajov – kde má spracovateľ údajov prevádzku?
33	K právu blízkych osôb požadovať náhradu nákladov za osobnú starostlivosť o poškodeného, ktorý nie je schopný sa o seba postarať samostatne
ADVOKÁCIA	
SAK	
36	Zo zasadnutia predsedníctva SAK
36	Pýta(j)te sa predsedníctva
37	Vyhlásenie súťaže SAK
38	Poskytovanie právnych služieb v čase pozastavenia výkonu advokácie
ZAHRANIČIE	
41	Povinnosť advokáta podať včas opravný prostriedok a informovať klienta o stave jeho veci
44	<i>Bulletin advokacie</i> prináša...
45	Zo zasadnutí orgánov CCBE
46	Správa z 53. výročného kongresu AIJA
47	Chcete aj vy zažiť tzv. „AIJA spirit“? <i>Ponuka pripravovaných podujatí AIJA</i>
48	Jesenná konferencia Európskej komory obhajcov
50	Oslavy 25. výročia obnovenej nezávislosti českej advokácie
ZAUJÍMAVOSTI	
LITERATÚRA	
60	Premlčanie v obchodnom práve JUDr. Andrea Moravčíková, PhD.
61	Advokáti Davisti: Ján Poničan (1. časť) JUDr. Peter Kerecman, PhD.

Obsah čísla 12/2015

AKTUÁLNE	
2	ROZHOVOR Advokátom želim trpezlivosť s verejnosťou
3	DISKUSIA Ústavný súd SR na tému ústavného prieskumu rozhodnutí rozhodcovských súdov
6	Oznámenie SAK o povinných platbách advokátov
ČLÁNKY, ŠTÚDIE	
8	Nepredloženie prejudiciálnej otázky a zodpovednosť za výkon verejnej moci súdmi: Súdny dvor Európskej únie sa užitočne opakuje prof. JUDr. Ján Mazák, PhD.
14	Uplatňovanie režimu tzv. doložky neplatnosti v pracovnom práve (občianskoprávne aspekty) Ivan Kunderát
23	Behaviorálna reklama a jej vplyv na ochranu súkromia v modernej spoločnosti Mgr. Daniela Čičkáňová, PhD.
JUDIKATÚRA	
34	Od ktorého okamihu počítať úrok z omeškania pri vrátení nadmerného odpočtu DPH?
36	K aktívnej legitimácii pri porušení zákonného predkupného práva
ADVOKÁCIA	
SAK	
38	Zo zasadnutia predsedníctva SAK
38	Pýta(j)te sa predsedníctva
38	Advokátske preukazy – UPOZORNENIE
39	Poskytovanie právnych služieb v rozpore so záujmami klienta
44	Slávnostné odhalenie pamätnej tabule v Martine
ZAHRANIČIE	
48	Konferencia o histórii advokácie 2015
49	Historie branných cvičení stredočeských advokátů JUDr. Jan Luhan
53	Polští advokáti – filozofové, umelci, spisovatelé Ewa Stawicka
54	Multilaterálny hospitačný program v Nemecku
55	Povinnosť advokáta vydať klientovi doklady po skončení zastupovania
58	Aktuálne dianie na pôde CCBE
59	<i>Bulletin advokacie</i> prináša...
ZAUJÍMAVOSTI	
LITERATÚRA	
61	V čele občanských elit Advokáti a spoločnosť na Moravě v letech 1869 – 1914 JUDr. Peter Kerecman, PhD.
63	Advokáti Davisti: Ján Poničan (2. časť) JUDr. Peter Kerecman, PhD.

Bulletin slovenskej advokácie

CENNÍK INZERCIE NA ROK 2016

Ceny a rozmery uvedené na schémach platia pre vnútorné strany čísla.

Druhá strana obálky

Vodorovná polovica strany 210 x 147 mm + 3 mm dookola na orez 800 eur

Celá strana 210 x 297 mm + 3 mm dookola na orez 1 600 eur

Pre 2. stranu obálky nie je rozhodujúca farebnosť inzerátu.

Celostranová inzercia má na 2. strane obálky prednosť pred polstranovou.

Tretia strana obálky – detto ako 2. strana obálky.

Štvrtá strana obálky

Výlučne **celá strana** 210 x 297 mm + 3 mm dookola na orez 2 400 eur

Pre 4. stranu obálky nie je rozhodujúca farebnosť inzerátu.

Zlavy pri opakovanom obsadení tej istej inzertnej plochy

Opakovaným obsadením sa rozumie **vopred** ohlásený počet, veľkosť, farebnosť a umiestnenie inzerátu. Samotný obsah sa pritom môže meniť, ak inzerent dodáva definitívne spracovaný tlačový podklad. Za opakovanie sa považuje **aj znovuobjednanie toho istého inzerátu** do nasledujúceho čísla, aj keď bolo ohlásené dodatočne; zľava za prvé uverejnenie sa započíta.

2 uverejnenia 5 %

3 uverejnenia 10 %

4 a viac uverejnení 15 %

Vkladaná inzercia – 0,20 eura/ks

Ide o distribúciu **inzerentom dodaných tlačovín** spolu s bulletinom.

Maximálna veľkosť je formát A4.

Riadková inzercia sa neuverejňuje. Výnimkou sú žiadosti o zamestnanie advokátskych koncipientov a praktikantov, ktoré sú zverejňované a praktikantov, ktoré sú zverejňované v samostatnej kapitole čísla zadarmo.

Špeciálny inzerát výlučne pre advokátov, advokátske kancelárie a firmy, ktorého účelom je **ponuka práce pre koncipienta/koncipientku**, má jednotnú úpravu, rozmer štvrtiny strany (kvadrant), sa zverejňuje za režijnú cenu 17 eur.

Podklady

Podklady inzerátu sa prijímajú výlučne v elektronickej podobe, definitívne spracované pre tlač vo formátoch PS, EPS, PDF, JPG, TIF... Musia spĺňať technické parametre na požadovanú kvalitu tlače (nedegradované fotografie s rozlíšením cca 300 dpi, farebnosť v CMYKu, texty v krivkách a pod.). Pri osobitnej požiadavke na vernosť reprodukcie musí inzerent dodať nátláčok inzerátu v skutočnej veľkosti. Materiál na vkladajúcu inzerciu si zabezpečí inzerent sám a doručí ho priamo do firmy, ktorá finalizuje bulletin. Inzerent zodpovedá za obsah inzerátu i za kvalitu dodaných podkladov.

Ceny sú uvedené bez DPH 19 %.

Štvrtina strany
– kvadrant
83 x 123 mm
(š x v)

čb 170 eur
cmk 300 eur

Štvrtina strany – vodorovný pás
172 x 60 mm (š x v)

čb 170 eur
cmk 300 eur

Vodorovná
polovica strany
spadavka
210 x 145 mm
(š x v)
+3 mm dookola na orez

čb 370 eur
cmk 660 eur

Vodorovná
polovica strany
zrkadlo
174 x 123 mm
(š x v)

čb 340 eur
cmk 600 eur

Zvislá
polovica strany
zrkadlo
83 x 254 mm
(š x v)

čb 340 eur
cmk 600 eur

Zvislá
polovica strany
spadavka
101 x 297 mm
(š x v)

+3 mm dookola na orez

čb 370 eur
cmk 660 eur

Celá strana
zrkadlo
174 x 254 mm
(š x v)

čb 680 eur
cmk 1 200 eur

Celá strana
spadavka
210 x 297 mm
(š x v)
+3 mm dookola na orez

čb 740 eur
cmk 1 320 eur

bulletin slovenskej advokácie

Recenzovaný právnický časopis SAK

Vydáva Slovenská advokátska komora
Kolárska 4, 813 42 Bratislava
IČO: 30 795 141

Vychádza desať ráz do roka
(8 riadnych čísel a dve dvojčísla)
Náklad 5 700 ks

Redakčná rada:

JUDr. Jozef Brázdil (predseda)

JUDr. Peter Kerecman, PhD. (podpredseda)

doc. JUDr. Milan Ďurica, PhD.

JUDr. Zuzana Ďurišová

doc. JUDr. Svetlana Ficová, CSc.

JUDr. Roman Hošovský

JUDr. Marek Kordík, PhD., LL.M.

prof. JUDr. Ján Mazák, PhD.

JUDr. Soňa Mesiarkinová

JUDr. Ondrej Mularčík

prof. JUDr. Oľga Ovečková, DrSc.

JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.

JUDr. Alexander Škrinár, CSc.

doc. JUDr. Marek Števec, PhD.

JUDr. Andrea Tomlainová, PhD., LL.M.

prof. JUDr. Peter Vojčík, CSc.

Výkonná redaktorka:

PhDr. Nadá Ondrišová, tel.: 02/204 227 28
ondrisova@sak.sk

Administrácia:

Darina Stračinová, tel.: 02/204 227 26
darina.stracinova@sak.sk

Vizuálna koncepcia:

Ing. Ladislav Blecha

Predtlačová príprava:

Helondia, s. r. o., Bratislava

Tlač:

Print Hall, s. r. o., Bratislava

Objednávky bulletinu a inzercie:

Kancelária SAK

Kolárska 4, 813 42 Bratislava

fax: 02/204 227 42

reg. č. MK SR: 4161/10

ISSN 1335-1079

Uzávierka odbornej časti: 8. 12. 2015

Uzávierka redakčnej časti: 15. 12. 2015

Toto číslo vyšlo 31. 12. 2015

advokát
Slovenská
komora

Pokyny pre autorov odborných článkov

1. Do redakcie treba poslať rukopis (v elektronickej podobe), ktorý nebol publikovaný v inom periodiku.
2. Treba uviesť meno a priezvisko autora (autorov), vedecké a akademické hodnosti, povolanie, adresu pracoviska a trvalého bydliska, rodné číslo, kontakty (telefónne číslo, e-mailovú adresu).
3. Titulok príspevku má byť krátky, vecný, výstižný. Pred vlastný text treba pripojiť krátky úvod (perex, abstrakt) objasňujúci tému príspevku. Dlhý text je vhodné členiť medzitulkami.
4. V texte treba dôsledne dbať na presnú identifikáciu osôb a inštitúcií. U osôb nasleduje po akademických tituloch meno a priezvisko, v prípade potreby i vedecká hodnosť. Ak nie je známy slovenský prepis zahraničných hodností alebo ich uvedenie nie je podstatné vzhľadom na informačnú a protokolárnu potrebu, tak ich možno vynechať. Názvy zahraničných a medzinárodných inštitúcií sa uvádzajú v plnom pôvodnom názve (prípadne so skratkou v zátvorke). Ak existuje zaužívaný slovenský prepis, treba ho dôsledne používať, inak je potrebný čo najpresnejší preklad do slovenčiny.
5. Poznámky v texte treba označovať číslom bez zátvorčky a bez bodky. Pri citovaní bibliografických údajov treba dodržať nasledovnú schému:
Priezvisko1, M. – Priezvisko2, M.: **Názov diela. Prípadný podtitul.** Miesto vydania : Vydavateľ, ROK, s. XY.
6. Autor pripojí krátku **anotáciu** v rozsahu do 600 znakov vrátane medzier, v ktorej zhrnie problematiku článku, svoje stanoviská a vývody. Redakcia zabezpečí preklad anotácie do angličtiny a nemčiny.
7. Autor tiež napíše **stručnú informáciu** o svojom aktuálnom odbornom pôsobení a prípadne o iných skutočnostiach, ktoré považuje za dôležité v súvislosti s obsahom článku. Pripojí tiež **fotografiu**, ktorá bude spolu s informáciou uverejnená na prvej strane príspevku v graficky odčlenenej plôške. Rozmer fotografie má byť aspoň 300 × 360 pixelov (to zodpovedá rozmeru 25 × 30 mm pri tlačovej kvalite).
8. Maximálny odporúčaný rozsah odborného článku je 34 000 znakov vrátane medzier, čo zodpovedá cca 6 stranám v bulletine. Maximálny odporúčaný rozsah recenzie, poznámky, správy z podujatia, úvahy na aktuálnu tému a pod. je 4 500 znakov vrátane medzier. K článkom o publikáciách (recenzie, anotácie) je potrebné dodať sken obálky knihy, pričom od vydania titulu by mal uplynúť maximálne 1 rok.
9. O zaradení príspevku do konkrétneho čísla a výške autorského honoráru rozhoduje redakčná rada Bulletinu slovenskej advokácie. Vyslovuje sa k obsahu a forme spracovania príspevku, prípadne konzultuje s autorom možné úpravy a doplnky. Môže požiadať autora o skrátenie príspevku alebo rozdeliť dlhý článok do viacerých čísiel. Vyhradzuje si tiež právo uverejniť svoj kolektívny názor k publikovanému príspevku.
10. Redakcia bulletinu si vyhradzuje právo upraviť názov príspevku, medzitulky, vykonať v rukopise potrebné štylistické, jazykové a technické úpravy.
11. Tesne pred publikovaním dostane autor svoj príspevok na odsúhlasenie redakčných zásahov a na prípadné doplnenie a aktualizáciu. Autorizovaný príspevok sa uverejní bez ďalších redakčných zásahov.
12. Príspevky sa uverejňujú na základe písomného súhlasu autorov na osobitnom redakčnom formulári. Nevyžiadané rukopisy redakcia nevracia.

70 Jubilant Štefan Detvai

*dlhoročný predseda
Slovenskej advokátskej komory*

*„Každý človek bol zrodený pre nejaké dielo.
Každý, kto chodí po tejto zemi,
má nejaké povinnosti k životu.“*

Stanislaw Jerzy Lec

Jubilant Štefan Detvai – dlhoročný predseda Slovenskej advokátskej komory

JUDr. Štefan Detvai sa narodil 17. decembra 1945 vo Fiľakove. Základnú a strednú všeobecno-vzdelávaciu školu absolvoval v rokoch 1952 – 1964 vo Fiľakove. V rokoch 1964 až 1969 študoval na Právnickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave. Témou jeho diplomovej práce bolo Premlčanie v občianskom práve.

Povinnú ročnú základnú vojenskú službu vykonal v rokoch 1969 – 1970 vo funkcii právneho čakateľa na Vojenskej obvodej prokuratúre v Brne.

Po návrate nastúpil do Advokátskej poradne č. 2 v Bratislave ako advokátsky čakateľ. V roku 1972 úspešne zložil advokátske skúšky. V roku 1983 získal akademický titul doktora práv.

Na mimoriadnej konferencii slovenskej advokácie v januári 1990 bol zvolený za podpredsedu Ústredia slovenskej advokácie. Ako vedúci komisie pre prípravu nového zákona o advokácii sa

podieľal na spracovaní legislatívneho návrhu zákona SNR č. 132/1990 Zb. o advokácii. Aktívne sa zúčastnil na založení stavovskej Slovenskej advokátskej komory a na celom procese transformácie pološtátnej socialistickej advokácie na slobodné a nezávislé povolanie vykonávané na súkromnej báze.

Ako prvý volený predseda SAK takmer dvadsať rokov viedol slovenskú advokáciu, obhajoval jej potreby a presadzoval jej záujmy v rokovaniach s partnermi na štátnej i neštátnej úrovni. Stál aj pri tvorbe zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii, ktorý legislatívne zavŕšil zlúčenie Slovenskej advokátskej komory s Komorou komerčných právnikov. Presadzoval vytvorenie inštitucionálneho rámca na poskytovanie bezplatnej právnej pomoci odkázaným občanom.

Angažoval sa v etablovaní slovenskej advokácie na medzinárodných fórach, predovšetkým v odborných, napríklad v Rade advokátskych komôr Európy (CCBE), v Medzinárodnej advokátskej komore (IBA), v Medzinárodnej asociácii mladých advokátov (AIJA), v Európskej asociácii trestných právnikov (ECBA), v Medzinárodnej únii advokátov (UIA).

Za osobný prínos k dlhoročnej dvojstrannej spolupráci slovenských a maďarských advokátov mu udelil prezident Maďarskej republiky v roku 2011 Zlatý zásluhový kríž.

JUDr. Detvai v súčasnosti vykonáva advokátsku prax v Advokátskej kancelárii Detvai, Ludik, Malý, Udvaros v Bratislave. Pôsobí aj ako rozhodca pri rozhodcovskom súde Slovenskej obchodnej a priemyselnej komory.

Dlhoročné profesionálne skúsenosti uplatňoval ako člen vedeckých rád právnických fakúlt na Slovensku: Právnickej fakulty UK v Bratislave, Fakulty práva Paneurópskej vysokej školy v Bratislave, Právnickej fakulty Trnavskej univerzity, Právnickej fakulty Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici a Právnickej fakulty Vysokej školy Janka Jesenského v Sládkovičove.

V roku 2012 ho predsedníctvo Slovenskej advokátskej komory ocenilo za celoživotný prínos advokácii.

V súčasnosti pôsobí v Odvolacom disciplinárnom senáte a v Skúšobnom senáte pri Slovenskej advokátskej komore.

■ Ako ste odštartovali svoju právnickú kariéru?

V tom čase mal koncipient oficiálne označenie „advokátsky čakateľ“, ale v praxi sa používal tradičný titul – koncipient. Nový zákon o advokácii v roku 1975 prinavrátil tomuto postu pôvodné pomenovanie. Ja som svoje čakateľské roky absolvoval v Advokátskej poradni č. 2 v Bratislave, v centre mesta – v známej Luxorke.

■ A na čo by ste chceli zabudnúť?

Najskôr na obdobie normalizácie, ktorá tvrdo zasiahla i do radov advokácie. Na vedúce miesta dosadila komunistická strana svoje nomenklátúrne kádre, ale nie z radov advokácie, ale z prokuratúry.

Napriek normalizácii to neboli pre mňa nudné a prázdne časy, lebo mi veľa dali do budúcnosti. Najviac som získal od starších, skúsenejších kolegov, ktorí mi pomohli vytýčiť si svoju vlastnú advokátsku budúcnosť a najmä, osvojiť si zásady vzťahu ku klientovi, ktorými sa riadim dodnes. Boli to páni s noblesou a skutočným príkladom, ako sa má správať slušný advokát.

■ Čo by ste odkázali nastupujúcim generáciám advokátov?

Nech si predovšetkým zachovajú nezávislosť, lebo tá nie je ich výsadou a právom, ale právom ich klientov, ktorí sa chcú dovolať spravodlivosti. Aby si advokát mohol stopercentne plniť svoje povinnosti a poskytovať klientom kvalitnú právnu pomoc, musí byť nezávislý. Nielen od akejkoľvek oficiálnej moci, ale aj od iných vplyvov, predovšetkým zhubného vplyvu peňazí, čo predstavuje najväčšie nebezpečenstvo. Rovnaké nebezpečenstvo predstavujú osobné záujmy uprednostňované so sebeckou bezohľadnosťou. Mnohým advokátom chýba v tomto smere etická imunita. Keď sa charakter zlomí pod komerčným tlakom, alebo začne slúžiť vyslovene nezákonnosti, potom beda občanovi, právnemu štátu i advokácii.

Štefan Detvai prý sedmdesátníkem...

Štefana jsem letmo potkal před pár týdny v Praze a byl úplně stejný, jako když jsme se před více než pětadvaceti lety potkali poprvé. Poplašné zprávě o jeho sedmdesátinách tedy nevěřím. Padesátiny bych možná bral, ale i to jen po složitých matematických výpočtech, kolik mu muselo nejméně být v r. 1990, kdy jsme se spolu tolik nasmáli.

To bylo ještě za Československa. Vyrazili jsme s ním a s Lubošem Tichým, poprvé svobodni, na Západ do Holandska. Holanďani byli naši sponzoři pro zapojení do evropské advokacie. Vezl nás řidič ÚČA (Ústředí české advokacie) Emil Bisták, a to ve zděděné Tatře šestsettrojce,

vrcholu to tehdejší vědy a techniky. Zastavili jsme někde na kafe. Štefan nahlédl do místního bulváru a pohoršeně zvolal: „Holé baby v dennej tlačí!“ To se pak stalo mottem celé naší výpravy a pořad jsme se tomu smáli. My byli překvapeni bulvarem, Holanďani šestsettrojkou. Nikde v hotelu ji nedokázali zaparkovat, jenom jedna recepční východního původu to svedla. Holanďani pak přijeli asi za čtrnáct dní do Prahy a přivezli nám fax. Nemýlili se. Fax na ÚČA dosud nebyl. „Holé baby v dennej tlačí“ se ale začaly pomalu na Slovensku i v Čechách objevovat. Jo, kde ty holé baby jsou, Štefane!

Štefan mi jednou později daroval obraz slovenského modernisty. Modernistů kdysi bývala plná Slovenská advokátska komora. Teď už jsem tam dlouho nebyl, tak nevím. Na kolorované grafice jsou nad sebou tři patra, na každém patře šest

etap vývoje jedné osoby. V první etapě má každá ze tří osob hlavu, trup a končetiny, a v hlavě nebo srdci jí plane červená barva. Postavy se na začátku od sebe odlišují. Hlav a končetin ale začíná s každou další etapou u všech postupně ubývat, stejně jako těch červených ideálů. Přibývá trup. Evoluce člověka končí ve všech třech případech stejně. Prázdná koule, na jejímž obvodu lze při podrobném zkoumání rozeznat zbytečky hlavy a údů. Nu a v jedné z těch tří výsledných prázdných koulí se jásová červeň změnila na jakousi špinavou žluť. Nebo je to žluč? Na obraz se rád dívám. Vždycky si vzpomenu na Štefana, jaký měl neomylný vkus už někdy před dvaceti lety. Jak si byl vědom rizik neustálého růstu HDP. To jsme to dopracovali! Prázdné koule, ale pěkně vypasené. A my advokáti taky. Na Slovensku možná teprve ve čtvrté etapě zakulacování. V Čechách už stoprocentní vykutálenost. Jo, kde ty holé baby jsou, Štefane!

Teď nám ještě dodala čerstvá nobelistka za literaturu Světlana Alexijevičová. Její Doba z druhé ruky (vremja second hand) má podtitul Konec rudého člověka. Alexijevičové je 67 let. Je to Běloruska. Co teď slyšela od stovek sovětských lidí, to nám jakoby z druhé ruky předkládá. Sama neříká nic nebo skoro nic. Snad jen tolik, že ona sama se už konce rudého člověka nedožije, ačkoliv jeho konec jednou přijít musí.

Ono to na Slovensku a zvláště v Čechách tak úplně nepodobné sovětskému člověku není. Příliš mnoho prázdných koulí se zakrnělými hlavami, nožičkami i ručičkami, a místo srdce žluč sebelítosti, pomluv, žalob a trestních oznámení sem i tam. K tomu vzájemný obdiv koule ke kouli. Asinus asini, sus sui pulcher, říkali staří Římané. Osel je oslu, vepř vepři krásný. Prázdná koule je prázdné kouli taky krásná.

Ale Štefan Detvai má narodeniny, ať už sedmdesáté nebo padesáté. Sluší se mu pográtulovat. Ale co mu máme přát?

Aby se Slovensko víc drželo Rakouska než Uherska.

Aby nemusel bránit se samopalem v ruce maďarskou hranici proti Chorvatům a Srbům.

Aby mu nějaká prázdná koule neuložila sepsat žalobu na Evropskou komisi.

Aby i na Slovensku nevypukla válka advokátů proti prokurátorům.

Aby ho nedeprimovala četba Alexijevičové.

Aby se dožil konce rudého člověka v obou našich vlastech.

Aby se potom zase smál holým babám v dennej tlači.

Tak ad multos annos, Štefane!

Karel Čermák

Gratulace výtečníkovi advokacie

Ve starší české literatuře o advokacii a advokátech jsem narazil na hodnocení významné osobnosti, která se velmi pozitivně zapsala do právních dějin a do dějin advokacie a byla proto označena přídomek „výtečník advokacie“. Podle mého názoru tento přídomek zcela jednoznačně náleží osobnosti slovenské a evropské advokacie, která se v těchto dnech dožívá významného životního jubilea a která se do moderních dějin slovenské advokacie již

zapsala. Touto osobností je JUDr. Štefan Detvai, advokát a bývalý předseda Slovenské advokátní komory, který působil v této funkci neuvěřitelných dvacet let! A že šlo o léta velmi bouřlivá – stručně lze zmínit privatizaci advokacie, rozdělení státu, sloučení advokátních profesí, vstup do Evropské unie, zapojení slovenské advokacie do evropských struktur a další a další. V průběhu těchto let JUDr. Detvai vedl slovenskou advokacii pevnou rukou, s přehledem a nadhledem, při plném respektování základních advokátských pravidel a tradic, s noblesou sobě vlastní. A to nejen jako advokát, nýbrž i jako stavitel – pod jeho vedením byla realizována i výstavba budovy SAK v Bratislavě.

Nemá valného smyslu opakovat životopisná data oslavence, jeho zásluhy a četná vyznamenání a ocenění. Chtěl bych být u této příležitosti osobnější a uvedu postřeh z jedné mezinárodní konference prezidentů a předsedů advokátních komor, které jsem se společně s naším výtečníkem účastnil. Jak tomu tak bývá, konference měla náročný program, který se týkal (či měl týkat) základních a zásadních problémů advokacie. V odpolední (a nejužnavnější) části však byly přednášeny příspěvky, které obsahovaly řadu velmi kontroverzních stanovisek a názorů na stále subtilnější problémy, jejichž řešení advokátní obec nebude zajímat ani v následujících padesáti letech. Vypadalo to, že účastníci konference rezignovali na oponenturu – nikoliv však JUDr. Detvai;

ten to nevydržel, vzal v diskusi slovo a během desetiminutového projevu, bez jakékoliv přípravy, vysvětlil (v němčině) s přesvědčivostí sobě vlastní, jak se přednášející velice mýlí. Přehledně shrnul a vytyčil ty aktuální problémy, jejichž řešení považoval za nezbytné. Program konference další den reagoval na jeho projev tím, že se věnoval jen tématům, která JUDr. Detvai ve svém neplánovaném příspěvku komentoval...Tuto jeho přesvědčovací a argumentační schopnost velmi obdivuji.

A nejen já – pokud se setkávám s mladšími slovenskými kolegy, kteří absolvovali přednášky dr. Detvaie z advokátní etiky nebo trestního práva, tito si pamatují často celé pasáže jeho přednesů a odvolávají se na ně – evidentně také proto, že obsahují nejcennější kořeny lidského života – moudrý a laskavý humor.

Mám vzácnou příležitost poděkovat touto cestou JUDr. Detvaiovi za jeho celoživotní osobní nasazení a přínos k rozvoji slovenské i evropské advokacie, za jeho aktivity při spolupráci našich advokátních komor, která je svojí kvalitou výjimečná evropsky a určitě i světově, za výchovu advokátního potěru a za neúnavnost, s níž zájmy advokacie po dlouhá léta intenzivně prosazoval. Přeji mu pevné zdraví, dlouhá léta a hodně štěstí.

Na samotný konec dovoluje osobní blahopřání, jehož obsahu, rozměru a souvislostem bude dr. Detvai určitě rozumět a promine mi velmi osobní oslovení: „Pišta, vyzeráš dobre!“

Nepomýlil som sa, Števo

70

Prvé zoznámenie začína obvykle podaním ruky, pozdravom alebo predstavením v spoločnosti. Moje prvé stretnutie s kolegom a priateľom JUDr. Štefanom Detvaiom sa udialo ináč, takpovediac na diaľku. Na začiatku sedemdesiatych rokov som sa dopyčul, že si ako čerstvý advokát spôsobil pri obhajobe rozruch, šiel si takpovediac proti prúdu, po latinsky povediac, ako nás učil kedysi prof. K. Rebro, *adverso flamina*. Nielen ty obhajca, ale celá kauza rozrušila vtedajšie stojaté vody, lebo „božie očká a uši“, teda vtedajší tajní vysnorili a začali stíhať sektu mladých ľudí, najmä vysokoškolákov, ktorí tvrdili, že svet je založený na princípe dobra a zla. Tak delili aj život a politické systémy na tie, kde je sloboda a kde je útlak. Vyšetrovatelia rozhodli, že útlak je u nás a vznikol z toho exemplárny a nezmyselný proces, ktorého si bol jedným z aktérov, na strane nespravodlivo stíhaných.

Zabodoval si v tomto procese a začal si svoju advokátsku kariéru, z môjho pohľadu, pre advokáta skvele. Zaujal si svojou odvahou a ukázal v ňom pravé advokátske srdce. Obhajca musí byť aj chlap schopný schytať i rozdávať bodyčky. Pochopiteľne, že nasledovalo tzv. *ad verbum audiendum*, to znamená predvolanie „podriadeného“ na vypočutie, pokarhanie alebo, ako sa hovorí, na „koberček“. Aj tam si obstál. Lebo obhajca by nemal sám nastavovať hlavu, aby ho po nej udreli. Mal by sa prirodzene úderom vyhýbať a keď ich schytať, tak ich znášať. Bola to pre Teba, nastupujúceho na celoživotnú prekážkovú trať advokáta, výborná skúsenosť. Platí to doslovne aj v Tvojom prípade, že ker, ktorý v mladosti nepichá, tomu už neskôr nenarastú ostne. Práve kvalifikovanosťou a aj potrebnou smelosťou pre obhajobu a zastupovanie si sa postupne vypracoval medzi najznámejších a najrešpektovanejších obhajcov a advokátov u nás.

Naše kontakty sa zintenzívnili v druhej polovici osemdesiatych rokov. Stále zreteľnejšie a výraznejšie zaznieval Tvoj hlas na poradách a odborných diskusiách. Markantne si sa takto prejavoval najmä pri príprave nového zákona o súkromnej advokácii, kde som Ťa navrhol za vedúceho jedného z dvoch tímov pri jeho príprave, ktoré spracovávali zložitú problematiku prechodu na novú, súkromnú advokáciu. Tvoje podnety mali logiku a vychádzali z absolvovanej bohatej praxe. Stále výraznejšie si sa dostával do povedomia advokátov a získaval si rešpekt nás všetkých a aj vo verejnosti.

Zlomové momenty v Tvojom profesionálnom živote Ťa len očakávali. V tom čase po uplynutí môjho funkčného obdobia, rozbehnutej výstavbe nášho sídla komory a prijatí nového zákona o súkromnej advokácii som zvažoval, akou cestou sa budú uberať moje ďalšie kroky. Rozhodol som sa nakoniec pre výkon súkromnej advokácie a teda v ďalšom období nekandidovať na funkciu predsedu. Ako najstarší v predsedníctve som mal morálne právo navrhnúť na zvolenie nového predsedu komory. Najpresvedčivejšie mi vychádzala Tvoja osoba. Mal si širokú dôveru advokátov, ľudské aj profesionálne predpoklady a konškolákov vo vedúcich funkciách. Kto iný by bol vhodnejší na túto funkciu?

Po decembrovej konferencii advokátov v roku 1990, na prvom zasadnutí predsedníctva som Ťa navrhol na vedenie slovenskej advokácie z dôvodov, ktoré som spomínal. Ale aj preto, že čelný predstaviteľ advokátov musí mať aj spoločenskú prajnú atmosféru na reprezentáciu svojich kolegov a presadzovanie našich stavovských záujmov. To všetko si, Štefan, spĺňal. Nemýlil som sa, keď som tieto nádeje spájal práve s Tvojím menom.

Počas úctyhodného obdobia, keď si vykonával svoju funkciu, ktoré nemá niekto šancu prekonať, naplnil si svoje poslanie nielen trvaním, ale predovšetkým skutkami. Určite sme Ti vďační, že si úspešne zavŕšil dostavbu nášho dnešného sídla, advokátskej komory. Majstrovsky si sa zhostil nevďačného diplomatického poslania pri spojení dvoch profesijných právnických organizácií. Klobúk dole. Je to popri iných úlohách, ktoré si plnil, vynikajúca bilancia. A môžem o Tvojom úspešnom pôsobení na čele slovenskej advokácie plným právom povedať, že život nemerieme časom, ale skutkami. A tých je na Tvojom konte neúrekom.

Obdivoval som na Tebe nielen profesijné, ale aj ľudské vlastnosti: priamosť, otvorenosť, úprimnosť. Bodoval si nimi na súdoch, úradoch, u kolegov i u klientov. Prejavilo sa to aj v Tvojej pozitívnej medzinárodnej reprezentácii nášho stavu, čo nie je zanedbateľné.

Števo, blahoželám Ti k Tvojmu životnému sviatku, siedmim desaťročiam plnohodnotného a pozitívnymi skutkami v prospech nás i svojich klientov naplneného života.

Pozdravujem aj Tvoju milú manželku a dcérku, ktoré Ťa sprevádzajú na úspešnej životnej ceste a želám Ti rodinné šťastie, úspechy a toľko zdravia, ako má Tvoja najmladšia klientka.

Áno, nepomýlil som sa Števo, keď som vkladal do Tvojho pôsobenia v slovenskej advokácii a obhajobe klientov veľké nádeje. Splnil si ich. Gratias agere.

Tvoj

Tono Blaha

Vzácný kolega, milý Štefan

70

Na rieke nášho času, v ktorom sa plaví každý z nás, sa objavujú aj míľniky, ktoré stoja za pozastavenie a ohliadnutie sa hore prúdom času.

Takým pristavením je aj oslava Tvojho životného jubilea, ku ktorému si sa doplavil neuveriteľne rýchlo, z pohľadu všetkých nás okolo Teba priam neočakávane. Pri príležitosti tohto zastavenia Ti chcem predovšetkým v mene všetkých advokátov na Slovensku, vedenia Slovenskej advokátskej komory a tiež v mene svojom povedať pár slov, ktoré sú hodné Tvojich zásluh a práce pre spoločenstvo advokátov na Slovensku.

Poznáme sa vyše dve desiatky rokov, avšak posledná dekáda nás priblížila viac, pretože som mal príležitosť, ale najmä česť byť podpredsedom komory pod Tvojím vedením. Zažili sme spolu mnoho vzácných chvíľ pri riešení otázok súvisiacich s advokáciou a pri prijímaní rozhodnutí smerujúcich k naplneniu jej poslania. Práve v týchto chvíľach si prijímal rozhodnutia, v ktorých sa prejavili Tvoj ľudský i odborný rozmer, nadhľad, rozvážnosť a zodpovednosť. Tvoje kroky som vnímal vždy tak, že v pracovnom živote kladieš vysoko nad svoj osobný záujem záujmy a prospech nás všetkých, teda advokátov, vo vedení ktorých si stál vyše dvadsať rokov. V súčasnosti, v čase, keď „sedím na Tvojom mieste“ a som postavený pred mnohé výzvy a rozhodnutia, často sa obzriem späť a spomínam na naše hlasité rozhovory plné úvah a názorov, z ktorých sme sa snažili vždy nájsť riešenie na prospech všetkých kolegov. V takých chvíľach si pre mňa mnohokrát príkladom.

Na Slovensku určite niet advokáta, ktorý by Ťa nepoznal, bez ohľadu na jeho vek či dĺžku výkonu povolania. Nie je medzi nami veľa takých osobností, ktoré sa hlboko a natrvalo zapísali do života a možno až dejín našej komory. Byť v živote, najmä pracovnom, vzorom pre svoje pracovné okolie sa podarí málokomu. Som presvedčený, že sa to práve Tebe podarilo. Keď sa v našich kruhoch rozšírila zvesť o Tvojom jubileu, nepochybne absolútna väčšina kolegov Ti k nemu aspoň na diaľku zagratalovala.

Skláňam sa pred Tvojou prácou vykonanou pre našu advokáciu, teda pred dielom vykonaným počas pôsobenia v nej, a najmä v jej rozvážnom a zodpovednom riadení. Pre advokáciu si vykonal toľko, čo by mnoho z nás nevykonal ani za dvojnásobok takých výročí, akého sa dožívaš práve Ty. Pod Tvojím vedením si slovenská advokácia vybudovala uznanie a rešpekt v odbornej i širšej verejnosti a zároveň aj svoje nezastupiteľné miesto v európskej advokácii.

Drahý jubilant, rieku života nezastavíš.

Postojíš, hľadíš na ňu ako vo sne,

treba však ďalej ísť, pokračovať...

K tomu Ti prajem pevné zdravie, aby sme sa ešte dlhé roky stretávali na zabielených lyžiarskych svahoch, pri tenisových sieťach, na tanečných parketoch, ale najmä pri spoločnom advokátskom diele.

A handwritten signature in black ink, which appears to read 'Lubomír Hrežďovič'.

Lubomír Hrežďovič

Bez neho by sme tu my neboli...

Medzi Slovenskou a Maďarskou advokátskou komorou vznikol a existuje pevný a dlhotrvajúci vzťah obohatený početnými stretnutiami. Na začiatku stála snaha o opätovné posilnenie cezhraničných regionálnych vzťahov, ktorým prislúcha rovnaká významná úloha aj v ďalších krajinách smerom na západ a na východ od našej spoločnej štátnej hranice. Druhým krokom bolo nadviazanie kontaktov medzi partnerskými advokátskymi komorami.

Vzťah medzi komorami by určite nenadobudol súčasné kontúry bez JUDr. Štefana Detvaia, dlhoročného predsedu Slovenskej advokátskej komory. Jeho múdrosť, srdečná povaha, priateľstvo a odanosť profesii nám pomohli prekonať všetky prekážky, ktorým sme čelili v čase plánovania spoločných stretnutí. Vďaka nemu sa nám podarilo rozvinúť dialóg medzi dvoma advokátskymi komorami založený na princípe absolútnej kolegiality. Spoznali sme vzájomne naše svety a životy, odovzdali sme si penzum skúseností.

V tejto súvislosti si rád spomínam na prvé väčšie bilaterálne stretnutie našich komôr, ktoré mi zvlášť silno utkvelo v pamäti. Konalo sa na jar v roku 2008, prvýkrát po dvadsiatich rokoch, v maďarskom Salgótarjáne a v slovenskom Lučenci.

Počas dvoch dní sme si vymieňali informácie týkajúce sa aktuálneho stavu advokácie, vrátane narastajúceho počtu advokátov, vzdelávania koncipientov či problémov s mlčanlivosťou v súvislosti s opatreniami smerujúcimi k boju proti praniu špinavých peňazí. Venovali sme sa aj problematike vedenia regionálnych komôr, cezhraničnej regionálnej spolupráci a možnostiam zakladať partnerské advokátske kancelárie.

Dospeli sme k záveru, že slovenská a maďarská advokácia stojí tvárou tvár podobným vážnym výzvam. Pomyselné zrušenie vnútorných hraníc a colných a hraničných kontrol spolu s výdobytkom Európskej únie v podobe voľného obchodu a voľného pohybu osôb, tovaru a kapitálu, ako aj rozmach možností vzdelávania vyústili do právnej spleti, ktorá skomplikovala výkon advokácie na Slovensku aj v Maďarsku.

Nasledujúce stretnutie, ktoré sa konalo v Budapešti v roku 2009, považujem za rovnako prínosné. Jeho cieľom bola vzájomná výmena informácií o úlohe advokácie a jej mieste v justičných systémoch oboch krajín. Delili sme sa o skúsenosti s vedením záujmovej samosprávy a získali sme prehľad v praktických veciach, ktoré povolanie advokáta v jednotlivých krajinách uľahčujú. Bolo veľmi dôležité zistiť, čo čaká advokátov z Maďarska a Slovenska, dvoch členských štátov

Európskej únie, pri výkone advokácie za hranicami svojej vlasti. Hoci Európska únia v tomto smere ponúka viacero možností, identifikovali sme početné problémy, ktoré komplikujú voľné poskytovanie služieb a na ktoré treba v praxi nájsť riešenia.

Kdekoľvek sme JUDr. Detvaia stretli, či už na medzinárodných právnických fórach alebo na stretnutiach predsedov komôr, jeho rozvážne pripomienky vychádzajúce zo širokého spektra jeho osobných skúseností vždy pomohli účastníkom dospieť ku konsenzu.

Naše vynikajúce vzťahy so Slovenskou advokátskou komorou pokračovali aj po tom, ako JUDr. Detvai odovzdal predsednícku štafetu svojmu nástupcovi, a to práve vďaka pevným základom, ktoré práve on položil.

Dejiny ukázali, aké veľmi dôležité je mať charizmatických lídrov, ktorí disponujú nielen odbornými zručnosťami, ale majú aj schopnosti, vďaka ktorým orgány a organizácie fungujú nielen „v súlade so zákonom“, ale fungujú „dobro, riadne a zdravo“. Nestačí byť iba informovaný a rozhodovať o detailoch; je potrebné vnímať dlhodobý širší kontext a mať schopnosť presvedčiť a zapôsobiť svojou osobnosťou. Len tak je možné správne viesť spoločenstvo, za ktoré človek nesie zodpovednosť. Len tak je možné vtisnúť pečať dôveryhodnosti všetkým veľkým rozhodnutiam. A práve takto JUDr. Detvai dlhé roky pôsobil vo funkcii predsedu advokátskej komory.

Chceme vysloviť JUDr. Detvaiovi veľké poďakovanie za priateľstvo, múdrosť a ochotu spolupracovať za každých okolností. Prajeme si, aby mu plody jeho práce zo všetkého, na čom aktívne participoval, najmä z pohľadu posilnenia a dotvorenia súčasnej podoby advokácie v jeho milovanej krajine a v jeho milovanej Európe, naďalej prinášali radosť a pocit naplnenia.

Bánáti János
predseda Maďarskej advokátskej komory

Vážený pán kolega

Dovoľ, aby som Ti z celého srdca zaprial všetko najlepšie k Tvojmu životnému jubileu a úprimne Ti poďakoval za všetko, čo si urobil pre slovenskú advokáciu.

Teší ma, že toto významné jubileum prežívaš v čase, keď je výkon nášho povolania slobodný, keď nikto nespochybňuje nezávislé postavenie advokátov a keď Slovenská advokátska komora, ktorú si roky viedol, je naozaj hrdou a váženou inštitúciou advokátskeho stavu.

Drahý kolega, to, čo dnes považujeme za samozrejmé, je bez akýchkoľvek pochybností z veľkej časti výsledkom práve Tvojej práce, na ktorú dnes môžeš byť skutočne hrdý.

Celý život si vo svojej advokátskej praxi s Tebe vlastnou vervou bojoval za práva ľudí, no vždy si mal popri tom dostatok energie aj na vedenie zápasov pri obrane princípov slobodnej advokácie.

Vôbec nepochybujem o tom, že z toho, čo si dosiahol, budú čerpať ešte celé generácie slovenských advokátov.

Milý Štefan, prajem Ti ešte veľa zdravia, veľa síl a veľa tvorivej energie v prehlbovaní Tvojho životného diela.

S úctou,

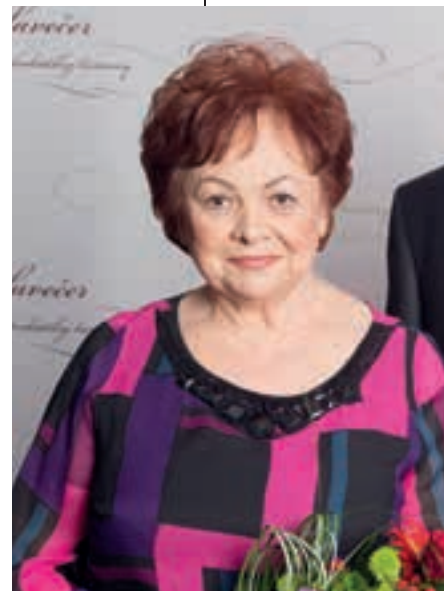
A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Borec'.

Tomáš Borec
minister spravodlivosti a bývalý predseda SAK

Dvadsať rokov spolupráce s jubilantom

70

Dvadsať rokov je veľmi pekný vek, ale v našom prípade ho treba chápať ako dvadsať spoločných pracovných rokov. Keď sa náš jubilant JUDr. Štefan Detvai v decembri 1990 stal predsedom Slovenskej advokátskej komory, mali sme už obaja dvadsať preč... Na spoluprácu s ním (pracovala som v jeho sekretariáte a zároveň som viedla matriku advokátov na Slovensku. Po prijatí Zákona SNR č. 132/90 Zb. o advokácii ich bolo na Slovensku 276 a 61 koncipientov) som si rýchlo zvykla a postupom času som cítila, že advokáti si ho vážia ako človeka a aj ako odborníka. Samozrejme, že som ho poznala aj predtým, ako sa stal predsedom. Bol advokát v Advokátskej poradni Bratislava-vidiek a bolo o ňom známe, že sa rád a ochotne venoval koncipientom. Viedol ich a vychovával, ako to on vždy podčiarkol, **k poslaniu** stať sa advokátom. Obklopený mladými ľuďmi akosi nestihol zostarnúť a funkciu predsedu prevzal plný elán a vysokého pracovného nasadenia. Pod jeho vedením

- ešte pred zvolením do funkcie, ako advokát, pracoval v tíme, ktorý spracovával znenie zákona o advokácii a ostatné advokátske predpisy, ktoré boli potrebné na to, aby advokácia mala dnešnú podobu,
- bola dokončená stavba Domu právnych služieb v Bratislave – terajšie sídlo Slovenskej advokátskej komory. Jej výstavba sa začala v roku 1988 (v tom čase pod vedením JUDr. Antona Blahu) a skončila v novembri 1992, kedy bol predsedom JUDr. Detvai. Samozrejme, pred začatím výstavby sa uskutočnilo administratívne konanie a jej architektonické stvárnenie,
- splynuli dve komory: Slovenská advokátska komora a Komora komerčných právnikov SR, kedy sme 1. januára 2004 za advokátov prevzali 1544 komerčných právnikov,
- advokácia na Slovensku sa v pozitívnom zmysle slova zviditeľnila na Slovensku a aj v zahraničí a čo je najdôležitejšie:
- pracovný život väčšiny advokátov plynul podľa ich pričinenia a predstáv.

Pre toto všetko si advokáti JUDr. Štefana Detvaia, ako som už v úvode spomenula, vážili, uznávali ho ako osobnosť a opätovne si ho volili na konferenciách advokátov za svojho predstaviteľa, ako to on hovorieval, „že je prvý medzi rovnými“.

Nadišiel deň, keď Vám i ja, pán predseda, môžem povedať **ĎAKUJEM** za všetky roky spolupráce a dodať, že som s Vami spolupracovala rada. Práca, ktorá mi bola zverená ma tešila a naplňala.

Do ďalších rokov Vám želim veľa dobrého zdravia, šťastia vo Vašej milej rodine, ktorú tvoríte spolu s manželkou a dcérkou, ktorá Vás profesijne nasleduje. Nech prežijete vo Vašom ďalšom živote chvíle naplnené vzájomným porozumením a šťastím. No a v práci advokáta, čo iné, ako: veľa úspešných káuz, slušných a solventných klientov.

Vilma Slopovská

